

Mateu Capell i Maymó

Qui són els patinadors urbans?

Esport, identitat i passió a la Barcelona contemporània

Tesi Doctoral dirigida per
Dr. Xavier Pujadas Martí
Dr. Andrés Chamarro Luser

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport, Blanquerna
Departament de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport

Universitat Ramon Llull

TESI DOCTORAL

Títol Qui són els patinadors urbans? Esport, identitat i passió a la Barcelona contemporània.

Realitzada per Mateu Capell i Maymó

en el Centre Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport, Blanquerna.

i en el Departament Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport

Dirigida per Dr. Xavier Pujadas Martí
Dr. Andrés Chamarro Lusar

Copyright © 2015 Mateu Capell

L'accés als continguts d'aquesta tesi doctoral i la seva utilització ha de respectar els drets de la persona autora. Pot ser utilitzada per a consulta o estudi personal, així com en activitats o materials d'investigació i docència en els termes establerts a l'art. 32 del Text Refós de la Llei de Propietat Intel·lectual (RDL 1/1996). Per altres utilitzacions es requereix l'autorització prèvia i expressa de la persona autora. En qualsevol cas, en la utilització dels seus continguts caldrà indicar de forma clara el nom i cognoms de la persona autora i el títol de la tesi doctoral. No s'autoritza la seva reproducció o altres formes d'explotació efectuades amb finalitats de lucre ni la seva comunicació pública sense autorització expressa de l'autor. Aquesta reserva de drets afecta tant als continguts de la tesi com als seus resums i índexs.

A la meva família i els meus amics.

De tots ells rebo sempre molt més del
que jo soc capaç de tornar.

Agraïments

Aquesta tesi doctoral no hauria estat possible sense el suport d'algunes persones i institucions que, al llarg d'una dècada de progrés i de creixement personal no han deixat d'estar al meu costat i m'han donat el seu suport acadèmic o institucional. Vull donar les gràcies a:

Xavier Pujadas. Per la seva direcció rigorosa i flexible. Per veure en mi les ganes i la passió per treballar. Per animar-me a fer aquest viatge, fins i tot abans d'acabar la llicenciatura.

Ander Chamarro. Per la seva co-direcció més que compromesa. Per creure en mi des del primer dia. Per tenir sempre la porta oberta. Per permetre'm ser un dels seus. Pels reforços positius, tan necessaris.

Ricardo Sánchez. Per obrir-me la porta de casa seva. Per deixar-me aprendre al costat d'un dels millors i tenir l'orgull de publicar plegats durant els meus primers anys de doctorat. Malgrat la distància dels últims anys, ha estat ben present en la finalització d'aquest treball, que va començar amb la seva empenta.

Jordi Longás i Eduard Longás. Per ensenyar-me el valor de la feina ben feta i ajudar-me a recuperar la fe en el compromís. Per fer-me partícip del millor equip de treball del món durant el període 2004-2013 i per acompanyar-me en aquest viatge durant tants anys.

Enric Maria Sebastiani. Per ser un amic i tenir sempre les paraules justes, sempre a temps. Per compartir amb mi els consells, la sinceritat i la complicitat dels grans mestres.

Les BRB 2004-08, especialment: Marta Beranuy, Paula Mayoral, Lisette Navarro, Anna Balcells, Sandra Ger, Maria Carbó, Ester Borràs i, també, l'Olga Cañete, amb qui varem compartir sol·licituds de beques, presentacions, simulacres d'incendi i mil coses més a l'aula de

vi

becaris. Tot imaginant plegats com seria acabar una tesi doctoral, alguns ens varem perdre pel camí, però el nostre esperit s'ha mantingut viu i present durant la realització d'aquesta recerca.

Anna Serrano. Per les revisions lingüístiques, àmplies i rigoroses, del marc teòric.

Roland Bos i Carles Bial. Per estar sempre disponibles i per ajudar-me en la part històrica.

Martí Niubò, Carles Vallès, Marta Carranza, Gabriel Arranz, Laura Peña i la resta de l'equip de l'Institut Barcelona Esports. Per atendre'm sempre que ho he demanat. Per permetre'm participar en la confecció del Pla Estratègic 2012-2022 i en el Pla d'actuació d'espais per a la pràctica del monopatí, el patí i la bicicleta dirigits per l'Institut Barcelona Esports.

La gent dels clubs, botigues, associacions i grups informals apassionats del patinatge urbà. Pel seu suport altruista amb aquesta recerca, animant-se a respondre el qüestionari i fent-lo viral entre la comunitat per tal d'aconseguir un mostreig ràpid i efectiu.

A Blanquerna i els meus companys del Grup de Recerca i Innovació Sobre Esport i Societat (GRIES). Per compartir amb mi aquesta aventura apassionant d'estudi, aprenentatge i recerca.

Barcelona, 29 d'octubre de 2015.

Índex

Capítol 1 Introducció i justificació	1
Capítol 2 Què són els esports urbans?	5
2.1. La transformació esportiva	5
2.2. L'esport urbà	8
2.2.1. Esport.	9
2.2.2. Extrem.	11
2.2.3. Informalitat.	11
2.2.4. Urbanitat.	12
2.2.5. Esport urbà.	14
2.2.6. El patinatge urbà.	15
Capítol 3 El patinatge sobre rodes	17
3.1. Modalitats principals de patinatge urbà a Barcelona	18
3.1.1. El patinatge agressiu.	18
3.1.2. El patinatge <i>freestyle</i>	21
3.1.3. El patinatge de velocitat.	23
3.1.4. L'hoquei línia.	24
3.1.5. El patinatge de descens.	25
3.1.6. El <i>roller dance</i>	26
3.1.7. Les rutes urbanes.	27
3.2. Inicis del patinatge sobre rodes a Europa	29
3.3. Patinatge urbà a Catalunya. El cas de Barcelona	31
Capítol 4 Perspectives d'estudi dels esports urbans	41
4.1. La prevenció de lesions.	41
4.2. La perspectiva funcional	43
4.3. La perspectiva política	45
4.4. La perspectiva social.	51
Capítol 5 El Model dualístic de la Passió	57
5.1. La passió	57

5.2. La passió harmoniosa.....	60
5.2.1. Flow.	61
5.2.2. Afecte.	62
5.2.3. Benestar psicològic.	63
5.2.4. Salut física.....	64
5.2.5. Relacions interpersonals.	65
5.2.6. Rendiment.	66
5.3. La passió obsessiva.....	66
5.3.1. Flow.	67
5.3.2. Afecte.....	67
5.3.3. Vivències beneficioses.....	68
5.3.4. Salut física.....	69
5.3.5. Relacions interpersonals.	71
5.3.6. Rendiment.	71
Capítol 6 Mètode.....	73
6.1. Justificació de l'estudi.....	73
6.2. Objectiu general.....	73
6.3. Objectius específics.....	73
6.4. Hipòtesis.....	73
6.5. Participants.....	74
6.6. Instruments.....	76
6.7. Procediment.....	78
6.8. Anàlisi de dades.....	80
Capítol 7 Resultats.....	81
7.1. Característiques sociodemogràfiques i socioesportives dels patinadors urbans.....	81
7.2. Resultats de l'anàlisi factorial.....	89
7.3. Descriptius de les escales.....	90
7.4. Comparacions de sexe.....	92
7.5. Comparacions segons la pràctica.....	92
7.6. Comparacions segons l'experiència.....	93

7.7 Comparacions segons la dedicació	93
7.8 Predictors de l'experiència de patinatge	94
Capítol 8 Discussió	95
8.1. Objectiu 1. Determinar les característiques dels patinadors urbans de Barcelona	95
8.2. Objectiu 2. Determinar la prevalença de la passió en els patinadors urbans	97
8.3. Objectiu 3. Identificar les experiències que caracteritzen la pràctica del patinatge urbà ..	97
8.4. Objectiu 4. Analitzar la relació dels components de la passió amb les experiències dels patinadors urbans	99
8.5. Objectiu 5. Analitzar les experiències i la passió del patinador urbà en funció de les característiques sociodemogràfiques i socioesportives.....	101
Capítol 9 Conclusions	105
9.1. Qui són els patinadors urbans de Barcelona?	105
9.2. Limitacions i línies futures.....	107
Capítol 10 Bibliografia	109
Annex	125
Annex 1. Preguntes i dimensions del qüestionari de l'escala de la passió	125
Annex 2. Preguntes i dimensions del qüestionari de l'escala d'experiències del patinatge urbà (preguntes inicials).....	126
Annex 3. Preguntes i dimensions del qüestionari de l'escala d'experiències del patinatge urbà (escala definitiva).....	128
Annex 4. Mostra del qüestionari en línia typeform	129
Annex 5. Consentiment informat.....	130

Índex de taules

Taula 1 <i>Quadre resum dels efectes de les dimensions de la passió</i>	72
Taula 2 <i>Característiques de la mostra</i>	74
Taula 3 <i>Principals espais del patinatge urbà barceloní a la xarxa Facebook</i>	79
Taula 4 <i>Característiques sociodemogràfiques de la mostra</i>	81
Taula 5 <i>Modalitat practicada</i>	83
Taula 6 <i>Categories de modalitat practicada</i>	83
Taula 7 <i>Experiència sobre patins</i>	85
Taula 8 <i>Hores de dedicació setmanal al patinatge urbà</i>	86
Taula 9 <i>Nivell de patinatge autopercebut</i>	87
Taula 10 <i>Proteccions més utilitzades</i>	88
Taula 11 <i>Combinacions de proteccions més utilitzades</i>	89
Taula 12 <i>Càrregues factorials dels ítems de cada factor</i>	90
Taula 13 <i>Estadístics descriptius, consistència interna i correlacions entre escales</i>	91
Taula 14 <i>Resultats de la comparació de mitjanes en funció del gènere</i>	92
Taula 15 <i>Resultats de la comparació de mitjanes en funció del tipus de pràctica</i>	92
Taula 16 <i>Resultats de la comparació de mitjanes en funció del nivell de pràctica</i>	93
Taula 17 <i>Resultats de la comparació de mitjanes en funció de les hores de pràctica</i>	93
Taula 18 <i>Resultat de l'anàlisi de regressió múltiple</i>	94

Índex de figures

Figura 1. Edat de la mostra	75
Figura 2. Sexe de la mostra.....	75
Figura 3. Residència habitual de la mostra	75
Figura 4. Estat civil de la mostra	82
Figura 5. Nivell acadèmic de la mostra	82
Figura 6. Situació laboral de la mostra	82
Figura 7. Distribució de la mostra en funció de la categoria de modalitat practicada.....	84
Figura 8. Distribució de la mostra en funció del sexe i la categoria de modalitat practicada.....	84
Figura 9. Distribució de la mostra en funció de l'experiència sobre patins	85
Figura 10. Distribució de la mostra en funció del sexe i experiència sobre patins.....	85
Figura 11. Distribució de la mostra en funció de les hores de dedicació setmanal	86
Figura 12. Distribució de la mostra en funció del sexe i les hores de dedicació setmanals	86
Figura 13. Distribució de la mostra en funció del nivell tècnic autopercebut	87
Figura 14. Distribució de la mostra en funció del sexe i el nivell tècnic autopercebut	87
Figura 15. Percentatges d'ús dels diferents tipus de protecció disponibles	88
Figura 16. Percentatges d'ús dels tipus de combinacions habituals de proteccions.....	89

Capítol 1

Introducció i justificació

Aquesta tesi doctoral té com a finalitat estudiar la identitat dels patinadors urbans de la ciutat de Barcelona. Més enllà de la seva utilització residual en algun anunci comercial o a la portada central d'algun magazine estiuenc, podem dir que la presència del patinatge urbà en l'imaginari col·lectiu dels catalans ha estat escassa, també des del punt de vista de la recerca científica. Això no obstant, el patinatge és una activitat centenària i suposa una de les pràctiques esportives urbanes més esteses en les ciutats i capitals d'arreu del món. Els patinadors urbans són gregaris i s'estructuren en múltiples grups i associacions que es situen en diferents graus de l'espectre de la formalitat. A Barcelona, lluny de ser un problema, aquest col·lectiu ha estat i és, en general, percebut com un element més de l'entorn natural urbà, allunyat dels conflictes presents en altres pràctiques esportives similars. Així, és probable que, a Barcelona, aquest caràcter amable hagi fet passar desapercebuda bona part de les modalitats del patinatge urbà, en favor d'altres activitats més extremes i conflictives amb l'entorn. Aquella activitat familiar que l'any 1994 aglutinava més de 15.000 persones a la Festa dels Patins del Corte Inglés de Barcelona o que generava un titular l'any 1999 on Barcelona era considerada la capital del patinatge (Gallen, 1999, p.46), l'any 2012 va deixar de tenir festa de promoció anual a Barcelona per baixa assistència reiterada en les últimes edicions. Tanmateix, aquesta manca d'assistents no fou un reflex de la realitat del col·lectiu, que havia anat augmentant, any rere any. Per a aquesta recerca, hem estimat que entre l'any 2012 i 2013, hi podien haver entre 825 i 1925 patinadors habituals a Barcelona, sense comptar els esporàdics i els turistes. Es tractava, probablement, del símptoma d'un canvi de preferències, d'una especialització que requeria d'un nou abordatge que superés —sense menystenir-lo— el caràcter únicament

familiar de la festa, tot tenint en compte la nova realitat d'aquest col·lectiu.

Arribats a aquest punt, la qüestió és clara: qui són, doncs, els patinadors urbans? Per arribar a donar resposta a aquesta qüestió, proposem un treball des d'una vessant oberta, integradora i holística des d'una perspectiva biopsicosocial, que és la pròpia de les Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport. Així, en el marc teòric d'aquesta tesi presentem, per una banda, aquelles informacions que l'autor ha pogut recollir durant anys de recerca i recopilació sistemàtica d'informació com a membre del col·lectiu objecte d'estudi. En aquest sentit, ha estat clau la seva participació activa en diferents grups i associacions de patinadors, així com també en la confecció del Pla Estratègic de l'Esport de Barcelona 2012-2022 i en la Comissió de seguiment del Pla d'actuació d'espais per a la pràctica del monopatí, el patí i la bicicleta dirigits per l'Institut Barcelona Esports.

Per altra banda, també presentem una revisió dels abordatges del context sociocultural i esportiu on nosaltres creiem que s'emmarca el patinatge urbà. Per a aquesta part, a més de la revisió bibliogràfica, també hi ha contribuït l'experiència de l'autor en més d'una dècada en l'estudi dels esports urbans des de la vessant antropològica en el Grup de Recerca i Innovació sobre Esport i Societat (GRIES - Blanquerna), l'anàlisi de la prevenció de riscos com a secretari tècnic de l'Observatori de Riscos Escolars (Blanquerna) i el treball com a responsable de programes comunitaris de prevenció de conductes de risc a través de l'esport (Fundació Esportsalus). Pensem que aquest abordatge conceptual i contextual ens dona una perspectiva del fenomen des de les ciències socials i de la prevenció de lesions que, ja per si soles, poden suggerir les necessitats d'un col·lectiu esportiu que és, alhora, acció i reacció del sistema social on s'emmarca. Nogensmenys, els abordatges que s'han fet fins el moment a Catalunya — que s'articulen i coincideixen amb aquells que s'han fet a nivell internacional— poden

explicar el context dels esports urbans des de la perspectiva del col·lectiu social (Camino, 2012; Camino, Maza i Puig, 2008; Sánchez i Capell, 2008), però no aprofundeixen sobre la identitat dels subjectes que prenen la lliure elecció de cordar-se uns patins als peus i dedicar part de la seva vida a practicar aquesta activitat. És per aquest motiu que en l'objecte de la recerca hem trobat oportú analitzar la identitat dels patinadors. Hem dut a terme aquest abordatge a partir del Model Dual de la Passió (Vallerand et al., 2003), que parteix d'un enfocament que permet analitzar la relació dels dos components de la passió amb les experiències que viuen els patinadors a través del patinatge. Hem administrat un qüestionari amb ítems relatius a l'edat, el gènere, les hores de dedicació setmanal, el tipus de patinatge practicat, els anys i el nivell de pràctica, entre d'altres, a partir d'un mostreig no probabilístic basat en xarxes socials, combinat amb bola de neu. El qüestionari es correspon a la versió espanyola de l'Escala de la Passió (Chamarro et al., 2015) i l'escala d'experiències sobre el patinatge urbà, desenvolupada *ad hoc* per a aquesta recerca.

Capítol 2

Què són els esports urbans?

2.1. La transformació esportiva

L'esport, com les societats que el practiquen, ha estat sempre un fenomen canviant i adaptable al seu entorn. Tal com apunta Laraña, “dins l'àrea de l'esport, els canvis que s'estan produint discorren paral·lels i interrelacionats amb els que transformen l'estructura social” (Laraña, 1989, p.66). Anant una mica més enllà, podem interpretar que és possible que l'esport no hagi estat mai tancat a un entorn social concret —el de la modernitat— sinó que l'esport "necessàriament sempre ha estat en relació amb, interpretat en i amb el seu entorn" (Sánchez, 2011, p.495). Així, les característiques internes de l'esport modern el diferencien de les pràctiques atlètiques i dels jocs populars que l'home havia anat practicant al llarg dels segles i mil·lennis i que s'hi assemblen en la forma. Atès que en l'esport urbà també hi podem trobar reflectides les característiques pròpies del moment i de la societat que el practica, podem considerar aquest fenomen com una de les múltiples respostes evolutives que ha patit el sistema esportiu modern en el seu procés de transformació al llarg dels últims dos segles.

Si fem una repassada per les característiques de l'esport modern nascut en l'Era Industrial, hi podrem observar diferències significatives amb els esports urbans, així com també la llavor del seu naixement. Les característiques de l'esport i de la societat modernes inclouen un model esportiu únic que, des de la perspectiva actual, podem considerar quadriculat, sistemàtic i científic, basat en la idea de la productivitat, que sustenta els seus pilars en la secularització, la igualtat d'oportunitats, l'especialització, la racionalització, la burocratització, la quantificació, la recerca del rècord, la diferenciació funcional, la individualització, així com dels seus valors: productivitat i

competència, salut, progrés, treball sistemàtic i sacrifici, igualtat, victòria i moral de triomf (Guttman, 1978; Russo, 2004). Si bé no podem dir que les noves formes d'entendre l'esport que han sorgit en els últims temps, on s'inclou l'esport urbà, s'han deslligat o han acabat completament amb aquestes característiques, sí que podem observar un desequilibri del centre de gravetat de partida i una multiplicació de les opcions de pràctica.

En aquest sentit, les tendències que expliquen l'evolució del sistema esportiu i social postmoderns s'han resumit en democratització, individualització i personalització, deslocalització, *ecologització*, combinació i hibridació, *tecnologització*, gust per l'aventura i risc i feminització creixents (Pociello, 1995). Aquestes tendències posen llum sobre aquest mecanisme de desequilibri que han patit els valors de l'esport, en la direcció de l'aventura, l'autocomplaença i l'estètica corporal (García Ferrando, Lagardera i Puig, 2002). Malgrat les diferències, cal deixar clar que no partim de la base d'aquestes transformacions com un canvi de sistema social, sinó que ho fem des de la concepció d'una progressió interna en el desplegament del propi sistema. Així, entenem que els diferents estadis de transformació del model social i del model esportiu conviuen i formen part del mateix fenomen social. Considerem, doncs, aquestes transformacions com diferents capes evolutives sobreposades d'un mateix sistema i que els esports urbans als quals fem referència no són necessàriament la imatge o l'anunci d'un canvi de sistema. Cal aclarir, però, que aquest tema està obert en la comunitat científica i que no es tracta el nostre objecte d'estudi, si bé ens ha d'ajudar a comprendre el context on s'emmarca el fenomen que volem estudiar.

En el si d'aquestes transformacions, s'ha observat l'obertura del sistema esportiu modern i amb aquesta, un canvi del paper que hi juga l'individu, part clau i fonamental del nostre treball: el sistema passa de ser tancat, ordenat, estructurat, amb perfils de

practicants homogenis, basat en la pràctica exclusivament en instal·lacions especialitzades, a ser obert, sensible a les transformacions dels altres sistemes, polític, econòmic i educatiu i amb un perfil de practicant més encarat a la idea de l'esportista "zàping" (Heinemann, 2001, p. 52). A partir d'aquesta concepció, Puig i Heinemann (1991) es proposen un model d'anàlisi de partida per a l'estudi del fenomen esportiu i les seves tendències. Els autors proposen una estructura de sistema obert sobre quatre models ideals d'activitat esportiva que, a la pràctica, no són estancs: el competitiu, l'expressiu, l'instrumental i l'espectacle. Gairebé dues dècades després, Martos i Salguero (2009) proposen sis categories bàsiques de classificació de l'esport actual i que s'interrelacionen i es combinen entre sí: competitiu, espectacle, educatiu, salut, recreació i turisme. Puig i González (2010) proposen una actualització similar, tot recordant la necessitat d'obrir els ulls a un fenomen difícil d'acotar i que es transforma conjuntament amb el seu entorn, tot parafrasejant Puig i Heinemann:

L'esport contemporani es mostra com una realitat cada vegada més difícil d'acotar, més imprecisa. Constantment apareixen noves pràctiques que, sense ajustar-se a concepcions clàssiques de l'esport, tenen a veure amb l'activitat física i, per tant és necessari prendre-les en consideració.[...] S'han tingut en compte, per tant, el conjunt d'activitats físiques que les persones de les societats modernes realitzen durant el seu temps d'oci. (Puig i Heinemann, 1991, p.124)

Aquestes característiques han permès trencar de forma evident amb els límits que imposaven els equipaments esportius moderns, tot afavorint l'aparició dels esports urbans. Les múltiples modalitats físicoesportives que s'han anat popularitzant des dels anys 80 han seguit un procés de transformació cap a una diversitat i complexitat creixents. Tot plegat, independentment del punt de partida dels nous esports, ja es tracti de pràctiques o esports tradicionals readaptats al medi urbà o bé pràctiques de nova formació, pensades directament des del i per al carrer. Malgrat que es manté també la

tendència d'aquestes pràctiques i els seus grups socials cap a la formalitat, aquestes es combinen amb les noves tendències més informals. Mentre uns practicants d'esport tradicional s'han mogut cap a equipaments més especialitzats (s'han regulat, esportivament parlant), altres —alguns, provinents de clubs esportius— han descobert un nou espai de pràctica: el carrer (Camy, Adamkiewics i Chantelat, 1993). Les eleccions individuals es veuen afectades per aquest canvi de valors en la cultura associativa que va en detriment dels valors de pertinença tradicional i a favor dels valors instrumentals de l'esport, promoguts des d'un individualisme creixent.

2.2. L'esport urbà

Així, dins del marc de la denominada, entre d'altres, societat reflexiva (Beck, Guiddens i Lash, 1994), líquida (Bauman, 2000) o *hipermoderna* (Lipovetsky, 2006), s'han generat múltiples propostes i modalitats físicoesportives que superen, de maneres molt diverses, els límits de l'esport tradicional. Una de les expressions més visibles d'aquest fenomen són els esports urbans: es tracta de la utilització de la ciutat (carrers, places, edificis, voreres, etc) per al desenvolupament de pràctiques físicoesportives adaptades a l'entorn i al context social, com ara el patinatge urbà, el fúting, el *bmx* o el monopatí (*skateboarding*), entre d'altres. A nivell d'estructura organitzativa, els esports urbans poden ocupar i ocupen, en la majoria dels casos, tot l'espectre de la formalitat. De més a menys grau de formalitat, per cada esport urbà poden existir clubs, associacions, grups informals, grups d'amics o familiars i practicants individuals que utilitzen el carrer i arriben a compartir els mateixos espais amb vianants i vehicles per a la seva activitat. A partir d'aquesta primera aproximació, tot seguit presentem una discussió sobre què s'ha entès, fins a la data, sobre els conceptes “esport” i “urbanitat”.

2.2.1. Esport.

En primer lloc, cal tenir en compte que el concepte “esport” troba diverses interpretacions tant en la literatura científica especialitzada com en el seu ús popular. Com que es troba lligat a un context social dinàmic i difícil d’acotar, en pateix les conseqüències: el terme “esport” canvia, es reinventa, es multiplica i es torna més complex a mesura que les dinàmiques socials també ho fan. En aquest sentit, en aquest apartat no pretenem un estudi conceptual definitiu o exclusiu però sí una aproximació que ens permeti explicar a què ens referim quan parlem d’esport i d’esport urbà. Tot seguit presentem una selecció de les formes més acceptades a l’hora de definir el concepte esport, acompanyades de les nostres consideracions sobre el seu ús en aquest treball i la seva idoneïtat per al concepte “esport urbà”, on s’emmarca el patinatge urbà.

Tradicionalment, l’esport s’ha definit de la següent manera: “activitat de tipus físic reglamentada i codificada per una instància legitimadora i reguladora de lleis, que es desenvolupa durant un temps i un espai definits en funció d’una competició per tal d’atorgar l’acompliment legal d’una marca”(Arnaud, 1995, p.1)

Durant la segona meitat del segle XX, aparegueren noves maneres d’entendre aquesta definició. Així, sorgiren nous conceptes com “exercici físic”, “activitat física”, “esports extrems”, que fan referència a aquelles activitats vinculades a l’esport però que tenen alguna característica que els exclou d’aquella definició. Tot seguit els incorporem al cos de la nostra discussió:

Exercici físic: “Moviment corporal planificat, estructurat i repetitiu dut a terme per millorar o mantenir les capacitats físiques.” (U.S. Department of Health and Human Services, 1996, p.21). Com veiem, aquesta definició es limita a un rang de motivacions basades en la millora de les capacitats físiques que resulta insuficient a efectes del

concepte que ens interessa. El fenomen que volem estudiar va més enllà de la cerca del rendiment esportiu.

Activitat física: “Moviment corporal produït per la contracció muscular que augmenta el nivell d'energia consumida per sobre del nivell basal.” (U.S. Department of Health and Human Services, 1996, p.42).

Aquesta definició, en canvi, obre el rang de limitació a gairebé qualsevol tipus de moviment, de manera que resulta poc acurada per als nostres objectius.

Cal dir que la concepció original sobre allò que entenem per esport també s'ha anat adaptant als seus processos de transformació. Ja a principis de la dècada dels 90, a la Carta Europea de l'Esport de 1992, s'entendrà per esport el següent:

Tot tipus d'activitats físiques que, mitjançant una participació, organitzada o d'altre tipus, tinguin per finalitat l'expressió o la millora de la condició física i psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'obtenció de resultats en competició de tots els nivells. (Consell d'Europa, 1992, p.8-9)

En aquest sentit, s'entén que l'actualització de la Carta Europea sobre el concepte d'esport acaba assimilant els conceptes d'activitat física i d'exercici físic. A efectes de la nostra definició, entendrem “l'obtenció de resultats en competició” com una conseqüència de “la millora de la condició física i psíquica”. Si bé la primera es pot referir a la dimensió del rendiment i la segona a la dimensió de la salut, l'obtenció de resultats en competició es fa a través de la millora de la condició física i psíquica, encara que aquesta millora es faci augmentant el risc de pèrdua de salut.

Finalment, per a la definició del nostre constructe d'esport urbà prendrem la definició més actual i completa del concepte d'esport, publicada al segon volum de l'Enciclopèdia de l'Esport Català:

Joc, competició o activitat que requereix esforç físic i habilitat, que es practica d'acord amb unes normes establertes, per plaer o com a ocupació [...] inclou, a més, qualsevol tipus d'activitat

física que hom realitza de forma voluntària i amb caràcter no utilitari, per mantenir la salut o per plaer o esbarjo. (Pujadas, Sánchez i Santacana, 2012, p.423-424)

2.2.2. Extrem.

A més dels conceptes tradicionals d'activitat i d'exercici físic, trobem d'altres conceptes que ens acosten a l'esport urbà. Alguns d'ells, com els esports extrems, sovint s'han utilitzat per referir-se a una part del fenomen que ens ocupa. Els esports extrems són activitats esportives que impliquen un alt nivell de risc físic per al seu practicant. A més, el concepte "extrem" s'ha ampliat fins al punt d'afegir elements que no poden ser comuns per a tots els esports urbans i que poden incloure altres esports no urbans en la seva definició: "Extrem està lligat actualment a begudes lleugeres, menjar sa, elitisme, moda i maquillatge, tècnica sexual, sabatilles esportives, cotxes, música, i és clar, a una relativament nova forma esportiva" (Rinehart i Syndor, 2003). Prenguem una o altra acceptió del concepte, aquesta tercera proposta queda limitada a un tipus d'activitats que no són totes les que comprenen la definició que estem buscant. Si bé s'han utilitzat altres adjectius per referir-se al fenomen com "de risc", "salvatges", "marginals", "noves", "informals" o "no convencionals", entenem que limiten l'espectre de l'esport urbà per bé que cap d'ells és exclusiu d'aquest fenomen, ni sempre es compleix ni és determinant del seu caràcter urbà.

2.2.3. Informalitat.

També cal apuntar que poden existir conceptes fronterers amb l'esport urbà. Tanmateix, la majoria d'autors no s'aventuren a la seva definició, donades les característiques metamòrfiques i la joventut del concepte. Alguns, com l'investigador de la universitat alemanya de Bayreuth, Lüder Bach, s'hi aproximen a través del concepte d'activitat física informal:

Es tracta d'aquells esports i activitats que no s'ofereixen, s'organitzen ni són promoguts de forma activa per escoles, clubs esportius, empleats, el lloc de treball o d'altres iniciatives comercials o no comercials. El factor d'espontaneïtat juga un paper important ja que aquestes activitats no necessiten estar condicionades per normes, regulacions i formes de competició esportivitzada, ni en equipaments existents d'alt rendiment; es caracteritzen per l'absència o baixa representació de factors de reclutament que determinen l'elecció de participació [prerequisits institucionals, individuals, organitzacionals o legals per a la pràctica com seria, per exemple, una llicència federativa]. (Bach, 1993, p.283-284)

Cal dir que aquesta construcció fou útil per a la seva investigació, centrada en l'ús dels espais urbans a través dels esports informals i de com aquest ús passa per una construcció social i esportiva del territori, transformant de manera temporal les àrees urbanes en equipaments esportius. Tanmateix, l'objecte de la nostra aproximació ha de ser més ampli i no considerem la "informalitat" com a element indissociable de la definició del fenomen que ens ocupa. En cas contrari, seria imperatiu deixar fora de l'esport urbà totes aquelles activitats que han aconseguit un capital social suficient com per formalitzar part o la totalitat de les seves activitats i que, malgrat això, continuen tenint un caràcter marcadament diferent a la formalitat de l'esport tradicional. Les formalitats es poden construir a partir de la iniciativa dels propis practicants i també de la seva negociació cultural amb el context sense que aquest fet comporti un canvi significatiu del seu caràcter íntimament lligat a l'ús dels espais urbans. A més, el concepte "activitat física informal" no acota el context espacial del fenomen, per la qual cosa podria ser aplicat a qualsevol àmbit fora del context dels esports urbans.

2.2.4. Urbanitat.

En aquesta aproximació, proposem el concepte urbà, com a adjectiu qualificatiu, referit al context d'aplicació del fenomen. Volem aclarir que l'aproximació al concepte d'urbanitat també es troba acotada a partir de la visió dels autors que hem utilitzat per a

la fonamentació teòrica d'aquest treball. Si bé el concepte d'urbanitat ha estat extensament treballat des de l'antropologia urbana, nosaltres no pretenem una revisió completa del pensament dels diversos autors sobre la urbanitat sinó extreure'n les bases per acostar-nos a l'activitat objecte d'aquest estudi. Per fer-ho, creiem que és d'aplicació el concepte de ciutat, exposat per Lefebvre:

La ciutat és un objecte espacial que ocupa un lloc i una situació [...]. La ciutat és una obra en el sentit d'una obra d'art. L'espai no està únicament organitzat i instituït, sinó que també està modelat, configurat per tal o qual grup d'acord amb les seves exigències, la seva ètica i la seva estètica, és a dir, la seva ideologia. Allò urbà [...] no es tracta d'una essència [...] no es tracta d'una substància [...] és més aviat una forma, la de la trobada i la reunió de tots els elements que constitueixen la vida social. (Lefebvre, 1976, p.65-66)

Aquesta concepció lliga amb la descripció de Delgado de la urbanitat com la societat que produeixen els ciutadans, la manera que aquests tenen de relacionar-se amb els espais que ells mateixos utilitzen i creen, al mateix temps. És especialment definitòria per al concepte que ens ocupa la següent cita: “Allò urbà és quelcom diferent. No és la ciutat, sinó les pràctiques que no deixen de recórrer-la i d'omplir-la de recorreguts” (Delgado, 2006, p.11).

Aquesta premissa ens permet dubtar sobre l'adequació del concepte d'urbanitat com a adjectiu d'aquelles pràctiques que es donen a la ciutat però en un equipament esportiu formal. Tanmateix, entenem que allò urbà és allò que passa fora de l'equipament formal. Urbà és allò que es dona en el context de la ciutat i que forma part del seu magma cultural (Delgado, 2003, 2006). Sota aquesta perspectiva entenem que no hi ha pràctiques urbanes pures, sinó pràctiques més o menys urbanes, depenent del seu grau d'impacte en la cultura urbana.

2.2.5. Esport urbà.

Ens podem aproximar al concepte “esport urbà” a partir dels conceptes que acabem de presentar. Cal dir que no som els primers a utilitzar aquesta nomenclatura per definir el fenomen. Malgrat que no en fan un estudi conceptual formal, alguns investigadors ho han considerat de la següent manera:

L'esport ja no sembla funcionar més com a element d'una identitat unívoca i final. Els temps [actuals] ja no són els dels atletes que pertanyen al mateix club de tota la vida. Els esportistes urbans que experimenten la pràctica a la ciutat, són simultàniament iniciadors d'una nova manera de pràctica i actors d'una tendència en la creació d'una cultura urbana col·lectiva. (Camy, et al., 1993, p.183)

Dit això i havent revisat la teoria al voltant de l'esport i de la urbanitat, considerem l'esport urbà com segueix:

Conjunt de jocs, competicions o activitats que requereixen esforç físic i habilitat que es desenvolupen en equipaments oberts i zones urbanes d'ús lliure i gratuït pel ciutadà com ara carrils bici, parcs i jardins, carrers, voreres o places, tot compartint l'espai amb la resta de ciutadans. Aquests exercicis poden tenir com a finalitat l'expressió o la millora de la condició física i psíquica, el desenvolupament de les relacions socials o l'obtenció de resultats en competició de tots els nivells. Es tracta d'un element més de la vida social de les ciutats modernes que, com a tal, es conforma com a part activa i com a part receptiva de la cultura urbana. (Capell, 2010, 2011).

Hem exclòs de forma deliberada els esdeveniments i festes populars, així com també les activitats en instal·lacions esportives formals per un motiu principal: el seu caràcter a banda del concepte d'urbanitat que hem definit. Es tracta d'activitats que es porten a terme en instal·lacions tradicionals o bé al carrer però sota unes limitacions físiques —permanents en el primer cas o provisionals en el segon— i normatives que no han estat construïdes pels seus practicants. Aquestes característiques apropen les festes i

esdeveniments populars a l'equipament i la norma de l'esport tradicional. L'allunyen, doncs, de l'espontaneïtat i l'apropiació de la ciutat propis de l'esport urbà, encara que siguin indispensables com un element clau per a la seva promoció.

2.2.6. El patinatge urbà.

Finalment, podem aplicar la definició a l'objecte del nostre estudi, el patinatge urbà. Es tracta, doncs, del conjunt de jocs, competicions o activitats que es desenvolupen en patins i en aquelles zones urbanes d'ús lliure i gratuït per al ciutadà, com ara carrils bici, parcs i jardins, carrers, places i voreres, tot compartint l'espai amb la resta de ciutadans. Dit això, el patinatge urbà és una categoria que s'engloba en la definició d'esport urbà i, per tant, es tracta d'un element més de la vida social de les ciutats modernes que, com a tal, es conforma com a part activa i com a part receptiva de la cultura urbana. Des d'una perspectiva general, el patinatge urbà és practicat a Barcelona principalment des de les següents disciplines: agressiu, descens, *freestyle*, hoquei, ball en patins (*roller dance*), rutes urbanes i velocitat. Cal aclarir que a nivell popular el concepte de patinatge pot dependre del context i referir-se a l'ús d'altres ginys de roda petita com els monopatins o els patinets, entre d'altres. Tanmateix, aquestes modalitats tenen altres nomenclatures angleses que les poden diferenciar del patinatge a nivell acadèmic, com per exemple el patinatge de monopatí (*skateboarding*) o el patinatge en patinet (*scootering*).

Algunes de les disciplines del patinatge urbà, com és el cas del *freestyle*, inspiraren processos de creació de nous esports d'estructura moderna a partir del seu reconeixement per part de les federacions nacionals i internacionals de patinatge i de la creació de reglaments, competicions i espais de pràctica formal per a algunes de les seves modalitats. Per altra banda, també es poden trobar disciplines esportives

exportades al medi urbà, com ara el patinatge de velocitat o l'hoquei. En el cas dels patins, totes les disciplines i modalitats del patinatge urbà es poden desenvolupar en patins *quad* o en línia, malgrat que els segons són majoria atès que les seves característiques tècniques els fan més resistents, efectius i versàtils sobre els paviments irregulars propis de la ciutat.

Capítol 3

El patinatge sobre rodes

Podem distingir dues tipologies generals de patins, en funció de la disposició de les rodes: els patins *quad* i els patins en línia. Els primers són patins de quatre rodes que estan formats per una bota muntada sobre una guia, la qual disposa d'un eix frontal i d'un eix posterior, amb dues rodes situades en paral·lel en cadascun d'ells, formant una base quadrada o rectangular. Si munten fre, aquest és frontal i generalment de catxú. En l'imaginari popular els patins *quad* també s'anomenen "patins de quatre rodes" o "tradicionals", malgrat que els primers patins que van existir foren en línia i que els patins en línia més comuns també disposen de quatre rodes. La referència al caràcter tradicional dels *quad* es pot explicar a partir de la idea que els primers patins en línia quedaren com un giny experimental i no fou fins a l'aparició dels patins *quad* que aquests es popularitzaren arreu del món. Pel que fa als patins en línia, disposen d'una bota muntada sobre una guia amb quatre eixos a la línia central, on es col·loquen les rodes una davant de l'altra, formant una línia longitudinal al llarg de la planta del peu. Els patins en línia més habituals tenen quatre rodes, però n'hi pot haver des de dues fins a cinc. Cada tipologia pot ser més o menys adequada, depenent de la modalitat de patinatge que es practiqui i les característiques físiques i tècniques del patinador. Altres elements com ara la rigidesa i la posició de la bota respecte la guia, la mida i duresa de les rodes, els rodaments i el fre, també varien segons aquests requeriments tècnics i preferències dels patinadors, tant si porten patins en línia com si porten patins *quad*.

L'especialització i els avenços tècnics en la construcció de patins en línia han fet que els *quads* hagin perdut força i gairebé en desaparegui l'ús, especialment en les disciplines urbanes així com també en la disciplina esportiva de patinatge de velocitat.

3.1. Modalitats principals de patinatge urbà a Barcelona

Als carrers de Barcelona es practica bona part de les modalitats de patinatge, ja provinguin d'orígens tradicionals com l'hoquei o siguin de nova creació com l'agressiu. En aquest apartat presentem aquelles modalitats que tenen més presència a la ciutat. A diferència d'altres disciplines esportives urbanes, els focus de patinatge a Barcelona estan força disseminats i són compartits entre diverses modalitats, depenent del dia de la setmana. Es fa difícil, per tant, confeccionar un mapa de localització intel·ligible i fidel als canvis i moviments constants del patinatge. Tanmateix, podem dir que el gruix de l'activitat en patins a la ciutat de Barcelona es concentra —tot i que no de manera exclusiva— a la zona del front marítim, especialment als parcs i passeigs litorals dels districtes de Ciutat Vella i de Sant Martí així com la zona del Fòrum de les Cultures. A més, cal no oblidar que la modalitat més practicada, les rutes urbanes, presenta múltiples propostes de recorreguts i de connexions per bona part dels carrers de la ciutat, inclosos aquells que es troben en zones de gran desnivell com Montjuïc, Torre Baró i el Tibidabo, entre d'altres.

3.1.1. El patinatge agressiu.

El patinatge agressiu és una modalitat que consisteix a realitzar acrobàcies en patins, principalment lliscar sobre baranes o altres elements mitjançant la guia o la bota del patí (*grindar*) i saltar, utilitzant algun obstacle com poden ser rampes, marges o baranes. Aquesta activitat cerca la creativitat, la fluïdesa i el lliscament a través de la interacció del patí amb elements estàtics del mobiliari urbà o dels parcs urbans (*skateparks*). A Barcelona, podem trobar practicants de patinatge agressiu compartint espai amb monopatins, bicicletes acrobàtiques (*bmx*) i patinets als *skateparks* de la ciutat, així com també a qualsevol zona urbana que suposi un repte per superar. Pels seus carrers s'han fet nombroses gravacions (*edits*) privades i de marques comercials,

que utilitzen patinadors autòctons o en porten de fora i recorren la ciutat realitzant els seus millors trucs.

Aquesta modalitat, que evolucionà a partir dels anys 80 tot adoptant les característiques estètiques de l'*streetsyle* del monopatí, comparteix també les seves modalitats principals: l'*street*, el *park* i el vertical;

- *Street*: El patinador realitza trucs tot utilitzant les característiques d'un entorn urbà, generalment d'ús públic i compartit amb altres usuaris legítims, sense modificar-lo a nivell estructural. La creativitat és un dels principals elements d'aquest estil de patinatge, atès que els patinadors han d'adaptar els seus trucs a cada entorn i fugir de les maniobres estàndards en obstacles predefinits, més propis dels altres dos estils de patinatge agressiu.

Fotografia 1.[Xavier Pérez Wiros]. Barcelona. Patinador grindant. Escales de l'Estadi de Montjuïc.

- *Park*: Es practica en diversos *skateparks* privats i comunitaris. Aquest estil es diferencia de l'*street* en dues característiques bàsiques: per una banda, l'espai està

dissenyat específicament per a aquesta pràctica i, tal com també passa amb les vies d'escalada en bloc, sovint es generen línies que marquen per on cal passar en un recorregut enllaçant diferents trucs. Per altra banda, en aquest entorn es posa l'accent en l'aspecte del treball tècnic de línia agressiva, centrada a practicar el ventall de trucs que pot fer un patinador utilitzant diferents elements del mobiliari. A Barcelona hi ha diverses zones habilitades per a aquesta pràctica a la Mar Bella, el Fòrum, Via Favència o el parc de les Tres Xemeneies, entre d'altres.

Fotografia 2. [Stairs & Sparks]. (Barcelona). Patinador practicant Park. Antic parc de la Mar Bella.

- Vertical: El vertical o *half-pipe* consisteix principalment en trucs aeris, combinant salts amb girs, com ara *grindar* en la zona del marge de la rampa, acció que en anglès s'anomena *coping*. Es practica en equipaments que tenen forma d'estructura llisa en forma de mitja U.

Fotografia 3. [Desconegut]. (Barcelona, 1997). Patinador competint en modalitat Vertical a la Supercontest de 1997.

3.1.2. El patinatge *freestyle*.

Es tracta de la modalitat que cerca l'estètica i la fluïdesa de les habilitats motrius bàsiques del patinatge. A Barcelona podem trobar practicants de manera habitual a la zona del Parc del Maresme - Fòrum i a l'Arc del Triomf, malgrat que qualsevol plaça o passeig amb el sòl llis és susceptible de ser ocupat per aquesta activitat. Es subdivideix en tres modalitats: eslàlom, salts i derrapatges.

- Eslàlom: Implica la realització de trucs al voltant d'una línia recta de cons equidistants tot cercant la fluïdesa i l'espectacularitat tècnica, sense tocar ni desplaçar cap dels cons. Sovint es realitza al carrer, en zones planes i llises com places o passeigs i amb suport musical. Aquesta modalitat es pot practicar de manera individual o amb altres patinadors, fet que augmenta la dificultat tècnica. Existeix també la modalitat de

speed eslàlom, que consisteix en passar la línia de cons al més ràpid possible amb un sol peu.

Fotografia 4. [RollerBlade]. (Barcelona). Patinador practicant eslàlom a la Vila Olímpica.

- Salts: Consisteix a cercar la màxima alçada possible a través d'un salt amb patins. Generalment es practica utilitzant un llistó per superar i es poden utilitzar rampes per augmentar l'alçada i l'espectacularitat.

Fotografia 5. [Ajuntament de Barcelona]. (Barcelona). Patinador competint en modalitat de salts a l'Arc del Triomf.

- Derrapatges: Aquesta modalitat consisteix a aturar-se tot lliscant sobre les rodes d'un o dos patins de la manera més espectacular, fluida i controlada possible.

Fotografia 6. [Patinavi.blogspot.com] . (Barcelona, 2007). Patinador competint en modalitat de derrapatge al trofeu IFSA.

3.1.3. El patinatge de velocitat.

Es tracta d'una disciplina esportiva de lliscament on els esportistes competeixen o entrenen sobre patins, en un espai comú, sense oposició i amb participació simultània, amb modalitats individuals i modalitats de cooperació com ara els relleus. Els tipus de proves de curta, mitja i llarga distància, així com les normatives de competició i els elements tècnics i tàctics són similars al patinatge de curses sobre gel i al ciclisme de carretera. Malgrat que no podem dir que aquesta modalitat sigui purament urbana, hi ha dos elements que expliquen la seva presència als carrers de Barcelona. En primer lloc, la proximitat d'aquesta pràctica a la de les rutes urbanes. Ambdues comparteixen el gust pel lliscament i la millora tècnica, així com el treball de la condició física en alguns casos. És comprensible, per tant, que bona part dels practicants adults de patinatge de velocitat s'hagi iniciat al carrer en rutes urbanes. En segon lloc, a Barcelona no hi ha cap

patinòdrom formal, de manera que els patinadors de velocitat no tenen altra opció que practicar al carrer, principalment a la plaça de Willy Brandt i la zona Fòrum, en els entrenaments setmanals del Club Patí Barcelona, únic i pioner a la ciutat en la recuperació d'aquesta modalitat a la ciutat. També podem trobar-los els caps de setmana fent entrenaments de condició física i llarga distància a l'Avinguda de Pepa Colomer de la Terminal 2 de l'Aeroport de Barcelona i al Parc Besòs de Sant Adrià, entre d'altres.

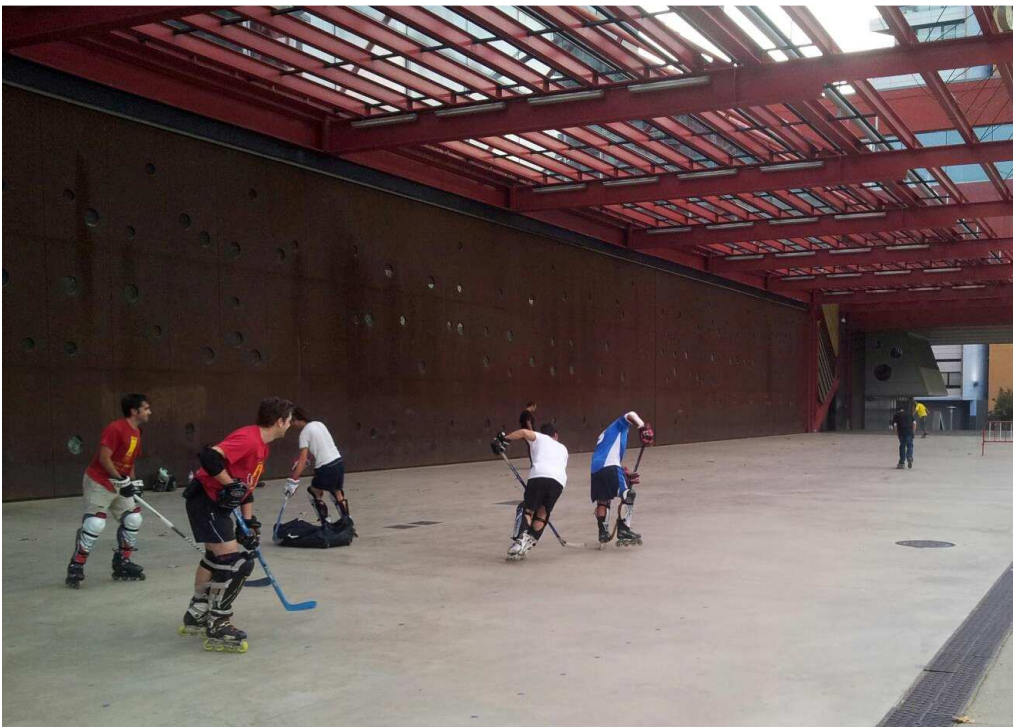

Fotografia 7. [Mateu Capell]. (Barcelona, 2015). Patinadors del Club Patí Barcelona a la plaça de Willy Brandt.

3.1.4. L'hoquei línia.

L'hoquei línia sorgeix de la idea de practicar l'hoquei gel fora de temporada. Es tracta d'un esport més ràpid que l'hoquei tradicional, en què es permet més contacte entre jugadors malgrat que la violència està prohibida. A Barcelona, que compta amb equips que participen en lligues i practiquen en equipaments formals, es va començar a practicar al carrer cap als anys 90, al Parc del Poblenou, on actualment hi ha pistes de bàsquet i de voleibol. Es poden veure partits al carrer a la zona del Parc del Maresme i a l'entrada del Centre Internacional de Convencions del Fòrum, entre altres espais similars

construïts en ciment o asfalt fi i mesures d'entre 20x40 i 30x60 metres, semblants a les d'hoquei sobre gel. Al carrer es juga amb patins en línia i un estic o pal més llarg que el de l'hoquei tradicional amb el qual colpegen una pilota o un disc (*puck*). Les proteccions varien segons el nivell i procedència dels practicants, tenint més presència quan es tracta de jugadors de nivell avançat.

Fotografia 8. [Kevin Howi]. (Barcelona, 2012). - Partit d'hoquei línia a la plaça de Leonardo Da Vinci.

3.1.5. El patinatge de descens.

El descens és una modalitat de patinatge que té com a principal ingredient el risc i la velocitat. Consisteix a recórrer un circuit de desnivell pronunciat, amb corbes de tot tipus, en el mínim temps possible. Els patinadors d'aquesta modalitat acostumen a utilitzar proteccions a tot el cos, inclòs un casc integral. Per les seves característiques, s'acostuma a practicar en carreteres o carrers generalment oberts al trànsit quan no es tracta d'una competició oficial. A Barcelona no hem trobat patinadors de descens en carretera, exceptuant aquells que inclouen una part de descens en la seva ruta. No

obstant, sí que podem trobar practicants fora de la carretera, principalment aprenents, a la zona de les baixades del Parc Fòrum i al passeig d'Isadora Duncan.

Fotografia 9. [Rodats]. (Barcelona, 2015). Patinador practicant el descens al passeig d'Isadora Duncan.

3.1.6. El roller dance.

El ball en patins és una pràctica estètica i social amb suport musical que tradicionalment ha utilitzat patins *quad*. Actualment els patins *quad* segueixen sent el principal element de lliscament d'aquesta modalitat, però també podem trobar practicants que utilitzen patins en línia. El suport musical per excel·lència per aquesta modalitat és la música *disco*, malgrat que també s'hi pot sentir qualsevol altre tipus de música, especialment *dance* i *pop*. El concepte es va originar com una moda en la dècada dels anys 70 i l'aparició de les *rollerdisco* americanes. A Barcelona, aquesta pràctica reneix com una recuperació de la moda *rollerdisco* a partir de la segona dècada del segle XXI, principalment al front marítim, a la zona de la platja i de l'Hotel W Barcelona (més conegut com l'Hotel Vela), així com també en algun bar musical de la ciutat.

Fotografia 10. [BCN Roller Dance]. (Barcelona). Patinadors ballant a la platja, al costat de l'Hotel W.

3.1.7. Les rutes urbanes.

Consisteixen a recórrer la ciutat en patins, en tots els seus plans i dificultats de terreny. Les de més dificultat poden arribar a incloure escales i terrenys no aptes per al patí com zones mal o gens pavimentades, rajoles amb relleu o llambordes i grans desnivells. Les tipologies segons els objectius poden ser diverses, des de rutes d'aprenentatge per a patinadors novells fins a rutes de treball de la condició física o *fitness*, passant per recorreguts turístics per conèixer la ciutat o la recerca del recorregut urbà autèntic, similar a l'excursionisme en el medi natural. Les rutes urbanes amb patinadors més avançats a nivell tècnic s'assimilen al concepte comercial de *freeskate* —similar al *streetstyle* del monopatí—, que consisteix a recórrer la ciutat en patins utilitzant salts i girs moderats o lliscar baixant escales, entre d'altres.

Es tracta de l'activitat aglutinadora per excel·lència de la comunitat de patinadors urbans, atès que gairebé tots els patinadors urbans l'han practicat o la practiquen en algun moment de la temporada. També hi ajuda el fet que incorpora un element social molt destacat: de la mateixa manera que en el ciclisme de carretera, les rutes urbanes en patins s'acostumen a fer en grups de diferents mides on els patinadors s'ajuden i

s'esperen, tot compartint una experiència que pot començar i acabar més enllà de la pròpia activitat. Generalment en un bar o un restaurant. A Barcelona, existeixen alguns bars que serveixen de punt de trobada del col·lectiu i que ofereixen avantatges a diverses associacions de patinadors.

Fotografia 11. [Mateu Capell]. (Barcelona, 2012). Patinadors conversant en un bar de la plaça del Clot després d'una ruta nocturna.

Aquesta activitat és la més visible a la ciutat, practicada a diari i normalment a la nit, moment en què el trànsit és menor i les autoritats són més permissives, en general. És promocionada i utilitzada com a reclam comercial per la majoria de grups i associacions que integren el camp social del patinatge urbà a la ciutat. En aquest sentit, a Barcelona existeix una ruta nocturna que es repeteix tots els divendres de l'any i és organitzada per l'Associació de Patinadors de Barcelona, d'acord amb l'Ajuntament de Barcelona. Finalment, cal aclarir que, si bé hem considerat les rutes urbanes com una

modalitat a part, depenent dels tipus de practicants que les duen a terme poden incorporar elements d'altres modalitats com el descens, la velocitat o l'agressiu.

Fotografia 12. [Fran Rodríguez]. (Barcelona, 2015). Ruta nocturna. Grup creuant la Ronda Litoral.

3.2. Inicis del patinatge sobre rodes a Europa

Malgrat ser una disciplina esportiva molt estesa i practicada a tot el món, la literatura històrica de referència del patinatge europeu compta amb poques propostes de compilació. Aquest apartat ha estat construït principalment en base a les informacions extretes de la versió francesa del llibre *Rollermania*, de Sam Nieswizski (1991). En aquesta publicació, l'autor construeix un relat cronològic, il·lustrat i contrastat a partir dels nombrosos documents històrics que ell mateix recull i cita de biblioteques i museus de França, Suïssa, Alemanya i els Estats Units. Tot seguit, presentem una breu adaptació que ja va ser publicada a l'”Enciclopèdia Catalana de l'Esport” (Capell, 2013).

Els primers patins en línia els construïren durant el segle XVIII inventors com el belga, instal·lat a Londres, John Joseph Merlin. Aquells ginys estaven inspirats en un primer disseny en línia d'un holandès anònim que, dècades abans, havia volgut traslladar el sistema dels patins sobre gel a l'asfalt. Tanmateix, aquells patins

presentaven problemes de control, especialment en la frenada, de manera que es feia difícil la seva popularització. No fou fins la dècada dels anys 60, que l'americà James Leonard Plimpton superà el problema de mobilitat i control que suposaven aquells primers dissenys, tot aprofitant una nova disposició de les rodes en format *quad* i afegint-hi un fre de catxú. Aquell nou giny es convertí en un dels primers patins moderns, amb rodes orientables, l'ús del qual tingué bona acceptació arreu dels Estats Units i d'Europa. Paral·lelament a la seva presència en el món de l'espectacle, cap a la dècada dels 70 es popularitzà l'ús dels patins per part dels estaments aristocràtics, en l'àmbit de l'oci i el lleure, especialment als Estats Units, França, Alemanya i el Regne Unit, on s'hi construïren desenes de pistes per a cobrir les necessitats d'aquest esport. Aquests locals foren coneguts arreu com *skating rinks*. A finals del segle XIX, amb l'interès creixent per les pràctiques esportives per part de les classes populars, el patinatge sobre rodes reprengué la força i generà diverses modes, algunes de les quals foren els embrions d'esports moderns sobre patins com l'hoquei patins, el patinatge artístic o el patinatge de velocitat. En aquest sentit, l'any 1905 es fundà a Anglaterra la Amateur Hockey Association i cinc anys més tard es creà a París la primera federació de patinatge que englobava les tres modalitats del patinatge esportiu modern (Fédération des patineurs à roulettes de France). Paral·lelament a la seva esportivització, l'ús del patinatge al carrer també s'anà popularitzant, principalment en l'àmbit del lleure i del joc infantil.

El patinatge superà amb dificultats les dues guerres mundials i, cap als anys 80, reaparegueren els usos esportius informals sobre patins més actualitzats, com ara les *roller disco* o els jocs d'habilitats i les rutes urbanes. Paral·lelament a les disciplines esportives tradicionals, aquestes noves modes s'anirien democratitzant i consolidant al

llarg de dècades fins a aconseguir una massa social important que practicaria el patinatge urbà arreu del món occidental.

3.3. Patinatge urbà a Catalunya. El cas de Barcelona

El primer *skating rink* de Barcelona fou construït a principis del segle XX com un servei més de les diverses instal·lacions esportives de l'elitista Sportsmen's Club, al Saló de Sant Joan, a tocar del Palau de Justícia. Fundat l'any 1903, dos anys més tard ja comptava amb una secció de patinatge, entre d'altres esports (Santacana i Pujadas, 2012). Això no obstant, la popularització de les disciplines de patinatge artístic i de curses a Catalunya no es produí fins a mitjans dels anys 40, moment en el qual es construï una altra pista de patinatge a Barcelona:

Fou l'any 1945 que es va inaugurar a la plaça Calvo Sotelo (avui Francesc Macià) la pista de patinatge del Patín Hockey Club. Aquest petit recinte esportiu ocupava una part del solar delimitat pels carrers Comte d'Urgell, Buenos Aires, Comte Borrell i Infanta Carlota (avui Josep Tarradellas). [...] A la pista principal se n'hi va afegir després una altra per a ocasionals patinadors, que va venir a completar aquesta instal·lació esportiva, que va sobreviure fins el dia 1 de setembre de 1958, data en que va deixar de funcionar després d'haver acollit el campionat d'Espanya de patinatge de velocitat. Durant els anys cinquanta a les pistes del Club Patín s'hi havien organitzat també revetlles i festes a l'aire lliure amenitzades amb música en directe i ball. (Barcelofília, 2010)

Durant aquells anys l'hoquei sobre patins català gaudí d'una certa promoció internacional, aconseguida a partir de la celebració dels Campionats del Món d'hoquei sobre patins de 1951 i 1954 a Barcelona. L'artístic i la velocitat es començaren a practicar de manera oficial a partir de 1945 i de forma conjunta en celebracions on es disputaven les tres disciplines de patinatge.

Fotografia 13. [Zerkowitz i Valls]. (Barcelona). Pista de patinatge del Club Patín a l'antiga plaça de Calvo Sotelo.

Per la seva banda, el patinatge urbà gaudí d'un gran impuls durant la dècada dels anys 90 i es consolidà, al llarg de les següents dècades i malgrat les fluctuacions de practicants, com una pràctica urbana més de moltes ciutats del territori català. De forma paral·lela a l'arribada de l'hoquei, l'artístic i la velocitat, a Catalunya els *quads* també s'utilitzaven com a mitjà de transport informal en trajectes intraurbans i el seu ús estava relacionat amb l'oci i el temps lliure infantil i adult. Un dels *skating rinks* a l'aire lliure més recordats pels pioners del patinatge urbà barceloní amb qui hem tingut contacte, fou la pista del Cocodrilo Llorón, a l'Autovia de Castelldefels. Aquesta pista gaudí de força popularitat fins ben entrada la dècada dels anys 90 i el final de l'hegemonia dels patins de format *quad*. Entre les dècades dels anys vuitanta i noranta, una de les primeres zones d'aprenentatge de patinatge urbà, tal com el coneixem avui, fou l'antic parc de l'Escorxador (actualment parc de Joan Miró), on es reunien patinadors experimentats — alguns dels quals compartien estones al Cocodrilo Llorón— disposats a ensenyar els

principis bàsics del patinatge i alguns trucs més avançats als patinadors novells. També es feien reunions de caràcter informal a la plaça de la Catedral de Barcelona, on es posaven en pràctica les tècniques apreses i on es començaven a perfilar les primeres rutes urbanes per la ciutat.

Fotografia 14. [Lluís López Fontanals]. (Castelldefels). Instantània d'un vídeo digitalitzat sobre l'activitat de la pista del Cocodrilo Llorón.

A partir de l'impuls dels Jocs Olímpics de 1992 i de la sortida al mercat de nous models patins adaptats al medi urbà, Barcelona visqué un apogeu esportiu on el patinatge inicià el seu camí cap a la consolidació com a activitat coneguda i practicada per bona part de la població. Un altre element que afavorí la penetració d'aquesta activitat en el si de la ciutat comtal fou l'obertura de diverses botigues de lloguer i venda de patins en línia. Aquests comerços oferien la possibilitat de provar una activitat que es desenvolupava en un espai amable i proper, la Barcelona postolímpica, i a preus molt competitius en relació a pràctiques similars com ara el ciclisme. Sens dubte, aquestes circumstàncies estimularen l'aparició de noves zones de pràctica com ara la zona del Port Vell, d'on començaren les primeres rutes multitudinàries de patinadors que es desplaçaven del port a la plaça de la Catedral i viceversa. Fou qüestió de pocs anys que aquestes rutes curtes comencessin a multiplicar-se per bona part dels carrers i zones

patinables de la ciutat, tant pel que fa a la dificultat i llargada del recorregut com pel que fa al nombre d'assistents.

Fotografia 15. [Gustavo Noussan]. (Barcelona). Grup de patinadors reunits per ballar davant d'una discoteca a l'Avinguda Diagonal, al costat de l'Hotel Princesa Sofia.

Aprofitant l'èxit del patinatge urbà, l'any 1994 el Corte Inglés, l'Ajuntament de Barcelona i altres patrocinadors comercials, promocionaren la primera Festa dels Patins de Barcelona, amb una participació de quinze mil patinadors en la seva primera edició, fet excepcional a tot Europa. Abans de ser absorbida per la Festa de la Bicicleta i, finalment, anul·lada fins a nova ordre per manca d'assistents, la Festa dels Patins Barcelona fou un èxit de participació en les primeres de les seves vuit edicions, fins al punt que, segons el Mundo Deportivo, Barcelona fou considerada capital mundial del patinatge (Gallen, 1999, p.46). Si bé l'assistència a aquesta festa disminuï al mateix ritme que els recursos de promoció que s'hi dedicaren, l'acceptació del patinatge a la capital catalana anà guanyant practicants. L'èxit fou de tal manera que, ja a mitjans dels 90, s'iniciaren els primers grups i escoles d'aprenentatge, algunes de les quals han sobreviscut fins a la data promocionant el patinatge.

POLIDEPORTIVO La 1ª Festa del Patins 'El Corte Inglés' congregó a cerca de 15.000 personas que se lo pasaron en grande hasta que la lluvia decidió estropear una matinal trepidante

Los patines invaden Barcelona

Fotografia 16. [Rodolfo Molina]. (Barcelona, 1994). Portada de l'article sobre la primera Festa dels Patins del Corte Inglés al diari esportiu Mundo Deportivo.

Gairebé una dècada més tard, l'any 2003 es fundà l'Associació de Patinadors de Barcelona, l'entitat que aglutina més capital social de patinadors urbans de la ciutat. Entre d'altres fites, l'any 2007 aquesta i altres agrupacions de patinadors barcelonins aconseguiren impulsar una modificació de l'Ordenança municipal de circulació de vianants i de vehicles de Barcelona (Ajuntament de Barcelona, 2006) per tal d'incloure els patinadors com a usuaris legítims del carril bici, sota el lema "patinar no és delictes".

Fotografia 17. [Gustavo Noussan]. (Barcelona, 2007). Instantània de la manifestació "Patinar no és Delictes" en el seu pas pel passeig de Colom.

En l'actualitat, pel que fa a la presència dels patinadors a la ciutat en números, segons l'última enquesta d'hàbits esportius a Barcelona, incloent l'hoquei, el patinatge en totes les seves modalitats es trobaria entre la 16a i 18a pràctica majoritària a la ciutat de Barcelona, aglutinant un 1,1% de la població esportiva i superant altres pràctiques més visibles com el monopatí, que suposa un 0,4% i es troba a la posició número 33 del rànquing (Ajuntament de Barcelona, 2013: 23). Si bé és cert que no podem saber quin percentatge del total de patinadors de l'enquesta patinen o juguen a hoquei al carrer, entenem que tots són patinadors urbans en potència, atès que tenen la capacitat i el material per dur a terme aquesta pràctica. Malgrat aquesta importància potencial del patinatge a la ciutat, cal dir que aquest col·lectiu no ha aconseguit, ni de bon tros, el nivell d'equipaments municipals que han aconseguit els practicants del monopatí a Barcelona. Aquests últims han gaudit de diverses actuacions de millora i acondicionament de l'espai durant els últims anys, incloent la construcció del parc urbà del Fòrum l'any 2011, així com també la remodelació dels espais del parc urbà de la Mar Bella, el parc urbà de les Tres Xemeneies i el parc urbà de Via Favència entre els anys 2014 i 2015. Encara que aquestes actuacions han comptat amb la presència de patinadors a les comissions de treball, cal dir que el tipus de patinatge que s'hi practica és minoritari i, per tant, aquest tipus d'equipaments no serveixen per a aglutinar la gran majoria de practicants de patinatge urbà.

En aquest sentit, és habitual trobar queixes a porta tancada del col·lectiu de patinadors, que generalment s'ha sentit ignorat respecte al tracte preferencial que es dona a la bicicleta i al monopatí en detriment del patinatge, per posar dos exemples que comparteixen característiques similars a nivell social i d'ús dels espais comuns de la ciutat.

Fotografia 18. [Manuel Cortizo]. (Barcelona). Grup de skateboarders ocupant l'skatepark de la Mar Bella.

Tot i que no hi ha discussió sobre l'hegemonia del ciclisme a la ciutat pel que fa al nombre de practicants, a Barcelona s'estima que hi ha entre 300 i 700 practicants habituals de monopatí (Camino, 2012: 339) mentre que, només l'Associació de Patinadors de Barcelona, supera els 600 socis l'any 2015, tenint en compte que hi ha altres associacions i que no és obligatori associar-se per patinar. Algunes de les limitacions per accedir a l'univers de patinadors urbans de Barcelona, també a través de les xarxes socials, són compartides part amb les dels usuaris de monopatí :

- Por un lado, la mayoría de *skater* presentan una alta movilidad que abarca una gran extensión territorial. Esta extensión se configura a partir de los diferentes puntos de encuentro y espacios patinables que hay en el territorio. Aunque la mayoría suelen ser usuarios habituales de un punto de encuentro, se mueven mucho y cambian a menudo de un punto de encuentro a otro. Asimismo, es habitual que se creen nuevos puntos de encuentro y desaparezcan otros.
- Por otra parte, el colectivo en general muestra poca disposición a inscribirse o registrarse en entidades o clubs como practicantes de *skateboarding*. (Camino, 2012, p.219)

Això no obstant, l'autor resol el càlcul estimant el total d'usuaris del monopatí a partir de dades extretes de treballs de camp anteriors d'arrel qualitativa (Puig i Maza, 2007). Atès que nosaltres no disposem de dades anteriors per als patinadors urbans, recorrem a la font de l'enquesta d'hàbits esportius de l'Ajuntament de Barcelona (2013). El col·lectiu de *skateboarders* a Barcelona suposa un 0,4% del total de la població esportiva, mentre que el col·lectiu de patinadors suposa un 1,1%. Si aquestes dades són acurades, podríem aventurar una xifra d'entre 825 i 1925 patinadors habituals en les seves diferents modalitats, entre l'any 2012 i 2013. Això no obstant, es tracta d'un càlcul aproximatiu amb limitacions evidents i que cal tractar amb prudència.

Recuperant el fil del paràgraf anterior, podem trobar una de les explicacions a la situació de preferència del monopatí en les diferències pel que fa a la forma de pràctica i d'ús de l'espai. Així, a diferència del monopatí, esport en què els usuaris visiten i ocupen de manera permanent els diversos llocs de pràctica de manera habitual, tot multiplicant la seva presència i interacció — a vegades, conflictiva— a la ciutat (Camino, 2012), el patinatge de ruta no genera mostres permanents d'apropiació de l'espai, probablement disminuint el seu impacte a la mínima expressió. Tot això sense oblidar altres aspectes com la capacitat i el nivell professional dels representants de cada col·lectiu per aconseguir tractes amb l'Administració i, també, la gran potència comercial que genera el mercat de la moda del monopatí a nivell mundial en comparació a la del patinatge.

Fotografia 19. [Associació de Patinadors de Barcelona]. (Barcelona, 2015). Fotografia de família a les escales de l'Hotel W durant la "Ruta Blanca".

Un altre element a considerar per entendre la poca visibilitat del col·lectiu de patinadors de Barcelona és la seva mínima participació a la Comissió de seguiment del pla d'actuació d'espais per a la pràctica del monopatí, el patí i la bicicleta dirigida per l'Institut Barcelona Esports. En aquest sentit, cal dir que, sovint, les remodelacions que afavoreixen una pràctica en dificulten necessàriament una altra, de manera que es fa difícil projectar espais comuns entre esports de lliscament que utilitzen diferents ginys, malgrat que a primera vista semblin compatibles. Tot plegat, malgrat l'esforç patent i destacable que han dut a terme els representants d'esports de l'Ajuntament per tal d'intentar donar bona sortida a les demandes de tots els col·lectius.

Finalment, l'exemple de Barcelona, malgrat ser paradigmàtic, no és únic a Catalunya sinó que s'ha repetit diverses vegades en altres ciutats del territori català com ara Tarragona, Lleida, Castelldefels, Montcada o Sant Cugat del Vallès, que han viscut processos molt similars als de la capital i amb poca diferència de temps.

Capítol 4

Perspectives d'estudi dels esports urbans

4.1. La prevenció de lesions

L'esport en general incideix directament sobre els tres pilars de la salut biopsicosocial de les persones, atès que la implicació del cos, els processos cognitius i la relació amb l'entorn formen part de la seva essència. Cal no oblidar, a més, que la cerca de sensacions fortes o del sentit de domini sobre els riscos es deriva, en certa manera, de la negativa a acceptar la vida rutinària de l'individu postmodern (Giddens, 1996), fet que explica, en part, l'assumpció de riscos en l'esport i la proliferació dels esports de risc i d'aventura durant les últimes dècades. Així, algunes modalitats, com ara el patinatge urbà, es desenvolupen en entorns poc controlats que poden posar en risc la salut dels esportistes. Foren nombrosos, per tant, els enfocaments epidemiològics i de prevenció de riscos i lesions que es dugueren a terme sobre aquest tipus d'activitats. Malgrat les limitacions dels seus resultats, les línies de treball encarades al patinatge urbà coincideixen en tres conclusions al tema que ens ocupa: primer, que la profilaxi que ofereixen les proteccions del mercat és limitada i que, a mesura que es guanya nivell d'expertesa, sembla que se'n disminueix el seu ús de manera voluntària. Segon, que el patinatge urbà és una activitat de risc en qualsevol dels seus estadis d'expertesa i que augmenta amb el nombre d'hores dedicades a l'activitat. Tercer, i justificant l'origen d'aquesta recerca, que l'estudi dels factors comportamentals pot ser un dels elements clau per entendre els mecanismes d'assumpció de riscos i de presa de decisions dels patinadors (Osberg i Stiles, 2000; Schieber, Branche-Dorsey, Ryan, Rutherford, Stevens i O'Neill, 1996; Schieber i Branche-Dorsey, 1995; Seldes et al.,1999).

Pel que fa als perfils de practicants en relació a les lesions i l'ús de proteccions, la majoria d'estudis han establert els adolescents com el grup d'edat que concentra més

comunicats d'accident per lesions causades durant el patinatge (Calle i Eaton 1993; Ellis, Kierulf i Klassen, 1995; Heller, Routley i Chambers, 1996). Sens dubte, alguns dels elements fonamentals que expliquen aquesta casuística són el comportament arriscat i la pressió de grup entre patinadors (Young i Mark, 1995) que consideren que dur proteccions és innecessari, incòmode, sembla ridícul, és inconvenient, és una despesa més i els companys no ho aproven (Williams-Avery i MacKinnon, 1996). Cal dir que, en patinatge, les proteccions són importants perquè són el principal element de prevenció secundària davant d'una caiguda, que és el mecanisme que provoca tres de cada quatre lesions segons l'informe de revisió fet per Shauna Sherker i Erin Cassell (2002).

Pel que fa al gènere, els estudis mostren més prevalença de lesions en homes que no pas en dones. Aquesta diferència és més gran en els adolescents que no pas en els altres rangs d'edat malgrat que es manté la diferència (Schieber i Branche-Dorsey, 1995). En aquest sentit, les dones i els nens acostumen a dur més proteccions que els homes i els adolescents (Adams, Wyte, Paradise i del Castillo, 1996; Williams-Avery i MacKinnon, 1996). Cal dir que aquestes tendències sobre prevalença de lesions i assumptió de riscos coincideixen amb pràctiques similars com, per exemple, les del patinatge en monopatí, malgrat que aquestes concentren encara més lesions i més greus (Osberg, Schneps, Di Scala i Li, 1998).

Els patinadors novells (menys de 6 mesos de pràctica) tenen més tendència a les lesions que no pas els patinadors experimentats (Banas, Dalldorf, i Marquardt 1992; Calle i Eaton, 1993; Heller et al 1996; Schieber et al, 1996). En aquest sentit, cal dir que bona part de les lesions per manca d'habilitat o una mala execució són majors (46%) que no pas les lesions per intents fallits per part de patinadors experimentats (25%), sovint a alta velocitat (Heller, 1993). Sembla, a més, que els patinadors experimentats tenen

menys tendència a utilitzar proteccions (Williams-Avery i MacKinnon, 1996; Young i Mark, 1995).

A partir de l'anàlisi d'aquests factors, s'ha aprofundit sobre els graus de contramesures aplicables per a la prevenció de lesions en patinatge en línia. A nivell primari, s'aconsella la millora i el treball de la tècnica i de la condició física, així com el treball dels codis de conducta i de conscienciació dels esportistes. A nivell secundari, es proposa la limitació de la velocitat i l'ús de proteccions. A nivell terciari, l'ús i coneixement de protocols de seguretat i de primers auxilis per part dels responsables de les activitats i també dels propis patinadors (Sherker i Cassell, 2002).

La preocupació per l'ús de proteccions ha estat evident, atès que entre el 76% i el 88% dels visitants del departament d'urgències hospitalàries per lesions en patins no duia cap tipus de protecció (Calle i Eaton, 1993; Ellis et al, 1995; Heller, 1993).

En la revisió de Sherker i Cassell (2002) sobre els estudis observacionals d'accidents en patinatge, podem extreure les proteccions més utilitzades pels patinadors són, per aquest ordre, canelleres (60%), colzeres i genolleres (45%), mentre que el casc és la protecció menys comuna (<10%).

4.2. La perspectiva funcional

L'estudi de la dimensió funcional dels esports urbans s'ha centrat en els elements que descriuen les activitats esportives en relació als espais utilitzats per a la pràctica esportiva urbana. Així, sovint s'ha posat l'accent en si es tracta d'activitats que es porten a terme en espais amplis o recorren la ciutat a través d'itineraris i circuits, de si utilitzen espais dissenyats per a l'esport o no i el seu grau de massificació (Bach, 1993; Eichberg, 1993; Maza, 2008; Willcox, 2008). L'any 2010, l'Ajuntament de Barcelona anunciava el següent a la seva pàgina web: “Tot Barcelona és un equipament a l'aire lliure per

practicar-hi esport” (Ajuntament de Barcelona, 2010). Pel que fa a Espanya, a l'enquesta d'hàbits esportius dels espanyols (García Ferrando i Llopis, 2011) es posa de manifest que la pràctica esportiva en llocs públics oberts ha passat del 19% el 1990 al 45% el 2010. En aquest sentit, l'enquesta d'hàbits esportius de Catalunya (Consell Català de l'Esport, 2010) mostra que el carrer, els parcs, la platja i el port/mar són els principals llocs de pràctica de la població catalana en general (32,4%). Més concretament, el carrer és la zona fora d'instal·lacions esportives més utilitzada (42,2%), seguit dels parcs pel 17,1%, la platja un 8,7% i el port/mar un 6,8% (Ajuntament de Barcelona, 2013). A Barcelona, un 1,1% de la població practica alguna modalitat de patinatge, col·locant-lo entre la posició 16 i 18 dels esports més practicats de la ciutat.

A Barcelona, les diferents expressions del patinatge urbà ocupen tot tipus d'espais, des d'àrees àmplies fins a circuits de pas. Tal com diem, el patinatge, com el monopatí o la bicicleta i el *bmx*, entre d'altres, utilitzen els carrils bici, els passeigs i les voreres així com també els *skateparks*, les places i els grans espais asfaltats, parcs de formigó i zones infrautilitzades o utilitzades de manera intermitent com ara la plaça de Willy Brandt, el Parc del Fòrum i el Parc del Maresme. Les diferències són poc destacables respecte les observacions de fenòmens similars a la ciutat de Lió (Camy et al., 1993). No obstant, les diferents modalitats de patinatge urbà no requereixen elements fixes. Els seus dissenys i reinterpretacions o *kits* necessaris per a la seva pràctica (Willcox, 2008) són sempre efímers o d'impacte mínim, el més permanent dels quals són la cera per *grindar* i derrapar o els punts que els mateixos patinadors pinten a terra per marcar les distàncies entre cons per l'eslàlom o les corbes de velocitat.

Des de la perspectiva funcional i tenint en compte les relacions entre practicants i la seva mobilitat durant la pràctica, podem classificar els esports urbans en funció de si es tracta de pràctiques individuals o col·lectives i de si recorren itineraris o ocupen

espais, generant allò que Delgado (2007) defineix com fluxos i estancaments, entre d'altres. En el cas del patinatge urbà, malgrat que trobarem expressions i formes en tot l'espectre de la classificació, podem considerar que el patinatge de ruta no només és la pràctica principal sinó que també funciona com a activitat d'ancoratge entre els patinadors de diferents modalitats, atès que la ruta en patins té un component social molt important. Així doncs, el patinatge urbà a Barcelona és, de manera general, una pràctica principalment col·lectiva i de fluxos, malgrat que també pot ser a la inversa, en menys proporció. Aquest pot ser un dels motius pels quals altres pràctiques d'estancament, molt inferiors en nombre de practicants, com ara el monopatí, tenen més impacte social i mediàtic que no pas el patinatge. S'entén que les pràctiques que recorren un itinerari generen menys conflictes i problemes de convivència que les activitats que ocupen un àrea durant un llarg període de temps.

4.3. La perspectiva política

Bona part dels estudis sobre esport urbà incorporen l'anàlisi dels projectes i les estratègies d'organitzacions públiques i privades per al seu control i regulació, tot passant per sobre del camp de la legislació i la promoció de l'esport. Pel que fa a l'anàlisi de la promoció i la gestió de la ciutat com a marca comercial, les perspectives d'estudi s'han centrat en les diferents estratègies d'utilització de l'esport com a promoció local i, sobretot, de promoció internacional de la ciutat a través de polítiques esportives, empreses d'apostes, sistemes de planificació i organització o turisme esportiu urbà, entre d'altres (Gratton i Henry, 2001). També s'ha posat el focus en l'anàlisi de les sinergies entre el sistema esportiu i els sistema cultural, econòmic i polític, per tal de millorar les polítiques de promoció esportiva de la ciutat (Wilcox i Andrews, 2003). La competència entre les grans capitals i també altres ciutats que formen part de xarxes

d'activitats econòmiques com ara el turisme o la investigació han afavorit l'eclosió del concepte de "renovació urbana" (Castells, 2001; Harvey, 1998; Muñoz, 2008).

En el cas espanyol, arran del seu pas per la dictadura franquista, que posà en dificultats la promoció de l'esport per a tothom, no fou fins a la dècada dels anys 60 que l'esport aconseguí iniciar el seu camí cap a la popularització com a hàbit quotidià dels espanyols, tal com el coneixem en l'actualitat (García Ferrando, 2006). Durant els primers anys de la transició, es promogueren espais de reflexió política per a la reestructuració i democratització de l'esport espanyol, així com la millora de la cooperació internacional, la formació i la promoció de l'educació física i l'esport (Abadía, 2011). Tanmateix, mentre es decidia el rumb de les polítiques de promoció esportiva, l'associacionisme continuà assumint bona part de la responsabilitat en la promoció i l'expansió de l'esport, especialment a Catalunya i el País Basc (García Bonafé, 1986). En aquest sentit, l'associacionisme i els moviments socials treballaren a favor de la millora de les condicions de vida dels ciutadans i en les seves línies d'actuació s'hi s'inclouïa la lluita per a la construcció més instal·lacions esportives o carrils bici, entre d'altres (Calatayud, 2002). Malgrat tot, no fou fins a la creació del Consell Superior d'Esports i la celebració de la I Asambleu General del Deporte de 1977 que s'iniciaren les polítiques d'impuls de l'esport per a tothom. Aquestes polítiques trobaren un nou impuls a partir dels anys 80, on els principals eixos d'actuació dels organismes municipals espanyols per a la promoció de l'esport per a tothom foren la col·laboració amb les associacions i clubs esportius, la formació esportiva, l'esport de base, l'organització d'esdeveniments populars, així com també la construcció i millora del parc d'instal·lacions esportives, també a l'aire lliure. Fou entre 1975 i 1984 que a Catalunya es construïren al voltant de 2.000 noves instal·lacions esportives, nombroses escoles d'iniciació esportiva a Barcelona i s'organitzaren diverses celebracions

esportives en l'espai públic urbà, com ara la cursa de la Mercè o la Festa de la Bicicleta (Pujadas et al., 2012).

Més endavant, es produí l'obertura del front marítim de la ciutat juntament amb remodelacions de gran envergadura a la ciutat, arran de l'arribada dels fons de la Unió Europea i l'impuls inversor públic i privat dels Jocs Olímpics que se celebraren l'any 1992 (Capel, 2005). Així, a Barcelona, com en altres ciutats europees, podem observar com canvis urbanístics com els de la Barcelona Olímpica o el Fòrum de les Cultures "[...] s'han anat orientant de forma molt clara cap al consum i les activitats relacionades amb l'oci, la cultura o el turisme global" (Muñoz, 2008, p.11), tot incrementant els espais de centralitat, associats a la visita i el consum i pensats des de dalt, a partir de la necessitat d'aconseguir millorar els llocs al rànquing de ciutats de l'economia de xarxes (Capel, 2005; Delgado, 2007). Aquests espais han generat grans zones de pas, àmplies i llises que conformen un equipament informal de primera per al patinatge urbà, entre altres usos.

En el camp legislatiu, s'han treballat els usos procedents i improcedents des de la perspectiva legal així com el grau de permissivitat de les autoritats competents en front de la pràctica. En el cas del patinatge barceloní, l'Ajuntament va incloure els patinadors com a usuaris legítims del carril bici l'any 2007 i, al llarg dels anys, donà suport formal a l'organització de rutes nocturnes setmanals de divendres que organitza l'Associació de Patinadors de Barcelona des de l'any 2003. A nivell de col·laboracions institucionals i presència del patinatge, l'Ajuntament ha comptat amb la presència de patinadors a la Comissió de seguiment del pla d'actuació d'espais per a la pràctica del monopatí, el patí i la bicicleta. Paral·lelament, els patinadors també s'han beneficiat de la creació de nous carrils bici, malgrat que, en aquest cas, no hi ha presència de patinadors a la comissió permanent encarregada del seu disseny i no sempre són adequats per al patinatge.

Finalment, el compromís de les autoritats per conèixer millor i incloure els esports urbans en les seves polítiques de gestió es feu palès en les conclusions del Consell Català de l'Esport (2005, p. 154), on ja es recollia el següent: "Atès que moltes d'aquestes activitats han de compartir l'ús amb altres que no són esportives, són freqüents els conflictes entre els diferents usos d'aquests espais i cada dia és més patent la necessitat d'una regulació". Així, l'emergència d'aquestes noves pràctiques ocupà un espai al Pla Estratègic de l'Esport de l'Ajuntament de Barcelona (2002), on es reconeixia l'esport com un element fonamental del desenvolupament urbà, social, turístic i d'empreses. També generà publicacions a favor del seu estudi per part de tècnics i representants institucionals dels poders públics municipals (per exemple, vegeu Carranza i Vallès, 2008). Una dècada més tard, la consolidació d'aquesta idea i de la presència dels esports urbans com un element més de l'esport a la ciutat, es reflectí en les noves línies estratègiques "Esport i Ciutat i Benestar" i "Cohesió social i Esport" proposades durant la renovació d'aquest Pla (Ajuntament de Barcelona, 2012).

Això no obstant, aquest impuls regulador en positiu comptà amb contrapartides com l'Ordenança de mesures per a fomentar i garantir la convivència ciutadana a l'espai públic de Barcelona (Ajuntament de Barcelona, 2006) o la instal·lació de *skatestoppers* o bandes rugoses (fins i tot en zones de poc o gens trànsit, com el cas de l'accés a la platja de parquet del Parc del Fòrum), que doten d'una certa ambigüitat els límits d'alguns esports com el cas del monopatí i algunes pràctiques com el descens o les rutes en patins. L'exemple més paradigmàtic d'aquestes contrapartides fou la consideració del *skateboard* com a pràctica incívica, més propera a la imatge dels seus orígens antisocials que no pas a una moda juvenil domesticada i democratitzada a tots els públics. En aquestes pràctiques, s'hi inclouen el patinatge agressiu en espais públics, per bé que aquesta modalitat no és tan majoritària en patins com en monopatí. Cal aclarir, a

més, que l'ordenança prohibia, amb més o menys encert, determinats elements controvertits d'aquesta pràctica, i no la pràctica en si de manera general a la ciutat.

Ajuntament de Barcelona		Guàrdia Urbana		Id. de Denúncia	
				(2) X	
Notificació de denúncia per presumpta infracció a Ordenances municipals					
NUM. DENÚNCIA		DATA		HORA	
		/12/2010		00:14:00	
LLOC (PG) GRÀCIA				NUM. 79	
CÓDI -4798		ART. INFRACCIÓ 210.2 A) - OMA			
Anar en bicicleta i/o patinar fora de les àrees autoritzades.					
DISTRICTE 02		AUTORITAT SANCIONADORA Tinent/a d'Alcalde de Medi Ambient			
OBSERVACIONS patinar per carril bici y sense respectar semàfors vermells					
NUM. DOCUMENT		INDOCUMENTAT		REPOR (Data naixement)	

Fotografia 20. [Anònim]. (Barcelona, 2012) Multa per patinar al Passeig de Gràcia de Barcelona.

Fotografia 21. [Jona Truespin]. (Cornellà). Skatestopper en barana, al barri de Sant Ildefons.

Així, es fa visible aquella “lluita colossal a mort entre la ciutat concebuda i la ciutat practicada” (Delgado, 2003, p.161-162) que consisteix en el següent: per una banda, les decisions reguladores s’acostumen a traduir en prohibicions sistemàtiques amb l’objectiu de reduir els riscos i, per tant, la responsabilitat directa de les administracions sobre les contingències que poden produir determinats usos esportius de l’espai urbà. Per altra banda, un cop col·locats els cartells de prohibit patinar, jugar a futbol o trepitjar l’herba —per posar alguns exemples— la pràctica reguladora i sancionadora es limita a deixar fer, sota una aura de control del sentit comú, fet que genera desconfiança però afavoreix la pràctica paralegal (prohibida en el paper però permesa a criteri dels agents de l’autoritat). Això és observable especialment en les rutes en patins, que transcorren en bona part per la calçada, especialment a la nit, i només són sancionades en comptades ocasions quan hi intervenen elements de risc evident per a la seguretat dels propis patinadors o d’altres usuaris.

Finalment, cal dir que, malgrat la lectura negativa de les ordenances municipals per part del col·lectiu d'*skaters* (Camino, 2012), les sancions aplicades i el caràcter

arbitrari de la interpretació de la norma, el monopatí s'ha seguit practicant normalment a la ciutat. En aquest sentit, el patinatge, que té uns orígens oposats als del monopatí, gaudeix d'un estereotip diferent, relacionat amb l'oci i les relacions socials, i es considera una pràctica amable amb l'entorn, que passa desapercibuda malgrat comptar amb un percentatge més elevat de practicants a la ciutat (Ajuntament de Barcelona, 2013). Tal com hem comentat, mentre la presència d'un sol *skateboarder* es multiplica a la ciutat perquè visita els diferents centres d'activitat durant el dia o la setmana (Camino, 2012), la dels patinadors es divideix perquè el seu pas en ruta és efímer i sense impacte significatiu. Així, aquesta consideració del patinatge com a pràctica amable i poc conflictiva no ha permès al col·lectiu utilitzar les polítiques sancionadores per reclamar més espais i més reconeixement a la ciutat. El resultat ha desembocat en l'absència de recursos públics a favor de la normalització del patinatge urbà, afavorint la proliferació d'associacions i grups amb direccions amateurs i, sovint, poc compromeses en la gestió responsable i professional de l'esport. Malgrat la seva bona voluntat, aquestes iniciatives, sovint de caràcter assembleari i fora de control, fragmenten el col·lectiu i en fan més difícil la gestió i la millora de les relacions institucionals. En alguns casos, han seguit el model de l'*skateboard*, tot afavorint el segrest de l'ètica professional per l'estètica de la marca comercial i el patrocini individual i individualista, desmarcat del col·lectiu. Molt probablement, aquesta circumstància ha contribuït a impedir, fins a la data, la consolidació de propostes de ciutat, professionals i esportives, econòmicament viables i implicades en fer prevaldre els valors esportius, així com el treball de la salut biopsicosocial per sobre del benefici econòmic.

4.4. La perspectiva social

La dimensió dels esports urbans més treballada en el camp científic i en el nostre grup de recerca es fonamenta en camp de les ciències socials aplicades a l'esport. La ciència abordà el fenomen tot partint de l'anàlisi de l'evolució d'un sistema esportiu que patí un procés d'obertura que en multiplicà tant les formes expressives com les maneres d'entendre'l i de practicar-lo (Laraña, 1989; Puig i Heinemann, 1991; Sánchez, 2004, 2011). La pràctica personalitzada, el valor de la novetat i l'acceleració de la producció de recursos tecnològics que permeten fer-la més complexa van contribuir a transformar aquestes noves expressions esportives en un fenomen incert i contingent, digne d'estudi: "Les noves modalitats esportives tenen especial interès per a la sociologia de la cultura en la mesura que són exponents d'una transformació de les actituds i representacions col·lectives al voltant de l'esport." (Laraña 1989. p. 70). En efecte, s'ha acceptat de manera unànime la idea que l'esport és una expressió dels valors predominants de la societat que el practica, un fenomen social total (Elías i Dunning, 1992; Mauss, 1979; Padiglione, 1994, 1996). A partir d'aquí, fem nostra la idea que l'esport s'ha convertit en una metacultura de la modernitat, on s'articulen narratives de producció de la diferenciació que acaba dibuixant múltiples opcions interconnectades de forma diversa (Sánchez, 2011).

Així doncs, en el cas de la societat que practica, entre d'altres esports, el patinatge urbà, les tendències es dirigeixen cap al bricolatge personal i les pràctiques "a la carta", el relleu de l'ètica per l'estètica, la multiplicació dels sistemes de valors i la barroquització de l'univers simbòlic, el desenvolupament de la societat informacional, el policulturalisme, el tribalisme com a mitjà d'integració, l'extensió de les solidaritats toves, l'aparició de la consciència ecològica i la consciència de viure en societats de risc (Beck, 1996; Lipovetsky, 1994; Luhmann, 1996; Maffesoli, 1990). En aquest sentit,

podem observar la relació amb els eixos de transformació del sistema esportiu que assenyala Pociello (1995) i que es resumeixen en difusió, democratització, individualització i personalització, deslocalització, hibridació, aventura i risc, ecologització i feminització. L'individu, en definitiva, és el protagonista. Aquestes característiques, juntament amb la idea que l'esport és una eina important d'inclusió, integració i reproducció social (Russo, 2004), foren el motor dels estudis de prospectiva esportiva aplicada, en què cercaven les tendències bàsiques en l'evolució del sistema i de les cultures esportives d'allò que alguns han anomenat la segona modernitat, societat reflexiva (Beck et al., 1994), líquida (Bauman, 2000), o *hipermoderna* (Lipovetsky, 2006).

Això no obstant, fins a la data, els estudis socials al voltant dels esports urbans s'han centrat principalment en descriure i explicar les xarxes socials que es generen al voltant dels esports urbans, tot aprofundint sobre el grau d'obertura dels grups, la convivència entre els diferents actors implicats i els graus de formalitat de cada grup. A nivell europeu, trobem nombrosos exemples d'aquesta preocupació recollits en el número 28 de l'“International Review for the Sociology of Sport” (IRSS) publicat l'any 1993. En aquest volum de la IRSS, es presenta una compilació d'articles basats en l'anàlisi de l'esport urbà des de diverses perspectives socials i localitzacions geogràfiques, dutes a terme per investigadors i grups de recerca europeus (Bach, 1993; Camy et al., 1993, Eichberg, 1993). En aquesta publicació, trobem propostes que aborden el fenomen des d'una perspectiva antropològica, relacionant la lògica de l'esport urbà i el seu augment demogràfic amb la saturació dels equipaments i, sobretot, en l'evolució de la cultura urbana. També s'hi mostra la preocupació per la necessitat de conèixer aquestes noves pràctiques urbanes per a la visió dels nous horitzons de la planificació urbana. Tot plegat, reflexionant sobre l'ús dels espais urbans per part dels

esports informals i de com aquest ús passa per una construcció social i esportiva del territori, transformant de manera temporal les àrees urbanes en equipaments.

A nivell català i espanyol, el principal referent dels estudis socials aplicats a l'esport urbà són els resultats de dues investigacions coetànies. Per una banda, els resultats del Laboratori d'Investigació en Ciències Socials de l'INEFC, extrets durant l'execució del projecte "Els espais públics urbans i l'esport com a generadors de xarxes socials a les grans ciutats: el cas de Barcelona" (Puig i Maza, 2007). Els articles publicats analitzen el fenomen des de diverses perspectives, en les quals situen el centre de gravetat en les xarxes socials, les dinàmiques que es formen entre els practicants i les interrelacions entre diferents usuaris del carrer. Es tracta d'una perspectiva similar a l'aplicada a l'estudi antropològic dels processos de transformació de la Fuixarda (Camino, 2003) o el camp cultural de l'*skateboard* (Camino, 2012). Per altra banda, la línia de recerca "Esport, espai i construcció social del territori (2003-2010)", duta a terme pel nostre grup de recerca (Grup de Recerca i Innovació Sobre Esport i Societat, de la Universitat Ramon Llull), que culminà amb un recull d'aquests estudis i una proposta de model d'anàlisi dels esports urbans a partir de diversos treballs de camp (Capell, 2010).

Com veiem, s'ha aprofundit poc en els aspectes individuals dels practicants. Tanmateix, d'aquestes recerques se n'extreu que, malgrat la diversitat d'opinions i la multiplicació de les opcions de pràctica, bona part dels esportistes urbans coincideixen a entendre la pràctica com una expressió més del seu estil de vida. Molts comparteixen la idea de la vivència de la ciutat a través de l'activitat esportiva: els practicants senten la seva activitat com a legítima de l'espai on es du a terme, així com també són comunes les motivacions de diversió, establiment de relacions socials, la millora de la salut i, fins

i tot, el contacte amb la natura quan la zona de pràctica es troba en zones pròximes al mar o zones verdes, parcs i jardins de magnitud important (Capell, 2010).

Arribats a aquest punt, i tenint en compte que l'individu i les seves eleccions són l'element central de l'esport urbà, ens preguntem qui són realment aquells que prenen la decisió de patinar a la ciutat i quines conseqüències genera aquesta elecció sobre si mateixos. A l'aproximació etnogràfica al camp social de l'*skateboard* (Camino, 2012), l'autor fa referència a l'estereotip d'*skateboarder*, el qual incorpora algunes pràctiques del patinatge urbà com ara l'agressiu. Aquest estereotip, que les marques comercials s'han preocupat de normalitzar i que han utilitzat com a element identificador del seu producte, està influït pels orígens de l'*skateboarding* a la costa de Califòrnia dels anys 60. Es tractava d'un col·lectiu que avui podríem anomenar antisocial, configurat per joves rebels, de condicions econòmiques baixes o en situació d'exclusió social, associats al consum de drogues i al rock dur i psicodèlic, que expressava el seu desencant davant de les expectatives cap a un futur incert. Amb el pas del temps i la normalització de la pràctica, aquesta imatge ha estat adaptada per les marques comercials, generant la idea de l'*skater* com a individu hedonista, que viu al dia, aliè a la resta del món i que gaudeix de la pràctica del monopatí i de les seves amistats. Aquest discurs prova d'eliminar la part antisocial de l'estereotip i en manté la part individualista i autèntica, un discurs molt lligat als valors socials de la postmodernitat i que radica en la cultura de la identitat múltiple i del bricolatge personal (Giddens, 1996).

En el treball de Camino, podem trobar un intent de correcció de l'estereotip de "fora de la llei" que plana sobre la cultura *skater* des dels seus orígens. Això no obstant, cal dir que els propis subjectes de la investigació reconeixien, en el seu treball, que la necessitat i la voluntat d'institucionalització, regulació i formalització del pràctica del monopatí era compartida per menys del 10% del col·lectiu (Camino, 2012, p.44). Les

raons de pràctica dels usuaris del monopatí són similars als de la població general, els principals motius de la qual tenen a veure amb l'ús de l'activitat com a instrument per la millora i manteniment de la salut o la condició física, així com també la diversió, l'alliberament de la rutina o les relacions socials, entre d'altres amb menys presència (Ajuntament de Barcelona, 2013). Així, Des d'una perspectiva funcionalista de l'esport com a eina per a canalitzar emocions i estats d'ànim, l'autor entra d'esquitllada en el terreny de la identitat, tot diferenciant els practicants joves dels adults: Mentre que, en els adults, aquesta activitat exerceix una funció de vàlvula d'escapament, més pròxima a la idea de l'esport com a oportunitat de projectar tensions i canalitzar l'agressivitat, la pràctica del monopatí en els joves actua com a mecanisme formador de la pròpia identitat. Una identitat que també és social, atès que, més enllà de la raó instrumental, l'esport també permet "la reunió de la societat (el sistema, l'estructura, allò racional) amb la socialitat (la voluntat estètica de l'estar junts)" (Sánchez, 2011, p.479). Malgrat que ja hem comprovat que no és aprofundida en el terreny individual, trobem, una vegada més, la menció a l'activitat com a forma d'identificació, pròpia de les activitats apassionants, així com també elements que s'esperen d'aquestes activitats com la funció de vàlvula d'escapament i la promoció de les relacions socials entre els seus practicants.

Capítol 5

El Model dualístic de la Passió

Com hem vist, en l'última dècada el discurs social ha estat molt prolífic a l'hora d'abordar el fenomen dels esports urbans. Això no obstant, les limitacions d'aquests estudis són evidents a l'hora d'aprofundir en l'individu i la identitat esportiva com a subjectes principals de la pràctica esportiva. Per arribar a donar resposta a la pregunta de qui són els patinadors urbans, ens cal un enfocament diferent als utilitzats fins ara. Un dels models teòrics prometedors en aquesta línia és la teoria dual de la passió (Vallerand et al., 2003).

5.1. La passió

La passió té a veure amb la forma en què es practica una activitat, la pròpia activitat en si i la forma en què aquesta és viscuda per la persona, fins al punt d'arribar a formar part de la identitat de l'individu (Vallerand et al., 2003). Es tracta, doncs, d'una forta inclinació cap a una activitat que agrada i que se sent com a important, en la qual s'inverteix temps i energia de manera persistent. Així, s'espera que les experiències i trets més rellevants de l'activitat afectaran els elements propis de la identitat individual com són els pensaments, els afectes i la conducta, tal i com podem veure a la Taula 1, al final d'aquest apartat.

Com dèiem, els humans s'impliquen en diverses activitats amb l'esperança de satisfer les necessitats bàsiques d'autonomia, competència i relació social. Aquest fet es relaciona amb la teoria de l'autodeterminació, on el procés d'incorporació de l'activitat en la pròpia identitat és el resultat de les tendències intrínseques i integratives del *self* (Deci i Ryan, 2000; Ryan i Deci, 2003). Així, gràcies a la tendència humana cap a

l'organització d'ordre superior, el *self* es fa més complex al llarg del temps com a resultat dels processos de formació de la identitat (Vallerand et al., 2003).

La passió contribueix a la formació de la identitat i les persones que són apassionades pel patinatge, per exemple, es definirien com a quelcom més que simples practicants de patinatge, serien patinadors o *rollers*. El model de la passió que presentem té una importància cabdal en la psicologia positiva, atès que ens permet predir estats i canvis en elements clau com el *flow* i les emocions positives, el benestar psicològic, la salut física, les relacions interpersonals i el rendiment. Aquestes vivències beneficioses afecten directament la vida de les persones i tenen relació directa amb la seva qualitat de vida (Vallerand et al., 2003).

A nivell emocional, podem entendre que ser un apassionat d'una activitat també hauria d'influir sobre l'afecte, atès que aquest pot augmentar o disminuir en funció de la valoració que hom té de la tasca que està realitzant (Brown i Weiner, 1984). El grau d'afecte com a conseqüència de practicar una activitat apassionant influirà també a la vida en general, tal com suggereixen Mageau i Vallerand (2007), en un estudi diari de 14 dies i Vallerand i els seus col·legues (2003, estudi 2), en un estudi d'una temporada sencera de futbol, on demostren que l'afecte generat per la passió a una activitat pot influir i ser transferit a la resta d'àmbits de la vida del subjecte.

El model dualístic de la passió prediu que el fet de participar en una activitat significativa i agradable que ens proporciona oportunitats per al creixement personal ha d'influir en el propi benestar psicològic. Això s'explica a partir de la idea que les emocions positives obren la ment a diverses funcions positives, incloent l'accés als repertoris cognitius i autoadaptatius que permeten prosperar i adaptar-se positivament a diverses situacions (Fredrickson, 2001; Fredrickson i Joiner, 2002). En el sentit contrari,

veurem com la persistència rígida en activitats amb retorn negatiu per a la persona representarà un perjudici sobre el benestar psicològic (Vallerand et al., 2013).

Pel que fa a la salut física, els resultats de les recerques prèvies són diversos. En primer lloc, la passió prediu energia o vigor (Stoeber, Childs, Hayward, i Feast, 2011). Tanmateix, aquest element no es relaciona directament amb una millora de la salut, atès que utilitzar una quantitat massa gran de la nostra energia pot conduir a conductes no saludables, com ara beure, fumar o menjar aliments poc saludables (Baumeister i Tierney, 2011). Una altra manera a través del qual la passió pot afectar la salut física és mitjançant la promoció de l'adherència a l'exercici, atès que la participació en tan sols 15 minuts d'activitat física per dia pot reduir la mortalitat en un 14% o afegir tres anys a la vida d'una persona (Wen et al., 2011). Per aquest motiu, les tendències argumentals en el camp de la prevenció indiquen que una de les maneres més segures per aconseguir els beneficis saludables de practicar una activitat apassionant, és que aquesta activitat sigui de caire esportiu (Vallerand et al., 2003). En conclusió, apassionar-se per una activitat física promourà la participació sostinguda en aquesta, fet que conduirà al subjecte a beneficis de salut importants. En el sentit contrari, existeixen també evidències parcials que correlacionen negativament la passió amb el nombre de dies perduts a causa de les lesions agudes, en el cas del ball (Rip, Fortin i Vallerand, 2006).

Seguint el fil de la capacitat de l'activitat apassionant per generar persistència en la pràctica, podem dir que la passió representa una de les forces motivacionals subjacents que porta els individus a dedicar temps al perfeccionament de les seves habilitats d'una activitat determinada per tal d'aconseguir un alt nivell de competència (Vallerand i Verner-Filion, 2013). Els resultats d'una anàlisi de la trajectòria d'un grup d'atletes (Vallerand et al., 2008a, estudi 1) i un disseny prospectiu amb artistes d'arts dramàtiques (Vallerand et al., 2007, estudi 1) revelen que ambdós tipus de passió porten

a la pràctica deliberada i repetida d'una activitat, fet que, sens dubte, és necessari per a la millora objectiva del rendiment.

Finalment, podem considerar que la passió afecta les relacions interpersonals de tres maneres. Per una banda, la forma d'encarar les relacions es veu influïda per l'efecte de l'activitat apassionant sobre les emocions i l'afecte, tot facilitant la comunicació entre els practicants (Waugh i Fredrickson, 2006). Per altra banda, la pròpia naturalesa apassionant de l'activitat i el seu grau de prioritat en la vida afectarà la resta d'activitats vitals, podent arribar a posar-les en conflicte (Vallerand et al., 2003 estudi 1). Finalment, la passió per una activitat també pot predir conflictes de parella, tal com s'ha vist en diversos estudis (Ratelle, Carbonneau, Vallerand i Mageau, 2012).

Dit això, no tots els efectes i les prediccions de la passió tenen caire positiu o negatiu en tots els casos. Del model dualístic de la passió se'n deriven dues subcategories, que es diferencien segons el procés d'integració: la passió harmoniosa i la passió obsessiva, i que s'associen amb diferents estats afectius, creences i conductes que defineixen el perfil de l'individu (Vallerand et al., 2003; Vallerand i Verner-Filion, 2013). Els analitzem tot seguit, aprofundint en els efectes estudiats per la literatura científica consultada.

5.2. La passió harmoniosa

La passió harmoniosa es defineix com el procés d'internalització de l'activitat en la pròpia identitat de manera lliure —això és, autònoma i voluntària— i flexible. L'activitat apassionant comparteix espai amb altres interessos vitals de manera harmònica i sense conflictes. Així, és possible aturar l'activitat o deixar-la completament quan aquesta es torna nociva o quan cal donar prioritat a altres interessos, sense que aquest fet generi sentiments de culpabilitat o malestar. Aquestes característiques

afavoreixen la immersió completa en l'activitat de manera conscient (Brown i Ryan, 2003) i oberta (Hodgins i Knee, 2002), conduint a experiències completes i positives, així com beneficis emocionals, tant durant com després de l'activitat, així com també menys probabilitat de patir lesions i comportaments que promouen la recuperació correcta de les lesions (Rip et al., 2006). La passió harmoniosa és la dimensió de la passió que manté puntuacions més elevades en el cas d'estudis relacionats amb activitats esportives com ara el ball, especialment a mesura que augmenten els anys d'experiència (Chamarro, Martos, Parrado i Oberst, 2011).

5.2.1. Flow.

Una de les conseqüències lògiques de la passió harmoniosa és que aquesta sigui facilitadora dels processos cognitius d'adaptació, com el *flow*. En aquest sentit, s'han trobat evidències en estudiants universitaris (Vallerand et al., 2003, estudi 1), en el camp laboral (Forest, Mageau, Sarrazin i Morin, 2011; Lavigne, Bosc, i Crevier-Braud, 2012) i en el camp esportiu (Philippe, Vallerand, Andrianarisoa, i Brunel, 2009, estudi 1). Els resultats mostren que amb la passió harmoniosa, els processos integradors del *self* entren en joc tot portant la persona a participar plenament de l'activitat apassionant. Les conseqüències d'aquesta relació són una obertura que condueix a l'atenció plena, la concentració i el *flow*. En aquest sentit, en un estudi recent sobre els balls llatins es conclou que la passió harmoniosa contribueix en major mesura a millorar l'experiència relacional i comunicativa en el ball, així com a experimentar el gaudi, la sincronització amb la parella i amb la música (Rabadan i Chamarro, en preparació).

5.2.2. Afecte.

Inevitablement, aquesta forma d'implicar-se en l'activitat ha de portar les persones a experimentar experiències afectives positives durant la seva participació en la tasca i, fins i tot, un cop finalitzada (Hodgins i Knee, 2002). En aquest sentit, els resultats sobre estudiants universitaris mostren correlacions parcials que revelen que la passió harmoniosa s'associa positivament amb les emocions positives durant la participació en l'activitat apassionant (Vallerand et al., 2003, estudi 1). De la mateixa manera, els resultats mostren com la passió harmoniosa es relaciona positivament amb les emocions positives i l'absència d'afecte negatiu en relació a la dedicació a la tasca, així com també l'absència d'emocions negatives en el cas d'impediment per dur a terme l'activitat passional. Aquests resultats s'han replicat en diversos estudis (Vallerand, 2010; Vallerand et al., 2008a), incloent estudis sobre activistes mediambientals (Gousse-Lessard, Vallerand, Carbonneau i Lafrenière, 2013) o sobre com es senten, en general, els atletes (Vallerand, Rousseau, Grouzet, Dumais i Grenier, 2006, Estudis 2 i 3) i àrbitres (Philippe, et al., 2009, estudi 1) quan participen en la seva activitat.

S'ha vist com la passió harmoniosa prediu un augment de l'afecte positiu, més enllà de la pròpia activitat. Per exemple, en el cas d'un estudi d'una temporada sencera amb jugadors de futbol americà (Vallerand et al., 2003, estudi 2) o els participants d'una activitat passional diària, en un estudi diari de 14 dies (Mageau i Vallerand, 2007). En un sentit similar, es va analitzar la capacitat de fanàtics de futbol de predir els seus propis estats d'ànim futurs després d'una victòria o d'una derrota del seu equip. En aquest cas, els subjectes amb passió harmoniosa es van associar positivament amb una major capacitat de predicció sobre les conseqüències emocionals després tant d'una victòria com d'una derrota del seu equip favorit (Verner-Filion, Lafrenière, i Vallerand, 2012).

5.2.3. Benestar psicològic.

Pel que fa a la relació entre l'afecte positiu i la passió harmoniosa, s'ha demostrat que la passió harmoniosa prediu positivament l'afecte positiu (Rousseau i Vallerand, 2008), fet que ha de tenir efecte sobre l'increment del benestar psicològic. La passió harmoniosa, per tant, contribueix positivament al benestar psicològic a través de l'experiència repetida de l'afecte positiu. Així, la passió harmoniosa també s'ha associat positivament amb el benestar psicològic i el sentiment de benestar amb la vida en diversos estudis amb artistes d'arts dramàtiques (Vallerand et al., 2007, estudi 1), amb estudiants que tenien una passió cap a l'estudi de la psicologia (Vallerand et al., 2007, estudi 2), i amb músics de talla mundial (Bonneville-Roussy, Lavigne, i Vallerand, 2012). A més, en individus d'edat avançada, la passió harmoniosa prediu de forma positiva la satisfacció amb la vida i la vitalitat, que formen part dels índexs de benestar psicològic. D'aquesta manera, la passió harmoniosa en aquest rang d'edat també prediu negativament l'ansietat i la depressió, que formen part dels índexs de malestar (Rousseau i Vallerand, 2003). En el cas dels adults joves i dels adolescents, la passió harmoniosa es relaciona positivament amb la satisfacció amb la vida (Vallerand et al., 2007, estudis 1 i 2 ;Vallerand et al., 2008a, estudi 2), tot contribuint positivament a l'experiència d'afecte positiu durant la participació en l'activitat (Mageau, Vallerand, Rousseau, Ratelle i Provencher, 2005; Vallerand et al., 2003, estudi 1).

Les investigacions sobre els índexs de pràctica regular han permès concloure que la passió harmoniosa prediu positivament el compromís i la persistència en activitats com ara l'exercici físic, el ioga o els esports d'equip (Carbonneau, Vallerand i Massicotte, 2010; Halvari, Ulstad, Bagoien i Skjesol, 2009; Parastatidou, Doganis, Theodorakis i Vlachopoulos, 2012; Stephan, Deroche, Brewer, Caudroit i Le Scanff, 2009). Tanmateix, cal destacar que la passió harmoniosa genera un tipus flexible de

persistència a l'activitat. D'aquesta manera, un estat permanent d'experiències negatives generades per l'activitat pot portar la persona a deixar-hi de participar, tot prevenint la disminució del nivell de benestar psicològic. En aquest sentit, són coherents els resultats que mostren com la passió harmoniosa no està relacionada amb el joc patològic (Ratelle, Vallerand, Mageau, Rousseau i Provencher, 2004; Rousseau, Vallerand, Ratelle, Mageau i Provencher, 2002).

5.2.4. Salut física.

L'esgotament emocional, que té implicació directa sobre la salut física però que també es pot relacionar amb el benestar psicològic, és un element controvertit en les investigacions consultades. Per una banda, algunes publicacions mostren resultats en què la passió harmoniosa es relaciona negativament amb l'esgotament emocional, tant en el cas de la passió pels estudis en universitaris (Stoeber, et al., 2011) com pel que fa a atletes d'una acadèmia esportiva sueca (Gustafsson, Hassmén i Hassmén, 2011). Altres estudis esportius, en canvi, han publicat resultats inconsistents en els quals la passió harmoniosa no s'ha pogut relacionar amb l'esgotament emocional en jugadors de futbol d'elit adolescents (Curran, Appleton, Hill i Hall, 2011).

En un altre sentit, són nombrosos els estudis que correlacionen de forma positiva i significativa la passió harmoniosa amb la vitalitat (Rousseau i Vallerand, 2008; Stoeber et al., 2011; Vallerand et al., 2006, estudi 2). Quant a l'energia, la passió harmoniosa correlaciona positivament amb l'energia després de l'activitat, malgrat que no s'ha trobat cap relació entre aquest tipus de passió i el grau de tensió postactivitat entre jugadors de videojocs (Przybylski, Weinstein, Ryan, i Rigby, 2009).

La persistència en activitats esportives com l'exercici físic, el ioga o els esports d'equip sens dubte porta a una millora de la condició física (Carbonneau et al., 2010;

Halvari et al., 2009; Parastatidou et al., 2012; Stephan et al., 2009). A més, la investigació amb participants de ioga indica que només aquells amb passió harmoniosa són capaços d'obtenir beneficis psicològics i de salut física positius a través de la seva participació regular en l'activitat (Carbonneau et al, 2010).

Pel que fa al risc i les lesions, cal dir que, en la literatura consultada, la passió harmoniosa no prediu els comportaments de risc en el cas dels ciclistes (Vallerand et al., 2003, estudi 3), ni es relaciona amb lesions cròniques en el cas dels ballarins (Rip et al., 2006).

5.2.5. Relacions interpersonals.

El resultat d'una sèrie d'estudis duts a terme en una varietat d'entorns ha donat suport a la idea que la passió harmoniosa ens porta a experimentar l'afecte positiu durant la participació en l'activitat apassionant. Atès que l'afecte positiu influeix en l'actitud i la predisposició de la persona en el moment d'afrontar les relacions socials, facilitant el somriure, l'intercanvi positiu de l'activitat, la connexió i l'obertura cap als altres (Waugh i Fredrickson, 2006), la passió harmoniosa prediu de manera indirecta les relacions interpersonals d'alta qualitat a l'entorn de l'activitat apassionada (Philippe, Vallerand, Houffort, Lavigne i Donahue, 2010).

A nivell de parella, les evidències no mostren relació entre la passió harmoniosa i el conflicte de parella, tal com es demostra en un estudi amb els aficionats al futbol anglès (Vallerand et al., 2008b, estudi 3). Això no obstant, altres resultats indiquen que només la passió harmoniosa prediu positivament la continuïtat de la relació durant un període de 3 mesos (Ratelle et al., 2004, 2012).

5.2.6. Rendiment.

Els resultats d'un estudi amb jugadors de waterpolo i nedadores de sincronitzada mostra que la passió harmoniosa condueix cap als objectius de domini de la pràctica que, al seu temps, condueixen cap a una pràctica deliberada que prediu positivament els objectius de rendiment (Vallerand et al., 2008a, estudi 2). En aquest sentit, cal destacar que la passió harmoniosa promou un enfocament exclusivament cap al domini que porta la persona a participar en activitats dirigides específicament a la millora d'habilitats, estalviant-se processos negatius que podrien influir negativament en la seva salut psicològica i dels quals parlarem en el següent apartat. Sens dubte, aquest tipus de pràctica deliberada i persistent ha de conduir a alts nivells de rendiment. Així doncs, les dades de les quals disposem mostren que el compromís amb el camp de l'excel·lència radica en la passió harmoniosa. Sent així, segons els resultats que ens aporta la ciència i contràriament a algunes creences generals, es pot concloure que els esportistes d'alt nivell tenen la possibilitat de portar una vida relativament equilibrada i feliç sense que això afecti negativament el seu rendiment.

5.3. La passió obsessiva

La passió obsessiva es defineix en el procés d'internalització de l'activitat en la pròpia identitat de manera rígida i controlada sota pressió de factors intrapersonals i interpersonals. Aquests factors —*internal contingences*, en anglès— van lligats a l'activitat apassionant i tenen a veure amb necessitats bàsiques com l'acceptació social i l'autoestima o bé la manca de control sobre l'excitació generada per la seva pràctica (Vallerand et al., 2003). Això porta a un control rígid de l'activitat, de manera que aquesta ocupa un espai desproporcionat respecte altres interessos vitals. D'aquesta manera, la passió obsessiva està relacionada amb una forma més conflictiva de

participació que limita la total immersió en l'activitat però que, tanmateix, n'estimula l'adherència. Així, es generen sentiments de culpabilitat, frustració i trastorn quan cal aturar o deixar completament l'activitat, quan aquesta es torna nociva o quan cal donar prioritat a altres interessos. Per la pressió d'aquests factors, l'individu no és capaç de focalitzar ni gaudir dels beneficis emocionals de l'activitat obsessiva ni durant ni després de fer-la, augmentant també el risc de lesió i males pràctiques durant el seu temps de recuperació (Rip et al, 2006).

5.3.1. Flow.

Amb la passió obsessiva, entren en joc els processos d'*ego-investment* (Hodgins i Knee, 2002), fet que condueix les persones a adoptar una orientació defensiva que només permet una immersió parcial en l'activitat. Això pot explicar per què l'experiència de *flow* disminueix en la pràctica de l'activitat apassionant, tal com s'ha demostrat en diversos estudis amb estudiants universitaris (Vallerand et al., 2003, estudi 1), en l'àmbit laboral (Forest et al., 2011; Lavigne et al., 2012) i els esports (Philippe et al., 2009, estudi 1).

5.3.2. Afecte.

A través d'aquests mecanismes de defensa que genera la passió obsessiva, l'experiència plena de les emocions positives que emanen de l'activitat passional es veu perjudicada en part. Atès que el compromís es troba fora del control del subjecte, aquest pot arribar a assumir comportaments imprudents o poc saludables que posin en conflicte altres activitats o àmbits de la seva vida. Tot plegat el portarà a experimentar afectes negatius per participar en l'activitat, com ara la culpa, la vergonya o l'ansietat. En el seu estudi sobre estudiants universitaris, Vallerand i els seus col·legues van determinar que

la passió obsessiva s'associa positivament amb les emocions negatives, especialment amb la vergonya, i no té relació amb les emocions positives, tant durant com després del compromís d'activitat (Vallerand et al., 2003, estudi 1).

És molt probable experimentar alts nivells d'afecte negatiu quan s'impossibilita la participació en l'activitat apassionada, atès que la vinculació obsessiva amb una activitat passional s'experimenta com un desig incontrolable de participar-hi, pròxim a la dependència. De fet, els estudis consultats mostren que l'impediment de participació en l'activitat passional obsessiva està fortament relacionat amb l'afecte negatiu en diversos estudis (Philippe, et al 2009, estudi 1, Vallerand et al., 2006, estudis 2 i 3, 2010). Així, s'ha vist com la passió obsessiva es relaciona amb una caiguda de les emocions positives en els dies en què no és possible dur a terme l'activitat passional i prediu un augment de l'afecte negatiu en la vida en general. Per exemple, s'ha comprovat en el cas d'un estudi d'una temporada sencera amb jugadors de futbol americà (Vallerand et al. 2003, estudi 2) o amb els participants d'una activitat passional diària, en un estudi diari de 14 dies (Mageau i Vallerand, 2007). En un sentit similar es va analitzar la capacitat de fanàtics de futbol de predir els seus propis estats d'ànim futurs després d'una victòria o d'una derrota del seu equip. En aquest cas, els subjectes amb passió obsessiva no es van poder associar amb la capacitat de predir el propi estat afectiu futur en funció d'una victòria o d'una derrota del seu equip (Verner-Filion et al., 2012).

5.3.3. Vivències beneficioses.

En un estudi amb artistes d'arts dramàtiques (Vallerand et al., 2007, estudi 1), en un altre estudi amb estudiants de psicologia (Vallerand et al., 2007, estudi 2), i en un tercer estudi amb músics de talla mundial (Bonneville-Roussy et al., 2012), els resultats

van mostrar que la passió obsessiva no es relaciona amb el benestar psicològic. En aquest sentit, els resultats dels estudis publicats en relació al benestar psicològic mostren que la passió obsessiva té un vincle directe cap al malestar psicològic. A més, la passió obsessiva no es relaciona amb l'afecte i prediu de manera positiva l'afecte negatiu, que no prediu, al seu temps, el benestar psicològic (Rousseau i Vallerand, 2008). A més, la persistència rígida, pròpia de la passió obsessiva, pot afavorir que la persona segueixi practicant l'activitat apassionada encara que experimenti algunes conseqüències negatives permanents. Aquest fet pot portar a baixos nivells de benestar psicològic. En aquest sentit, podem entendre els resultats en què la passió obsessiva prediu, per exemple, el joc patològic (Ratelle et al., 2004; Rousseau et al., 2002; Philippe i Vallerand, 2007; Vallerand et al., 2003, estudi 4).

Finalment, la passió obsessiva prediu positivament l'ansietat i la depressió, es relaciona negativament amb la satisfacció de la vida, i no es relaciona amb el sentit a la vida i la vitalitat en persones d'edat avançada (Rousseau i Vallerand, 2003). En el cas dels adults joves i adolescents, per altra banda, la passió obsessiva es relaciona negativament o no es relaciona amb la satisfacció de vida (Vallerand et al., 2007, estudis 1 i 2, Vallerand et al., 2008a, estudi 2).

5.3.4. Salut física.

En el cas de la passió obsessiva, els resultats sobre l'esgotament emocional, que té implicació directa sobre la salut física però que també es pot relacionar amb el benestar psicològic, mostren que la passió obsessiva es relaciona positivament amb l'esgotament emocional en el cas d'atletes suecs d'una acadèmia d'esports (Gustafsson et al., 2011). En canvi, en estudiants universitaris no s'han trobat relacions entre la passió obsessiva i l'esgotament emocional (Stoeber et al., 2011). En un altre estudi amb

adolescents jugadors de futbol d'elit, els resultats van revelar correlacions significatives entre ambdós tipus de passió i l'esgotament emocional (Curran, et al, 2011).

Pel que fa a l'energia i la vitalitat, resultats de correlacions parcials revelen que la passió obsessiva no es relaciona amb la vitalitat de jugadors competitius de bàsquet de secundària (Vallerand et al., 2006, estudi 2), estudiants universitaris (Stoeber, et al., 2011) i persones de tercera edat (Rousseau i Vallerand, 2008). Nogensmenys, la passió obsessiva sí que es relaciona positivament tant amb l'energia com amb la tensió després de l'activitat en jugadors de videojocs, malgrat que aquesta correlació amb l'energia és més feble que l'obtinguda per la passió harmoniosa (Przybylski et al., 2009).

La persistència en activitats esportives com l'exercici físic, el ioga o els esports d'equip sens dubte porta a una millora de la condició física, també en el cas de la passió obsessiva, que prediu positivament el compromís i la persistència en aquestes activitats (Carbonneau et al., 2010; Halvari et al., 2009; Parastatidou et al., 2012; Stephan et al., 2009). Estirant el fil de la persistència, la passió obsessiva pot arribar a predir el ciclisme a l'hivern en cas de ciclistes apassionats (Vallerand et al., 2003, estudi 3). En aquest sentit, entenem que la passió obsessiva pot arribar a afectar la salut de les persones de manera indirecta, atès que pot portar a assumir riscos que posin en perill la salut, com ara anar en bicicleta a una temperatura sota zero i amb les carreteres gelades. Aquestes dades, finalment, es completen amb els resultats obtinguts de les correlacions en un estudi amb ballarins on es mostra que la passió obsessiva es relaciona positivament amb el nombre de setmanes perdudes a causa de lesions cròniques (Rip et al., 2006).

5.3.5. Relacions interpersonals.

El resultat d'una sèrie de quatre estudis duts a terme en una varietat d'entorns dona suport a la idea que la passió obsessiva afecta negativament les relacions interpersonals, atès que no es relaciona amb l'afecte positiu i es relaciona positivament amb l'afecte negatiu (Philippe et al., 2010). A més, la passió obsessiva per una activitat s'associa positivament amb el conflicte entre el compromís amb l'activitat i altres aspectes de la vida en general (Vallerand et al., 2003, estudi 1). Per exemple, en un estudi amb aficionats al futbol anglès, es mostra que el fet de tenir una passió obsessiva com a aficionat al futbol prediu conflicte entre el futbol i la relació de parella. Conflicte, al seu torn, que prediu negativament la satisfacció amb la relació romàntica (Vallerand et al., 2008b, estudi 3). Sobre aquest camp, s'han obtingut resultats similars en estudis sobre la passió per internet i el camp educatiu (Séguin-Lévesque, Laliberté, Pelletier, Blanchard, i Vallerand, 2003). En aquest sentit, la passió obsessiva prediu negativament la continuïtat de la relació durant un període de 3 mesos, encara que de manera marginal (Ratelle et al., 2004, 2012).

5.3.6. Rendiment.

Quant al rendiment, cal dir que la passió obsessiva es relaciona amb el rendiment, però és menys òptima que l'harmoniosa, atès que la primera implica l'adopció dels objectius adaptatius de domini així com també dels desadaptatius d'evitació del rendiment, els quals prediuen negativament el rendiment i no faciliten el benestar psicològic. Així, s'expliquen els resultats d'un estudi amb jugadors de waterpolo i nedadores de sincronitzada, que revela que la passió obsessiva es relaciona positivament amb els objectius de domini, així com objectius enfocats al rendiment i objectius d'evitació del rendiment (Vallerand et al., 2008a, estudi 2).

Taula 1

Quadre resum dels efectes de les dimensions de la passió

	HP		OP	
	Prediu	S'espera	Prediu	S'espera
Salut i Benestar	(+) Afecte positiu	(-) Esgotament emocional	(+) Afecte negatiu	(+) conflicte entre els propis valors i el sentit del self
	(+) Satisfacció amb la vida		(+) Ansietat	
	(+) Sentit de la vida positiu		(+) Depressió	(+) Esgotament emocional
	(+) Benestar		(-) Satisfacció amb la vida	
	(-) Ansietat		(+) Tensió després de l'activitat	
	(-) Depressió		(+) Vergonya	
	(-) Vergonya			
Risc i lesions	(-) comportaments contraproductius/accidents en relació a l'activitat	(-) complicació de	(+) nombre de setmanes perdudes	(+) complicació de lesió aguda
Persistència / Adherència	(+) Persistència		(+) Persistència	
	(+) Millor resposta afectiva sobre resultats esportius			
	(+) Focalització de la tasca			
	(+) Flow			
Rendiment	(+) Assoliment d'objectius de domini	(+) Millor rendiment (per persistència)	(+) Assoliment d'objectius de domini	(+) Millor rendiment (per persistència)
	(+) Assoliment d'objectius de rendiment		(+) Assoliment d'objectius de rendiment	
			(+) Objectius d'evitació del rendiment	
Vitalitat	(+) Energia després de l'activitat		(+) Energia després de l'activitat	
Relacions interpersonals	(+) Qualitat de les relacions dins de l'activitat	(+) relacions positives per afecte positiu	(-) Qualitat de les relacions dins de l'activitat	(-) Relacions positives per afecte negatiu
	(+) Continuitat de la relació romàntica		(+) conflicte entre l'activitat i altres aspectes de la vida	(-) Continuitat de la relació romàntica
			(+) conflicte en la relació romàntica	
		(-) Satisfacció amb la relació romàntica		

Llegenda de símbols: (+) augmenta; (-) disminueix

Capítol 6

Mètode

6.1. Justificació de l'estudi

El patinatge urbà és una activitat esportiva que compta amb un nombre important d'aficionats a la ciutat de Barcelona, des de fa dècades. Fins a l'actualitat, el fenomen dels esports urbans, en el qual s'inclou el patinatge urbà, s'ha abordat des de diverses perspectives, especialment relacionades amb la prevenció de lesions, la gestió d'espais i les polítiques de ciutat, així com també des de la perspectiva antropològica i social. En aquest sentit, s'han fet paleses les limitacions d'aquests estudis a l'hora d'aprofundir en l'individu i la identitat esportiva com a subjectes principals de la pràctica esportiva. Per arribar a donar resposta a aquesta pregunta ens cal un enfocament diferent als utilitzats fins ara. Un dels models teòrics prometedors en aquesta línia és la teoria dual de la passió (Vallerand et al., 2003).

6.2. Objectiu general

Estudiar la identitat dels patinadors urbans de Barcelona.

6.3. Objectius específics

- a) Determinar les característiques del patinadors urbans.
- b) Determinar la prevalença de la passió en els patinadors urbans.
- c) Identificar les experiències que caracteritzen la pràctica del patinatge urbà.
- d) Analitzar la relació dels components de la passió amb les experiències dels patinadors urbans.
- e) Analitzar les experiències del patinador urbà en funció de les característiques sociodemogràfiques, socioesportives i de la passió.

6.4. Hipòtesis

- a) Els patinadors mostraran una elevada prevalença de passió.

b) Els practicants amb més anys d'experiència obtindran puntuacions més elevades en passió harmoniosa.

c) Els patinadors amb més dedicació setmanal presentaran nivells més alts de passió obsessiva.

d) Els patinadors practicants de modalitats competitives i/o de risc obtindran puntuacions més elevades en passió obsessiva.

6.5. Participants

La mostra de l'estudi està composta per 522 patinadors urbans que utilitzen Barcelona com a zona de patinatge. Tal i com podem veure a la Taula 2 i a les Figures 1, 2 i 3, del total de participants, el 64,9% són homes i el 35,1% són dones. La mitjana d'edat és de 36,31 anys en els homes (DT= 11) i de 34,61 anys en les dones (DT= 8,619), sent l'edat mínima de 14 anys i la màxima de 71 anys. El 82,5% de la mostra te la seva residència habitual a Barcelona ciutat o província.

Taula 2
Característiques de la mostra

Edat	n	Mitjana	±DE
menys de 19	35	17,54	±1,35
20 a 29	98	25,08	±2,69
30 a 39	216	34,33	±2,83
40 a 49	122	43,92	±2,64
50 a 59	42	52,6	±2,42
més de 60	9	65,22	±4,17
Sexe	n	%	
Homes	339	64,9%	
Dones	183	35,1%	
Residència	n	%	
Barcelona ciutat	246	47,1%	
Barcelona província	185	35,4%	
Resta de Catalunya	27	5,2%	
Altres	64	12,3%	

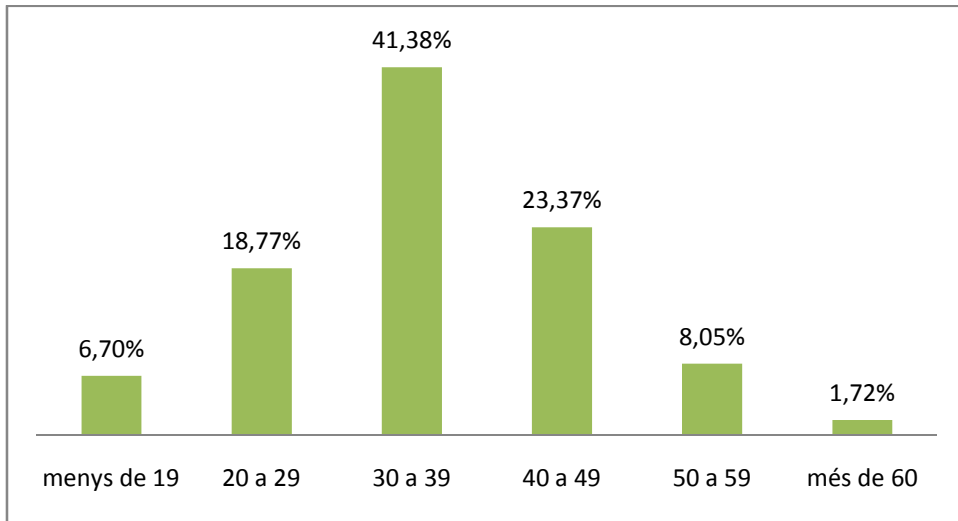

Figura 1. Edat de la mostra

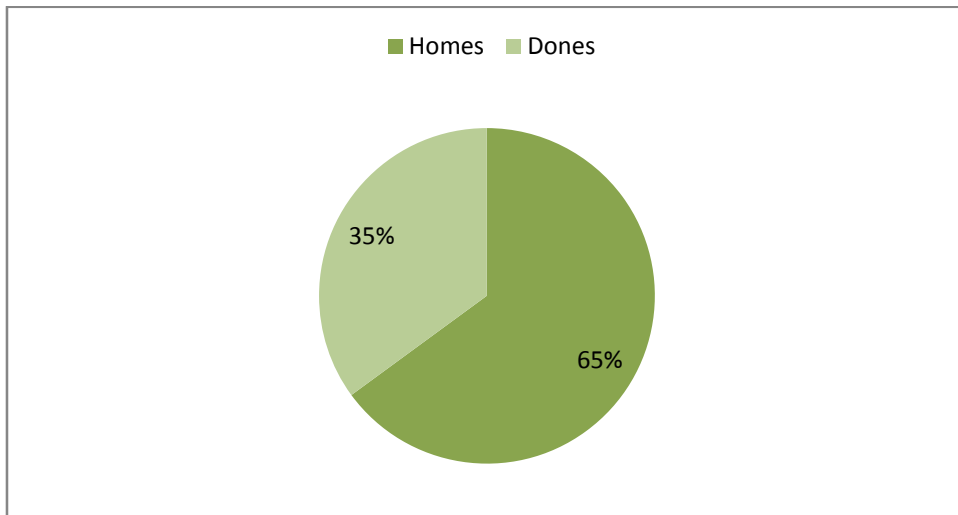

Figura 2. Sexe de la mostra

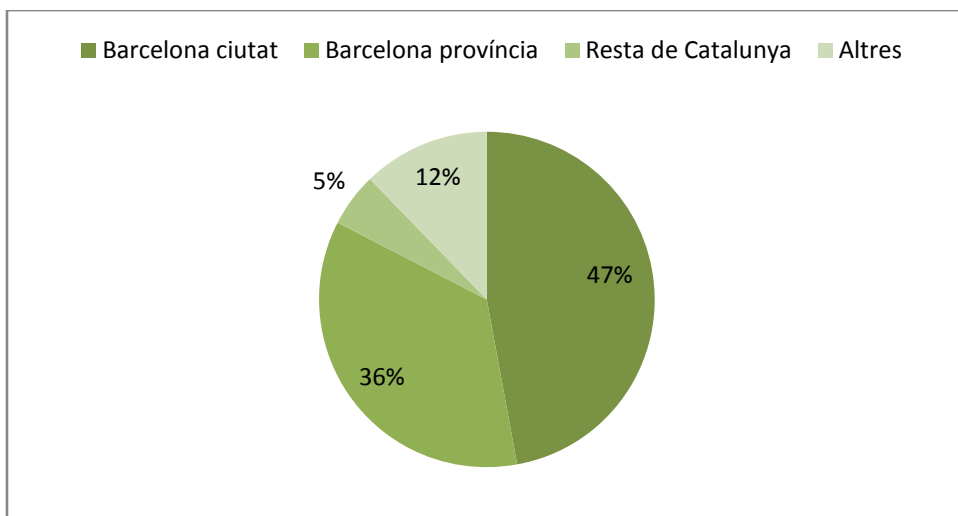

Figura 3. Residència habitual de la mostra

6.6. Instruments

Es va construir un qüestionari en línia que recollia dades sociodemogràfiques i socioesportives en relació al patinatge urbà i dos qüestionaris: la versió espanyola de l'Escala de la Passió (Chamarro et al., 2015), que es pot consultar a l'Annex 1, i l'Escala de l'Experiència del Patinatge Urbà (vegeu Annex 2 per a l'escala inicial i l'Annex 3 per a l'escala final). Per a la creació del formulari en línia vam utilitzar la versió gratuïta del programa Typeform (www.typeform.com), que permetia recollir un nombre il·limitat de respostes i exportar-les de forma segura a un full de càlcul (veure captures de pantalla a l'Annex 4). El qüestionari estava encapçalat per una breu presentació de l'estudi on s'explicava la seva finalitat (acadèmica i divulgativa), els requisits per a poder-hi participar, les universitats on es du a terme (Universitat Ramon Llull - Universitat Autònoma de Barcelona), una adreça de contacte per a rebre més informació de l'estudi i, finalment, el consentiment informat del participant (vegeu Annex 5).

Les dades sociodemogràfiques recollides són: edat, gènere, lloc de residència, nivell educatiu, estat civil i situació laboral. Les dades socioesportives en relació al patinatge urbà són: modalitat practicada principalment, anys d'experiència, nivell autopercebut i hores de dedicació setmanal, així com també les proteccions utilitzades de manera habitual.

El primer qüestionari correspon a la versió espanyola (Chamarro et al., 2015) de l'Escala de la Passió (Vallerand et al., 2003) que avalua la passió general o criteri, la passió obsessiva i la passió harmoniosa. La passió criteri s'avalua mitjançant 4 ítems com "Aquesta activitat és important per a mi" i "Aquesta activitat forma part del que soc". Les dues últimes subescales consten de 6 ítems puntuats amb format Likert de 7 opcions: *1- gens d'acord 2- molt poc d'acord 3- lleugerament d'acord 4- moderadament d'acord 5- bastant d'acord 6- fortament d'acord 7- molt d'acord*. Un exemple de d'ítem

de passió harmoniosa seria "El patinatge em permet viure una varietat d'experiències" i un de passió obsessiva es correspondria amb "El patinatge és tan excitant que a vegades perdo el control sobre mi". Els ítems s'han ajustat a l'objecte d'estudi. Així, la paraula "activitat" dels ítems ha estat substituïda per "patinatge".

El segon qüestionari correspon a l'Escala d'Experiències del Patinatge Urbà, construït *ad hoc* per a aquest estudi, a partir de: a) les conseqüències esperades de la passió, en funció de la classificació de conseqüències que hem presentat a la Taula 1, b) els motius de pràctica identificats per l'Ajuntament de Barcelona (Ajuntament de Barcelona, 2013) i c) l'anàlisi de les respostes de 7 patinadores i 11 patinadors que considerem referents en el seu àmbit i modalitat: La pregunta per a l'apartat c) fou: "digues 5 conseqüències positives i/o negatives que et genera la teva activitat com a patinador. La mostra d'aquests 18 patinadors està composta per representants de botigues i negocis relacionats amb el patinatge, així com també patinadors de nivell instructor, aficionat i competidor de totes les modalitats, especialment de rutes, velocitat, *freestyle*, agressiu i *roller dance*."

Com a resultat, es van elaborar 37 ítems en format Likert de 7 opcions: 1- gens d'acord 2- molt poc d'acord 3- lleugerament d'acord 4- moderadament d'acord 5- bastant d'acord 6- fortament d'acord 7- molt d'acord. Els ítems es corresponen amb les següents categories: 1) vivències beneficioses, que inclou l'afecte, la satisfacció amb la vida i el benestar psicològic, 2) conseqüències negatives, que inclou els comportaments arriscats i les seves conseqüències, 3) adherència, que inclou la persistència en l'activitat, el flow i la focalització amb la tasca 4) rendiment, que inclou l'assoliment d'objectius 5) vitalitat, que inclou el grau d'energia relacionat amb l'activitat, i 6) relacions interpersonals, que inclou la qualitat de les relacions dins de l'activitat.

6.7. Procediment

El mostreig es va dur a terme mitjançant un enviament sistemàtic de missatges sol·licitant la participació dels membres de grups en línia especialitzats en patinatge urbà, que es poden consultar a la Taula 3. També es va fer directament, mitjançant missatges privats a patinadors referents, demanant-los la col·laboració per estimular respostes entre els membres de cada grup. Se suggeria als participants que fessin extensiu el qüestionari als seus patinadors coneguts, sense importar si formaven part del Facebook o del grup on s'havia penjat l'anunci.

Els usuaris van ser convidats a participar a través d'un missatge al mur de cada grup o pàgina. El missatge incloïa una breu explicació de com respondre el qüestionari i una imatge amb un enllaç. El missatge també incloïa una sol·licitud als participants per tal que enviessin el qüestionari als seus coneguts i el poguessin compartir a les xarxes socials. Les preguntes van ser adaptades utilitzant el programari lliure Typeform (<http://www.typeform.com>), que permet el disseny de qüestionaris en format php. Quan un participant accedia al qüestionari, apareixia una primera pàgina informativa titulada "consentiment informat", la qual explicava l'objecte de la recerca i el funcionament del qüestionari així com també que seguint endavant amb el qüestionari a través del botó "accepto les condicions" acceptaven participar en la recerca i a respondre les preguntes del qüestionari. A més, aquesta pàgina informava als participants sobre l'anonimat de les seves respostes i que en qualsevol moment podrien aturar la seva participació de manera voluntària i sense conseqüències. La participació duplicada va ser controlada via filtratge IP. Les respostes van ser guardades en una base de dades MySQL hostatjada en els servidors de Typeform i que, posteriorment, serien exportades des d'aquests servidors a una base de dades pròpia per tal de ser tractada.

Vam iniciar el mostreig el gener de 2015 i el varem finalitzar el febrer de 2015, amb un total de 27 anuncis, 135 recordatoris setmanals i 522 respostes vàlides recollides.

Taula 3

Principals espais del patinatge urbà barceloní a la xarxa Facebook

Associacions formals					
Nom	n	Tipus	Nom	n	Tipus
Associació de Patinadors de Barcelona	8.355	grup	Roller Can Cuyàs	433	grup
BCN Roller Dance	5.752	pàgina	Club Patí Barcelona	372	grup
Patina Barcelona	1.200	pàgina	Escuela patin en linea Granollers	116	grup
Rollers St Cugat	684	grup			
Associacions informals					
Nom	n	Tipus	Nom	n	Tipus
Rollers de BCN	1.209	grup	Barcelonaroller	285	grup
Domingueros sobre ruedas	1.143	grup	Urban Rollers BCN	265	grup
Barcinopatina	669	grup	SAT	112	grup
PALCO (Patinando a lo Loco)	436	grup	Rollers l'Hospitalet	91	grup
Grups de rutes					
Nom	n	Tipus	Nom	n	Tipus
Rutas domingueras casineras	830	grup	Rutas de domingueros sobre ruedas	124	grup
Ruta Caracol	812	grup	RUTERS	32	grup
Iniciativa privada i Festes					
Nom	n	Tipus	Nom	n	Tipus
Escola Oficial de Patinatge Inline	2.886	pàgina	Experience Roex	1.894	pàgina
Inercia	18.319	pàgina	Sant Antoni Patina	523	pàgina
Altres grups i referents					
Nom	n	Tipus	Nom	n	Tipus
APB A Patinar Barcelona	4.963	grup	Solter@s sobre ruedas	287	grup
Sofi Carreras	3.015	pàgina	Kevin Howi		perfil
Roller dancemob	1.246	grup	Pau Howi		perfil

6.8. Anàlisi de dades

Es realitzen les següents anàlisis:

a) Anàlisi factorial explorador (AFE) amb l'objectiu de revisar la dimensionalitat del qüestionari, previ càlcul de l'índex Kaiser-Mayer-Olkin i la prova de significació estadística d'esfericitat de Bartlett. Hem utilitzat el mètode d'extracció de Mínims Quadrats Generalitzats (GLS) amb rotació obliqua Oblimin per a totes les escales. Hem utilitzat el criteri de Kaiser per definir el el número de factors, seleccionant el número de factors amb valors propis superiors a 1.

b) Anàlisi de fiabilitat de les escales a partir dels coeficients alfa de Cronbach per als factors i la correlació entre factors latents.

c) Anàlisi descriptiva dels resultats de la mostra, que inclou un estudi de les escales, considerant valors de mitjana, desviació típica i freqüències absolutes i relatives per al total de la mostra, així com un estudi de les diferències en funció de l'edat, el gènere, els tipus de pràctica a partir d'una anàlisi de variança ANOVA amb contrastos a posteriori aplicant la correcció de Bonferroni.

Adicionalment, es va determinar el percentatge de patinadors que podien ser considerats com apassionats. D'acord amb la investigació prèvia (Gousse-Lessard et al. 2015) els patinadors que van obtenir una puntuació igual o superior a la mitjana (20 punts) en l'escala criteri van ser considerats apassionats. Els subjectes "no apassionats" van ser exclosos per a les anàlisis posteriors.

e) Anàlisi de regressió múltiple de les variables sociodemogràfiques, socioesportives i de la passió sobre les dimensions de l'experiència del patinatge.

Per a les anàlisis estadístiques hem utilitzat el programa IBM SPSS, versió 17.

Capítol 7

Resultats

7.1. Característiques sociodemogràfiques i socioesportives dels patinadors urbans

Tal i com podem veure a la Taula 4 i a les Figures 4, 5 i 6, el 59,4% de la mostra no viu en parella. A nivell acadèmic, el 48,1% té estudis superiors i el 45,2% té estudis secundaris, mentre que el 5,7% té estudis primaris i un 1% no té cap estudi finalitzat. A nivell laboral, la majoria treballen per compte d'altri (43,5%) o bé com a professionals autònoms (31%), mentre que alguns estudien (11,3%), estan a l'atur (10,2%) o en altres situacions laborals (4%).

Taula 4

Característiques sociodemogràfiques de la mostra

Estat civil	n	%
No viu en parella	310	59,4%
Viu en la parella	212	40,6%
Nivell acadèmic		
Sense estudis	5	1,0%
Estudis primaris	30	5,7%
Estudis secundaris	236	45,2%
Estudis superiors	251	48,1%
Situació laboral		
Professional autònom	162	31,0%
Per compte d'altri	227	43,5%
Estudia	59	11,3%
A l'atur	53	10,2%
Altres	21	4,0%

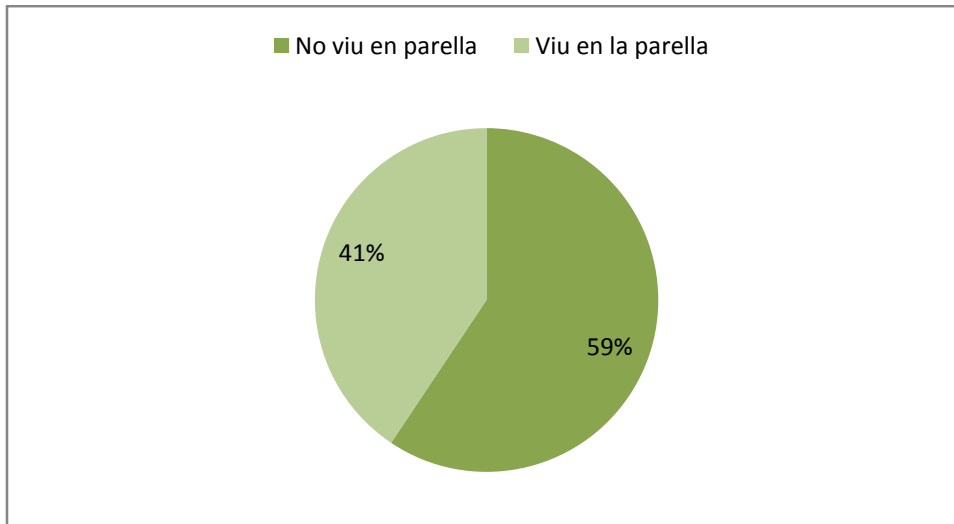

Figura 4. Estat civil de la mostra

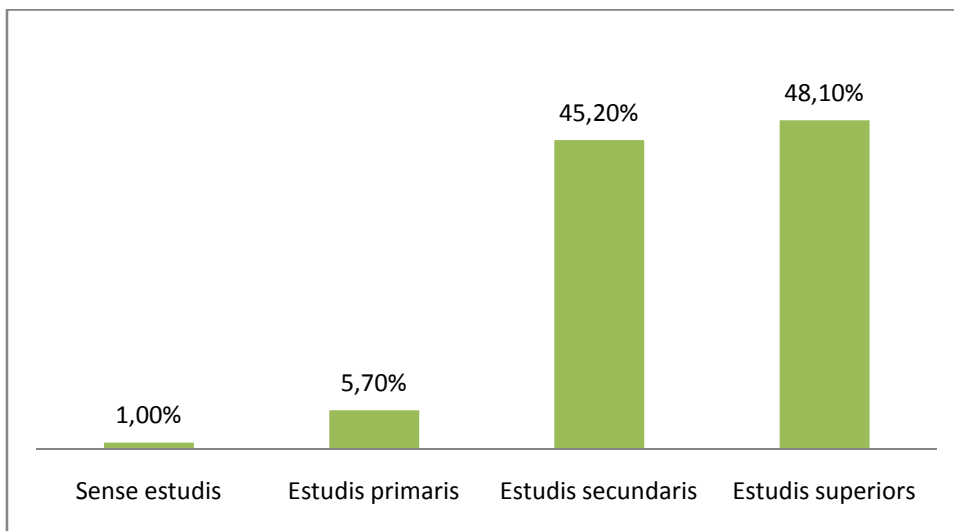

Figura 5. Nivell acadèmic de la mostra

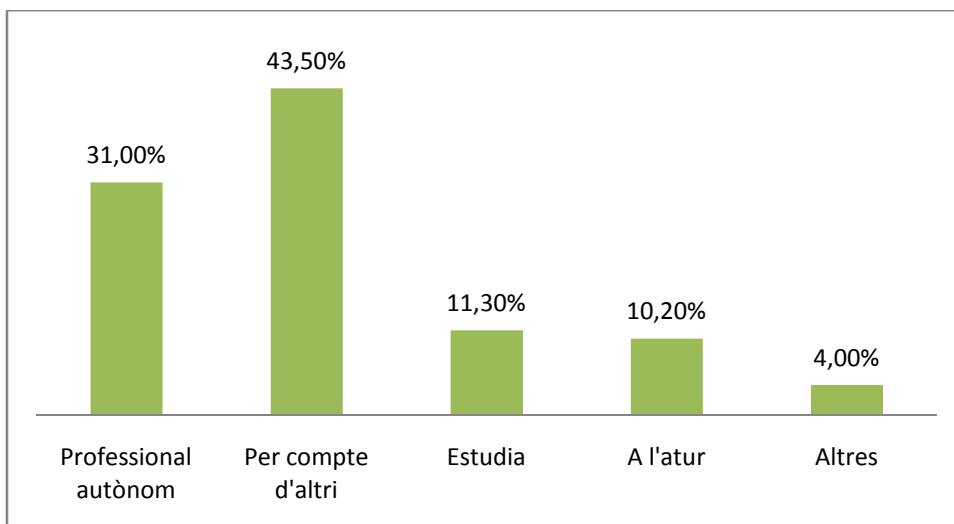

Figura 6. Situació laboral de la mostra

A la Taula 5, per tipus de pràctica principal, tenim 346 patinadors de la modalitat de rutes urbanes, 49 de la modalitat d'agressiu, 47 de la modalitat de *freestyle*, 37 de la modalitat de velocitat, 20 de la modalitat de *roller dance* i 19 d'altres modalitats. A la Figura 7 podem veure la distribució de percentatges segons el sexe dels practicants. Per a l'anàlisi, hem classificat les modalitats en les categories que podem veure a la Taula 6 i a la Figura 7, així com també a la Figura 8 (per sexes): de risc (agressiu i descens), estètiques (*freestyle* i *roller dance*), esportives (hoquei i velocitat) i rutes (rutes urbanes).

Taula 5
Modalitat practicada

Modalitat	total	% absolut
Agressiu	49	9,39%
Descens	7	1,34%
<i>Freestyle</i>	51	9,77%
Hoquei	8	1,53%
<i>Roller dance</i>	20	3,83%
Rutes urbanes	346	66,28%
Velocitat	37	7,09%
NS NC	4	0,77%

Taula 6
Categories de modalitat practicada

Categoria	total	% absolut
Risc	56	10,73%
Estètiques	71	13,60%
Esportives	45	8,62%
Ruta	346	66,28%
NS NC	4	0,77%

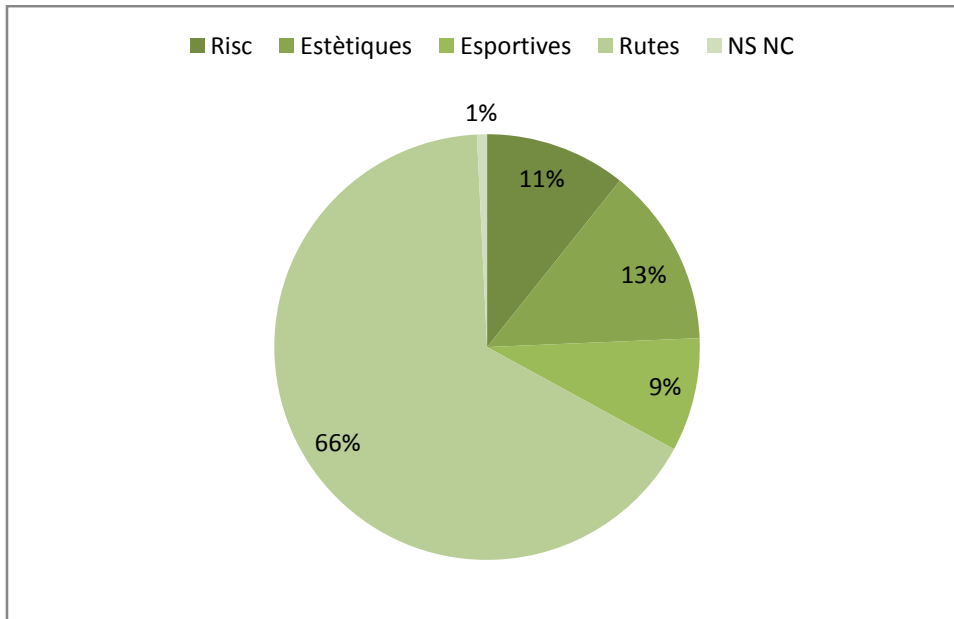

Figura 7. Distribució de la mostra en funció de la categoria de modalitat practicada

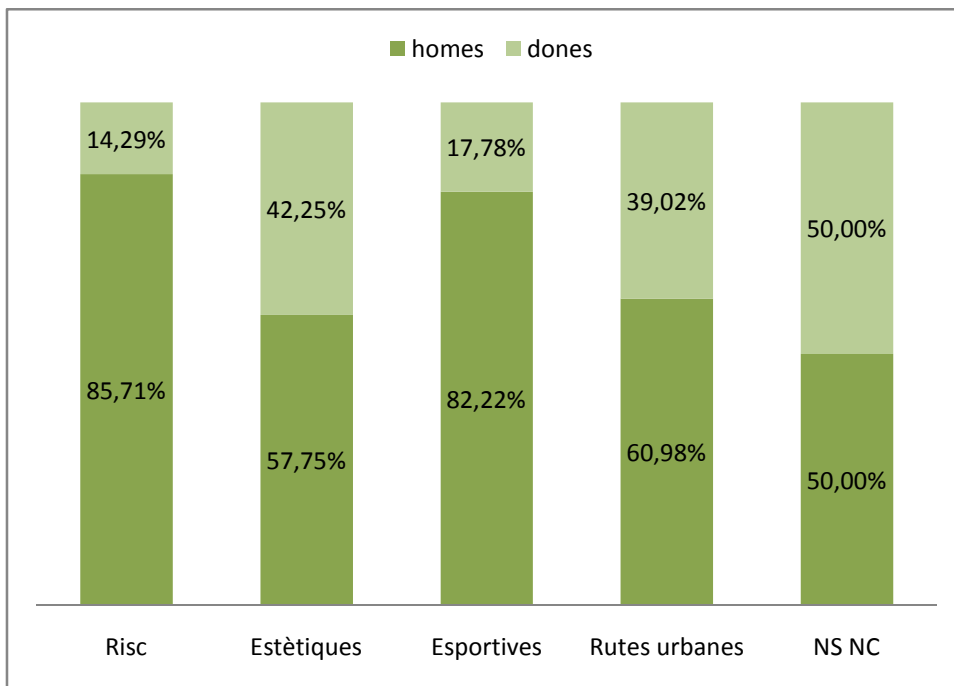

Figura 8. Distribució de la mostra en funció del sexe i la categoria de modalitat practicada

Pel que fa a l'experiència en patinatge (Taula 7 i Figura 9), el 1,7% fa menys de tres mesos que patina, el 4% entre 3 i 6 mesos, el 7,9% entre 6 mesos i un any, el 14,4% entre 1 i 2 anys, el 28% entre 2 i 5 anys, el 12,1% entre 5 i 19 anys i el 32% més de 10 anys. En la distribució per sexes, el nombre de dones disminueix a mesura que augmenten els anys d'experiència, passant del 57,7% de 3 mesos a un any al 29,13% de més de 5 anys (Figura 10).

Taula 7
Experiència sobre patins

Experiència	total	% absolut
3 mesos a 1 any	71	20,40%
1 a 5 anys	221	31,00%
més de 5 anys	230	48,70%

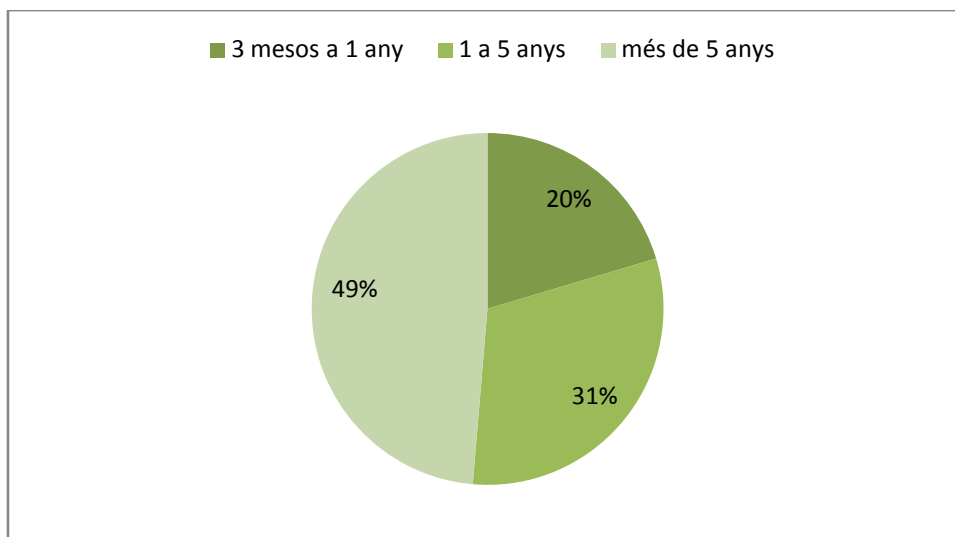

Figura 9. Distribució de la mostra en funció de l'experiència sobre patins

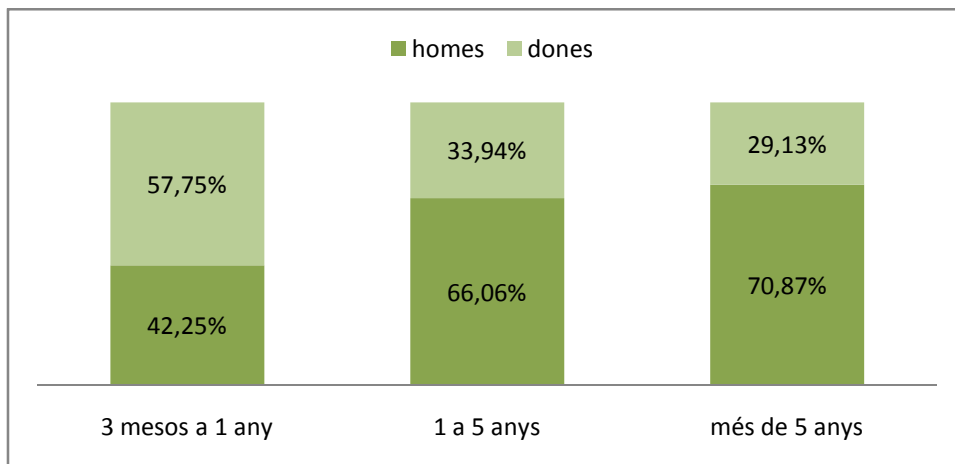

Figura 10. Distribució de la mostra en funció del sexe i experiència sobre patins

La mitjana d'hores dedicades al patinatge és de 6,356 hores setmanals (DT= 6,121). El 48,7% dedica al patinatge entre 1 i 4 hores setmanals , el 31% entre 5 i 9 hores i el 20,40% hi dedica 10 hores o més (Taula 8 i Figura 11). En la distribució per sexes, el nombre de dones disminueix a mesura que augmenten les hores de dedicació, passant de 40,16% entre 1 i 4 hores al 24,54% a 10 hores o més (Figura 12)

Taula 8

Hores de dedicació setmanal al patinatge urbà

Dedicació	total	% absolut
Entre 1 i 4 hores	254	48,70%
Entre 5 i 9 hores	162	31,00%
10 hores o més	106	20,40%

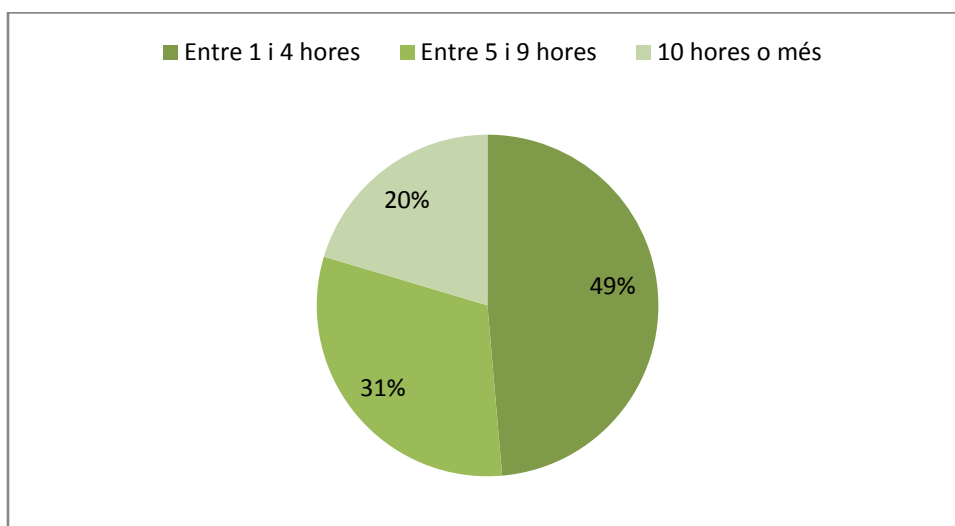

Figura 11. Distribució de la mostra en funció de les hores de dedicació setmanal

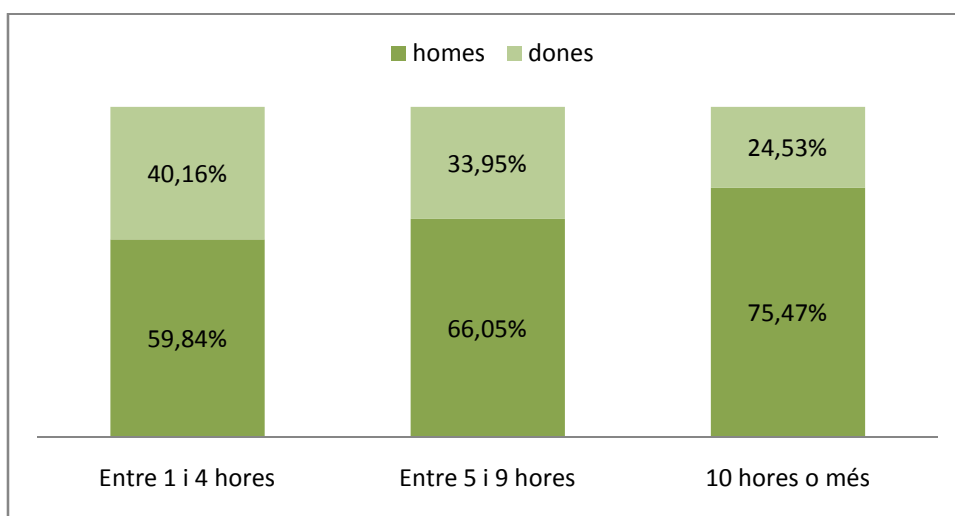

Figura 12. Distribució de la mostra en funció del sexe i les hores de dedicació setmanals

El 15,52% es considera de nivell principiant, el 43,49% es considera de nivell intermedi i el 41% es considera de nivell avançat (Taula 9 i Figura 13). En la distribució per sexes, el nombre de dones disminueix a mesura que augmenta el nivell autopercebut, passant de 58,02% en principiants a 21,96% en avançat (Figura 14)

Taula 9
Nivell de patinatge autopercebut

Nivell	total	% absolut
Principiant	81	15,52%
Intermedi	227	43,49%
Avançat	214	41,00%

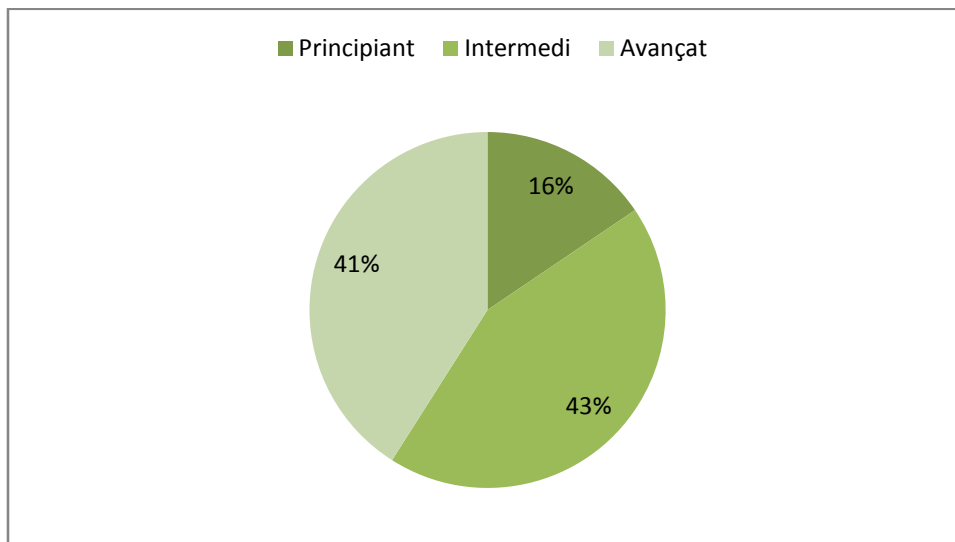

Figura 13. Distribució de la mostra en funció del nivell tècnic autopercebut

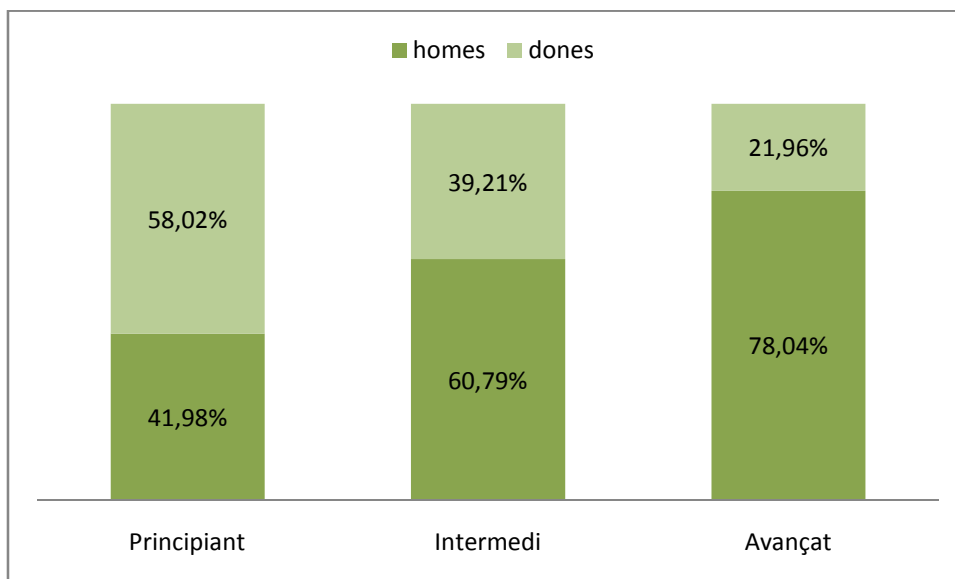

Figura 14. Distribució de la mostra en funció del sexe i el nivell tècnic autopercebut

El 80,84% de la mostra utilitza algun tipus de protecció. A la Taula 10 i Figura 15 es presenta la relació de les proteccions més utilitzades pels participants són les canelleres (72,6%) i les genolleres (62,5%), seguides de les colzeres (34,3%) i del casc (25,5%). Tal i com podem veure a la Taula 11 i Figura 16, les combinacions més habituals són canelleres, genolleres i colzeres, utilitzades pel 21,3% de la mostra de patinadors, canelleres i genolleres (19,3%), cap tipus de protecció (16,1%), totes les proteccions (12,6%) i només canelleres (10,5%).

Taula 10

Proteccions més utilitzades

Protecció	n	% absolut
Casc	133	25,50%
Canelleres	379	72,60%
Genolleres	326	62,50%
Colzeres	179	34,30%

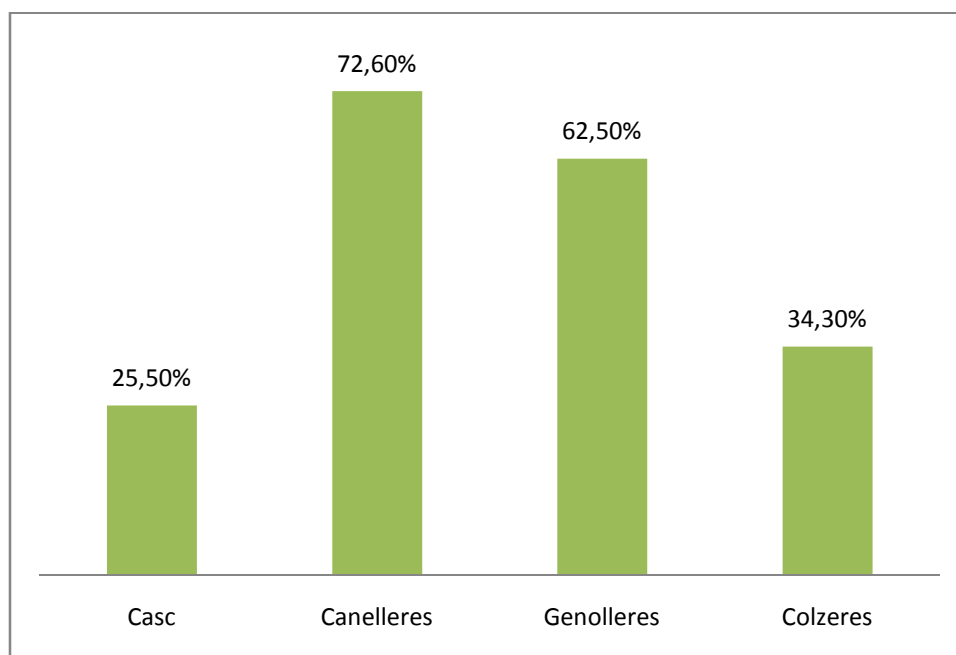

Figura 15. Percentatges d'ús dels diferents tipus de protecció disponibles

Taula 11
Combinacions de proteccions més utilitzades

Combinació	n	% absolut
Només canelleres	55	10,54%
Canelleres i genolleres	101	19,35%
Canelleres, genolleres i colzeres	111	21,26%
Totes	66	12,64%
Cap	100	19,16%

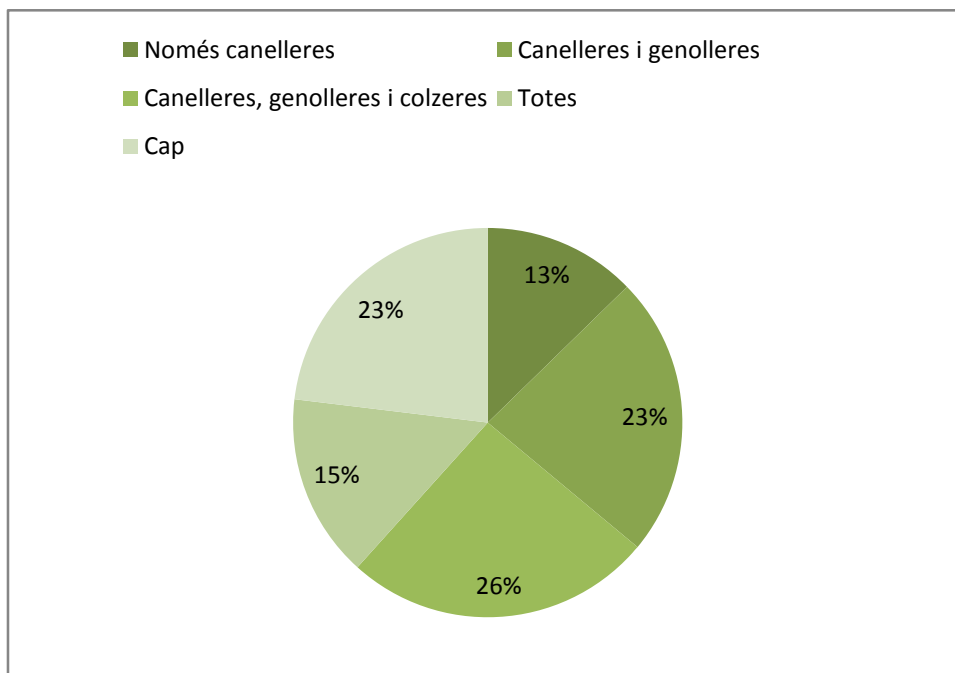

Figura 16. Percentatges d'ús dels tipus de combinacions habituals de proteccions

7.2. Resultats de l'anàlisi factorial

L'índex KMO de Kaiser-Meyer-Olkin obtingut és $KMO = .926$. El test d'esfericitat de Bartlett va mostrar un valor de Chi-quadrat ($\chi^2(666, n=522) = 10841,17$; $p < .001$). Ambdós resultats confirmen l'adequació de les dades a l'anàlisi factorial. La solució factorial obtinguda utilitzant el mètode dels Mínims Quadrats Generalitzats (GLS) amb rotació Oblimin mostra tres factors que expliquen el 58.17% de la variança. El primer factor està compost per 11 ítems, relacionats amb la satisfacció, el vigor i l'eliminació de la tensió, de manera que aquest factor rep el nom de vivències beneficioses i explica el 37,9% de la variança. El segon factor està compost per 3 ítems

relatius a les relacions socials i s'ha denominat relacions interpersonals, explicant el 10,6% de la variança. El tercer factor està compost per tres ítems relatius als accidents, lesions i dolor, de manera que rep el nom de conseqüències negatives i explica el 9,6% de la variança. L'índex de bondat d'ajust va indicar un valor Chi-quadrat $\chi^2(88, n=522) = 379.03$; $p < .001$, indicador d'un ajust acceptable. A la Taula 12 es poden veure els ítems corresponents a cada factor i les càrregues factorials corresponents.

Taula 12
Càrregues factorials dels ítems de cada factor

	Factor		
	1	2	3
Vivències beneficioses			
M'ajuda a desconnectar de les preocupacions	0,732	0,138	-0,014
Em fa sentir lliure	0,792	0,112	0,016
És una vàlvula d'escapament	0,672	0,107	0,051
Em relaxa, em fa sentir en pau	0,71	0,27	-0,061
M'ajuda a reduir la tensió	0,69	0,225	-0,103
Em fa gaudir de la vida	0,703	0,254	-0,017
M'ho passo bé	0,655	0,166	-0,06
Em dona satisfacció	0,747	0,173	-0,039
Em carrega les piles	0,662	0,246	-0,114
Em fa sentir viu	0,754	0,207	0,041
Em dona energia per seguir endavant amb la vida	0,633	0,25	0,046
Relacions interpersonals			
M'ajuda a relacionar-me amb altra gent.	0,232	0,783	0,087
Em fa sentir part d'un grup.	0,178	0,928	0,074
M'ajuda a valorar les necessitats d'altres.	0,293	0,677	0,039
Conseqüències negatives			
Em lesiona	0,002	0,061	0,813
Em genera dolor	-0,015	0,031	0,775
Em genera caigudes	-0,051	0,056	0,722

7.3. Descriptius de les escales

La taula 13 correspon a l'anàlisi estadístic descriptiu dels subjectes apassionats de la mostra (88,5%). Els resultats de l'anàlisi de fiabilitat mostren que la consistència interna dels factors del qüestionari presenten uns valors d'alpha de Cronbach que

oscil·len entre .81 i .91, de manera que la consistència interna de les escales d'experiències és satisfactòria. Tal com es pot veure a la Taula 13, i considerant les puntuacions mitjanes obtingudes, els patinadors mostren puntuacions elevades en les seves vivències beneficioses i mitges-altes en relacions interpersonals mentre que són baixes en conseqüències negatives. També es pot veure com la puntuació en passió harmoniosa és elevada, mentre que en passió obsessiva és baixa.

Taula 13

Estadístics descriptius, consistència interna i correlacions entre escales

Escales	Nº ítems	Mitjana	D.T.	α	Rang	1	2	3	4	5	6
1. Vivències beneficioses	11	69.5	8.5	.91	29-77	1	.49**	-.33	.63**	.33**	.59**
2. Relacions interpersonals	3	16.1	4.2	.85	3-21		1	.11	.52**	.31**	.42**
3. Conseqüències negatives	3	8.8	4.2	.81	3-21			1	-.05	.15**	.08*
4. Passió harmoniosa	6	32.8	6.6	.85	9-42				1	.45**	.67**
5. Passió obsessiva	6	17.7	8.1	.82	5-35					1	.59**
6. Passió criteri	5	26.7	5.6	.82	8,35						1

Les correlacions d'aquesta taula indiquen que experimentar vivències beneficioses va associat a la socialització ($r=.49$) i que aquestes dues experiències no tenen relació amb les conseqüències negatives del patinatge ($r=-.33$ i $r=.11$). Respecte de la passió, la passió harmoniosa i obsessiva estan relacionades entre elles ($r=.45$) i amb la passió criteri ($r=.67$ i $r=.59$). Finalment, les vivències beneficioses van associades a la passió harmoniosa ($r=.63$) i obsessiva ($r=.33$), si bé amb aquesta última en menor mesura. Un patró de relació molt semblant s'observa per a la socialització, que està correlacionada amb la passió harmoniosa ($r=.52$) i obsessiva ($r=.31$). Les conseqüències negatives mostren relació únicament amb la passió obsessiva ($r=.15$).

7.4 Comparacions de sexe

Els resultats de comparació en funció del sexe mostren diferències significatives per a la passió harmoniosa, les vivències beneficioses i les conseqüències negatives, amb valors superiors per a les dones en passió i vivències beneficioses. Els homes mostren majors valors per a les conseqüències negatives (veure Taula 14).

Taula 14

Resultats de la comparació de mitjanes en funció del gènere

Escala	Home	Dona	F
Vivències beneficioses	70.2 ±7.4	71.9 ±6.4	5.77*
Relacions interpersonals	7.94 ±2.79	8.70 ± 2.75	0.14
Conseqüències negatives	9.2 ±5.4	8.2 ±3.6	6.34*
Passió harmoniosa	33.50 ±6	34.79 ±5.8	4.7*
Passió obsessiva	18.6 ±8.5	19 ±9.6	0.20

* $p \leq 0.05$

7.5 Comparacions segons la pràctica

En relació a la tipologia de pràctica, la comparació entre mitjanes mostra diferències significatives per a l'escala de conseqüències negatives i en la de passió obsessiva, sent majors les puntuacions dels patinadors de risc i els esportius respecte els altres grups per a les conseqüències negatives. També es troben diferències significatives per a la passió obsessiva entre els patinadors de risc i estètics i els patinadors esportius i de ruta, que mostren puntuacions menors (

Taula 15).

Taula 15

Resultats de la comparació de mitjanes en funció del tipus de pràctica

Escala	Patinatge de risc	Patinatge estètic	Patinatge esportiu	Patinatge de rutes	F
Vivències beneficioses	72 ±6.6	72.6 ±5.1	69.2 ±7	70.4 ±7.7	2.15
Relacions interpersonals	17.11 ±4	16.7 ±3.9	17 ±3.2	16.4 ±3.1	0.67
Conseqüències negatives	13.6 ±5.4	8.6 ±3.9	10 ±3.9	7.9 ±3.5	24.9**
Passió harmoniosa	35.4 ±5.7	34.7 ±5.6	33.2 ±6.3	33.5 ±5.9	1.57
Passió obsessiva	23.3 ±8.5	21.7 ±9.4	17.5 ±8.1	17.5 ±8.4	7.12**

** $p \leq 0.01$; * $p \leq 0.05$

7.6 Comparacions segons l'experiència

La comparació de mitjanes en funció de l'experiència no mostra diferències significatives en l'escala d'experiències ni en la passió harmoniosa. No obstant, s'aprecien diferències en la passió obsessiva, sent els patinadors de nivell avançat aquells que mostren majors nivells de passió obsessiva (veure Taula 16).

Taula 16

Resultats de la comparació de mitjanes en funció del nivell de pràctica

Escala	Principiant	Intermedi	Avançat	F
Vivències beneficioses	70.22 ±7.12	70.19 ±7.83	71.66 ±3.8	2.3
Relacions interpersonals	15.88 ±3.9	16.8 ±3.8	16.4 ±4.2	1.4
Conseqüències negatives	8.7 ±3.7	8.8 ±3.9	8.9 ±4.7	0.6
Passió harmoniosa	33.5 ±5.7	33.66 ±5.9	34.3 ±6	0.6
Passió obsessiva	17.12 ±8.3	17.9 ±8.2	19.9 ±9.3	3.6*

* $p \leq 0.05$

7.7 Comparacions segons la dedicació

La comparació entre mitjanes en funció de la dedicació mostra diferències en totes les variables excepte les conseqüències negatives. Així, tal i com veiem a la Taula 17, els patinadors amb dedicació de més de 10 hores a la setmana mostren nivells superiors de vivències beneficioses (diferència de mitjanes de -3.9), relacions interpersonals (diferència de mitjanes de -2.4), passió harmoniosa (diferència de mitjanes de -4) i passió obsessiva (diferència de mitjanes de -6).

Taula 17

Resultats de la comparació de mitjanes en funció de les hores de pràctica

Escala	1 a 4 hores setmanals	5 a 9 hores setmanals	>10 hores setmanals	F
Vivències beneficioses	69.3 ±7.9	71.3 ±6.4	73.3 ±5.2	11.4**
Relacions interpersonals	15.5 ±4.1	17.05 ±3.7	17.9 ±3.7	15.25**
Conseqüències negatives	8.5 ±3.8	8.8 ±3.9	8.6 ±5.4	2.3
Passió harmoniosa	32.7 ±6	33.7 ±5.5	36.7 ±5.4	16.6**
Passió obsessiva	16.6 ±8.4	18.6 ±7.9	23.1 ±9.5	19.7**

** $p \leq 0.001$

7.8 Predictors de l'experiència de patinatge

La Taula 18 mostra els resultats de les successives anàlisis de regressió múltiple de les variables sociodemogràfiques, socioesportives i les dimensions de la passió sobre les tres dimensions de l'experiència del patinatge. Podem observar que per a les vivències beneficioses l'únic predictor és la passió harmoniosa, que explica el 35,8% de la variança. Per a les conseqüències negatives, el principal predictor és l'edat, amb un 4,1% de variança explicada; el segon és el sexe, amb un 1,7% de variança explicada; i el tercer la passió obsessiva, que contribueix amb un 1,3% de variança addicional explicada. Considerant el signe dels coeficients beta, ser jove i home tindria un efecte protector sobre el risc de lesions, mentre que tenir passió obsessiva incrementa el risc. Finalment, per a les relacions socials, la passió harmoniosa prediu el 23,1% de la variança, l'edat afegeix un 1,7% i la dedicació un 2% addicional.

Taula 18
Resultat de l'anàlisi de regressió múltiple

Variable dependent	R ²	Variables predictives	β	Valor t	Valor P
Vivències beneficioses	0,358	Passió harmoniosa	0,59	15,55	<0,001
Relacions interpersonals	0,231	Passió harmoniosa	0,449	10,65	<0,001
	0,017	Edat	0,146	3,63	<0,05
	0,02	Dedicació	0,15	3,5	<0,05
Conseqüències negatives	0,041	Edat	-0,019	-4,11	<0,05
	0,017	Sexe	-0,133	-2,95	<0,05
	0,013	Passió obsessiva		2,52	<0,05

Nota: només es mostren les relacions significatives

Capítol 8

Discussió

Aquesta recerca pretenia estudiar la identitat dels patinadors urbans de Barcelona. Per això hem analitzat les característiques sociodemogràfiques i socioesportives dels patinadors, la prevalença de la passió, l'experiència subjectiva dels patinadors i el tipus de passió. Tot seguit presentem la discussió en funció dels objectius de la recerca.

8.1. Objectiu 1. Determinar les característiques dels patinadors urbans de Barcelona

A diferència dels *skateboarders* de Barcelona, que s'han identificat com homes joves d'entre 18 i 35 anys, de totes les classes socials (Camino, 2012), el patinador urbà de Barcelona és un home d'entre 30 i 39 anys, que no viu en parella, té estudis superiors i treballa per compte d'altri. A nivell de pràctica, es tracta d'un patinador de nivell intermedi amb experiència d'entre 1 i 5 anys, que dedica entre 1 i 4 hores a la setmana a patinar.

El caràcter de risc i estètic del monopatí, propi dels seus orígens antisocials (Camino, 2012), es veu relegat a un pla residual, en un tipus de pràctica, el patinatge, on sembla que primen els components higiènics, estètics i socials, també propi dels seus orígens com a pràctica lúdica i de classe benestant (Nieswizski, 1991). Així, pel que fa a la modalitat practicada, a diferència dels usuaris de monopatí, que practiquen, principalment, l'*streetstyle*, més pròxim a la modalitat de patinatge agressiu (Camino, 2012), en el cas dels patinadors de Barcelona l'activitat principal són les rutes urbanes. Aquesta circumstància dóna coherència a la idea que el patinatge urbà és una activitat que s'apropia dels espais de manera superficial, atès que els recorre enlloc d'ocupar-los.

En la comparativa entre sexes, observem que els homes reparteixen la seva activitat entre les modalitats de risc, estètiques i esportives. En canvi, en el cas de les dones, observem una tendència cap a les activitats estètiques. Aquestes dades són coherents amb les enquestes d'hàbits esportius dels catalans (Ajuntament de Barcelona, 2013; Consell Català de l'esport, 2010), on la principal activitat d'aquells que combinen diferents esports és la cursa a peu per ambdós sexes, la qual es combina amb activitats competitives d'intensitat moderada i alta pels homes i amb activitats dirigides degimnàstiques estètiques i de manteniment en el cas de les dones.

Pel que fa al risc, observem una certa consciència de risc i voluntat de prevenció entre els patinadors urbans de Barcelona, atès que la majoria utilitza algun tipus de protecció durant la pràctica esportiva. Els hàbits de protecció, a més, són coherents amb les mateixes tendències de prevenció de fa més d'una dècada, per part d'aquest col·lectiu. Es confirmen, doncs, les observacions d'estudis precedents on s'apunta que els patinadors experimentats tenen menys tendència a utilitzar proteccions respecte els patinadors novells (Williams-Avery i MacKinnon, 1996; Young i Mark, 1995). També coincideixen els tipus de proteccions més utilitzades en el mateix ordre que en estudis precedents: canelleres, genolleres, colzeres i casc (Sherker i Cassell, 2002).

Els resultats presenten uns patinadors urbans que augmenten progressivament en nombre de forma directament proporcional als anys d'experiència i inversament proporcional a les hores setmanals dedicades a l'activitat. En aquest sentit, considerem que el patinatge genera adherència, malgrat que aquesta s'acompanya d'una dedicació setmanal poc intensa, pròpia del context social postmodern on s'ha multiplicat l'oferta esportiva (Laraña, 1989; Martos i Salguero, 2009; Puig i Heinemann, 1991; Puig i González, 2010) i on regnen els nous valors de l'estètica, la novetat, l'aventura, el risc i l'hiperconsum, entre d'altres (García Ferrando et al., 2002; Lipovetsky, 2007). Així, a

més activitats combinades, menys temps per a l'especialització i la dedicació completa. Una vegada més, els fets i les eleccions individuals ens confirmen la teoria social: l'esport no es un fenomen tancat a l'entorn de la modernitat sinó que s'adapta al context sociocultural d'aquells qui el practiquen (Sánchez, 2011).

8.2. Objectiu 2. Determinar la prevalença de la passió en els patinadors urbans

Els resultats confirmen la primera hipòtesis, atès que podem considerar bona part de la mostra de patinadors urbans com a esportistes apassionats, amb una elevada passió harmoniosa i menor obsessiva. Així, de la mateixa manera que sembla que passa en d'altres modalitats esportives (Chamarro et al., 2011), les puntuacions elevades en la subescala de la passió harmoniosa, combinades amb les puntuacions més baixes en la subescala de passió obsessiva, suggereixen que els patinadors urbans de Barcelona senten el patinatge com una part de la seva identitat individual. Tanmateix, aquesta circumstància es dona sense arribar als nivells de pressió interna descrita en estudis anteriors i que comporten un augment del desgast personal i fins i tot el risc de lesions (Rip et al., 2006). Els resultats de comparació en funció del sexe mostren valors superiors per a les dones en passió harmoniosa, similars a les trobades en el cas dels ballarins per Rabadan i Chamarro (en preparació), així com també en vivències beneficioses.

8.3. Objectiu 3. Identificar les experiències que caracteritzen la pràctica del patinatge urbà

Dels resultats de l'anàlisi factorial podem observar com els ítems corresponents a les vivències beneficioses descriuen creences d'escapisme i desconexió vers el patinatge. Aquests creences, que identifiquen l'esport com un instrument per a la millora

de la salut emocional, coincideixen amb les raons de pràctica descrites per Camino (2012) en la seva etnografia, com a motiu de pràctica dels *skateboarders* de Barcelona. D'aquesta manera, veiem com, a Barcelona, els practicants de monopatí, principalment de modalitats de risc, i els patinadors urbans, principalment de modalitats higièniques, estètiques i socials, poden tenir motivacions i interessos comuns. Aquesta circumstància no ha de ser estranya, atès que, malgrat que es pot tractar de pràctiques de forma i d'orígens culturals marcadament diferents, tant el patinatge com la pràctica del monopatí no deixen de formar part del mateix context social i geogràfic. Encara més, en una part d'aquest context, tant una com l'altra poden ser reconegudes com a pràctiques esportives que, com a tals, són interpretades també des de la perspectiva instrumental per bona part de la població, d'acord amb els principals motius de pràctica (Ajuntament de Barcelona, 2013; Consell Català de l'Esport, 2010). Una vegada més, les raons per la pràctica esportiva poden ser múltiples i, algunes, compartides entre activitats que, a simple vista, poden tenir modalitats principals o caràcters marcadament diferenciats. En el cas dels patinadors urbans, a més, la passió es relaciona amb experiències positives. "Dona satisfacció", " fa gaudir de la vida", " carrega les piles" i " fa sentir viu", són expressions relacionades amb l'afecte positiu i el benestar físic i psicològic, molt presents en els estudis sobre passió precedents (Rousseau i Vallerand, 2008; Stoeber et al., 2011; Vallerand et al., 2006, estudis 2 i 3).

Els ítems relatius al factor de les relacions interpersonals identifiquen el patinatge com una eina important d'inclusió, integració i reproducció social (Russo, 2004) que facilita les relacions socials, tot contribuint al sentiment de grup i l'empatia. En aquest sentit, estudis precedents ja indicaven que les activitats apassionants es relacionen directament amb la qualitat de les relacions interpersonals a l'entorn de l'activitat apassionada (Philippe et al., 2010).

Finalment, els ítems que s'incorporen al factor de conseqüències negatives, tenen relació amb les lesions, les seves conseqüències i els seus mecanismes. Els resultats de la nostra recerca són coherents amb la idea que les caigudes no només són el principal mecanisme de lesió en el patinatge urbà (Sherker i Cassell, 2002), sinó que els patinadors també les perceben com a principal element de risc. Veiem, doncs, com el patinatge no només no està exempt de riscos, sinó que aquests són assumits de manera conscient pels patinadors, que possiblement escullen el risc com a forma d'escapar de la monotonia d'una vida rutinària i previsible (Giddens, 1996).

8.4. Objectiu 4. Analitzar la relació dels components de la passió amb les experiències dels patinadors urbans

Hem vist com les vivències positives que es deriven del patinatge urbà mostren correlacions positives amb la passió harmoniosa. Aquest és un patró de relació comú en les investigacions precedents (Vallerand et al., 2007) i és previsible, si entenem que la passió harmoniosa afavoreix la immersió completa en l'activitat de manera conscient (Brown i Ryan, 2003) i oberta (Hodgins i Knee, 2002), conduint a experiències completes i positives, així com també a beneficis emocionals, tant durant com després de l'activitat. A nivell emocional, podem entendre que ser un apassionat d'una activitat també hauria d'influir sobre l'afecte, atès que aquest pot augmentar o disminuir en funció de la valoració que hom té de la tasca que està realitzant (Brown i Weiner, 1984).

El model dualístic de la passió prediu que el fet de participar en una activitat significativa i agradable, que ens proporciona oportunitats per al creixement personal, ha d'influir en el propi benestar psicològic. Així, els patinadors urbans experimenten emocions positives que, a més, obren la ment a diverses funcions positives, incloent el tenir accés als repertoris cognitius i auto adaptatius que permeten prosperar i adaptar-se

positivament a diverses situacions (Fredrickson, 2001; Fredrickson i Joiner, 2002). D'aquesta manera, les dades suggereixen que la forma d'encarar les relacions interpersonals dels patinadors urbans de Barcelona es veu influïda per l'efecte de les emocions i l'afecte generats a partir de la pràctica de l'activitat apassionant, tot facilitant la comunicació entre els practicants (Waugh i Fredrickson, 2006). Els resultats donen consistència a aquest argument, tot confirmant que les vivències positives i les relacions interpersonals entre els patinadors estan correlacionades, mentre que cap d'elles ho està amb les conseqüències negatives del patinatge.

En aquest sentit, en els resultats observem que les relacions interpersonals es correlacionen amb els dos tipus de passió, especialment amb l'harmoniosa, però només la passió harmoniosa prediu les relacions interpersonals de forma positiva. Aquest resultat és coherent amb els resultats d'una sèrie d'estudis duts a terme en una varietat d'entorns que donen suport a la idea que la passió harmoniosa ens porta a experimentar l'afecte positiu durant la participació en l'activitat apassionant. Atès que l'afecte positiu influeix l'actitud i la predisposició de la persona en el moment d'afrontar les relacions socials, facilitant el somriure, l'intercanvi positiu de l'activitat, la connexió i l'obertura cap als altres (Waugh i Fredrickson, 2006) la passió harmoniosa prediu de manera indirecta les relacions interpersonals d'alta qualitat a l'entorn de l'activitat apassionada (Philippe et al., 2010). En el sentit contrari, els resultats de la recerca també segueixen les tendències que marquen els resultats d'una sèrie de quatre estudis duts a terme en una varietat d'entorns que dona suport a la idea que la passió obsessiva afecta negativament les relacions interpersonals (Philippe et al., 2010). A més, la passió obsessiva per una activitat s'associa positivament amb el conflicte entre el compromís amb l'activitat i altres aspectes de la vida en general (Vallerand et al., 2003, estudi 1).

Les conseqüències negatives mostren relació únicament amb la passió obsessiva, especialment en els homes. Aquest resultat lliga de forma coherent amb els resultats de Gousse-Lessard i els seus col·legues (2013, estudi 2). Cal dir que el fet que la passió obsessiva pel patinatge urbà mostra correlació amb les conseqüències negatives i una correlació menor que l'harmoniosa amb les vivències positives, és coherent amb altres estudis on es confirma que les emocions positives que emanen de l'activitat passional es veuen perjudicades en part per la passió obsessiva, que s'associa positivament amb les emocions negatives (Vallerand, 2008a, 2010; Vallerand et al., 2003, estudi 2, 2006, estudis 2 i 3). A diferència del que hem descrit per la passió harmoniosa, la passió obsessiva comporta un control rígid de l'activitat, de manera que aquesta ocupa un espai desproporcionat respecte altres interessos vitals. D'aquesta manera, la passió obsessiva pel patinatge urbà està relacionada amb una forma més rígida i conflictiva de participació en l'activitat que limitarà la total immersió en l'activitat però que n'estimularà l'adherència, malgrat la situació sigui arriscada. Així, es generen sentiments de culpabilitat, frustració i trastorn quan calgui aturar o deixar completament l'activitat quan aquesta es torna nociva o quan cal donar prioritat a altres interessos. Per la pressió d'aquests factors, el patinador obsessiu tindrà dificultats per focalitzar i gaudir dels beneficis emocionals del patinatge tant durant com després de practicar-lo (Vallerand et al., 2013).

8.5. Objectiu 5. Analitzar les experiències i la passió del patinador urbà en funció de les característiques sociodemogràfiques i socioesportives

Si considerem les relacions multivariants, podem veure com els efectes de les variables sociodemogràfiques, socioesportives i la passió contribueixen a l'experiència del patinatge i a la seva interiorització. Per a les vivències beneficioses, l'únic predictor

és la passió harmoniosa, que explica una elevada proporció de la variança. En aquest sentit, ja hem vist com en estudis precedents la passió harmoniosa prediu de manera reiterada l'afecte positiu i el benestar físic i psicològic (Rousseau i Vallerand, 2008; Vallerand et al., 2006, estudis 2 i 3).

Els patinadors amb passió harmoniosa, juntament amb els de més edat i més dedicació tenen més experiències positives en les seves relacions interpersonals al voltant del patinatge,. Això és consistent amb els resultats amb d'altres modalitats esportives, on dedicar més temps a l'esport està relacionat amb la passió harmoniosa (Chamarro, et al 2011).

Per a les conseqüències negatives, podem dir que ser jove i dona tindria un efecte protector sobre les conseqüències negatives del patinatge, de la mateixa manera que apunta la revisió de Sherker i Cassell (2002). Per altra banda, la passió obsessiva per al patinatge n'incrementa el risc, atès que la persistència rígida no només augmenta el risc de lesió sinó que genera mals hàbits en la seva recuperació, podent arribar a cronificar-les (Rip et al., 2006).

Pel que fa a la segona hipòtesi, els resultats recollits directament sobre la mostra en funció de l'experiència no indiquen diferències significatives en l'escala d'experiències ni en la passió harmoniosa. Des d'aquesta perspectiva, podem dir que tots els patinadors, independentment dels anys que fa que patinen, experimenten graus similars de vivències beneficioses, relacions interpersonals, conseqüències negatives i passió harmoniosa. El patinatge és, doncs, una activitat que és viscuda com a part de la pròpia identitat del patinador, el qual s'hi implica al llarg del temps perquè li agrada patinar.

Pel que fa a la tercera hipòtesi, els resultats confirmen que els patinadors amb més dedicació setmanal presenten nivells més alts de passió obsessiva, però també

nivells més alts de vivències beneficioses, relacions interpersonals i passió harmoniosa. Dit d'una altra manera, a més dedicació al patinatge, més passió dels dos tipus, més harmoniosa que obsessiva, i millors experiències positives i de relació interpersonal. Així, s'entén que els resultats de pràctica regular s'acompanyen d'una elevada prevalença de passió, característica predictora del compromís i persistència en activitats esportives, entre d'altres, que generen experiències beneficioses als seus practicants (Carbonneau, Vallerand i Massicotte, 2010; Halvari et al., 2009; Parastatidou et al., 2012; Stephan et al., 2009). La passió representa, per tant, una de les forces motivacionals subjacents que porta els patinadors a dedicar temps en el perfeccionament de les seves habilitats per tal d'aconseguir un alt nivell de competència (Vallerand et al., 2013).

Pel que fa a la quarta hipòtesis, els resultats confirmen que els patinadors de modalitats de risc i estètiques puntuen més alt en passió obsessiva. De la mateixa manera, la passió obsessiva augmenta a mesura que augmenta el nivell tècnic i la dedicació del patinador. Cal dir que ambdues categories incorporen els tipus de pràctica que requereixen d'un grau elevat d'habilitat i treball tècnic. Les diferències que poden explicar la tendència cap a la passió obsessiva es poden trobar en les pròpies modalitats. Per una banda, tant les estètiques com les de risc són activitats que utilitzen mecanismes de treball per repetició amb l'objectiu de la millora tècnica i de la precisió i, sovint, poden ser practicades de manera individual i aïllada de l'entorn. El requeriment és alt i, per tant, la constància en la pràctica és una condició fonamental per aconseguir resultats de millora. A més, ambdues modalitats —especialment les modalitats de risc— comporten situacions que posen en perill la integritat física del patinador, de manera que s'espera un alt grau d'implicació amb l'activitat que també contribueixi a superar les barreres de la consciència del risc. En aquest sentit, s'observa que els patinadors de

modalitats de risc també puntuen de manera més elevada en conseqüències negatives. Així, els patinadors de nivell avançat són aquells que mostren majors nivells de passió obsessiva. Tal i com hem dit anteriorment, per arribar a un nivell d'expertesa avançat en patinatge cal una dedicació sostinguda al llarg del temps, que s'explica segons aquestes dades amb una persistència rígida sobre l'activitat, com a conseqüència de la passió obsessiva. Si bé aquest no és el tipus de passió més adequat per a la millora del rendiment, la passió obsessiva també prediu objectius de millora rendiment (Vallerand et al., 2008a, estudi 2).

Finalment, no es compleix la quarta hipòtesi en el cas de les modalitats competitives, atès que tenen el grau més baix de passió obsessiva, juntament amb les modalitats de rutes. En aquest sentit, entenem que els practicants de les modalitats competitives del patinatge urbà encara conserven un caràcter més amateur, en base al lleure i a la funció instrumental de l'esport i no tant professionalitzador, fet que probablement disminueix els factors d'acceptació social, autoestima i necessitat de control de l'ansietat propis de la passió obsessiva (Vallerand et al, 2003).

Capítol 9

Conclusions

9.1. Qui són els patinadors urbans de Barcelona?

En primer lloc, pensem que l'abordatge multidisciplinar d'aquesta recerca l'ha dotat de contingut en diverses dimensions d'estudi i ens ha permés fer una aproximació acurada al fenomen del patinatge urbà, el seu context i els seus protagonistes. El patinador urbà tipus de Barcelona és un home d'entre 30 i 39 anys que no viu en parella, té estudis superiors i treballa per compte d'altri. A nivell de pràctica, es tracta d'un patinador de nivell intermedi amb experiència d'entre 1 i 5 anys, que dedica entre 1 i 4 hores a la setmana a patinar, principalment en rutes urbanes.

Els patinadors urbans són esportistes apassionats, amb una elevada passió harmoniosa i menor passió obsessiva, que experimenten conseqüències positives i de socialització en major mesura que les conseqüències negatives que se'n poden derivar. Han fet del patinatge un element central de la seva identitat i la practiquen de manera conscient i oberta, fet que els condueix a la obtenció de beneficis emocionals. Les dones mostren valors superiors en passió harmoniosa, així com també en vivències beneficioses i relacions interpersonals.

Les afinitats per modalitat practicada en funció del sexe segueixen les tendències de la població general de Barcelona. La principal modalitat practicada és la ruta urbana, que serveix com a activitat aglutinadora del col·lectiu. Els practicants de les modalitats competitives del patinatge urbà conserven un caràcter més amateur, en base al lleure i a la funció instrumental de l'esport, fet que probablement els allunya dels factors d'acceptació social, autoestima i necessitat de control de l'ansietat propis de la passió obsessiva. En el cas de les modalitats que puntuen més alt en passió obsessiva, les de

risc i les estètiques, són també aquelles que requereixen d'un grau elevat de nivell tècnic i constància.

El patinatge urbà es practica amb dedicació setmanal poc intensa, pròpia del context social postmodern. Les experiències relacionades amb el patinatge tenen a veure amb l'afecte positiu, el benestar físic i psicològic, l'energia i la vitalitat que, al seu torn, es relacionen positivament amb la passió.

El patinatge és una eina important d'inclusió, integració i reproducció social que facilita les relacions socials entre els seus practicants. Aquesta circumstància ve facilitada pel fet que els patinadors amb més dedicació setmanal presenten nivells més alts de passió harmoniosa que passió obsessiva, i millors experiències positives i de relació interpersonal. A més a més, tal i com passa, en general, amb la resta d'esports, el patinatge urbà és interpretat des de la perspectiva instrumental com una eina de millora de la salut física, emocional i social per part de la població practicant.

Durant les últimes dècades, el patinatge urbà, com la pràctica del monopatí, s'ha estès entre totes les capes socials i és una activitat que ja no és propietat única d'un col·lectiu social en concret. Tanmateix, en el patinatge és hegemònica la modalitat de rutes urbanes, on prima el treball higiènic, estètic i de relacions socials, molt propi dels seus orígens com a activitat lúdica de les classes benestants. Aquesta circumstància es contraposa al caràcter de risc i estètic del *streetsyle* del monopatí, propi dels seus orígens antisocials, que en el cas del patinatge també existeix però es veu relegat a un pla residual. En aquest sentit, estem parlant de dues pràctiques esportives que, malgrat formar part de la transformació del sistema esportiu, encara no han patit canvis en el seu interior i mantenen el seu caràcter —social i lúdic o de risc i estètic— malgrat haver-se obert a practicants d'orígens diversos.

La passió obsessiva, que augmenta amb el nivell tècnic i les hores setmanals dedicades a l'activitat, perjudica els patinadors atès que prediu conseqüències negatives que es deriven de l'activitat, principalment el risc de lesions. Així, podem dir que el patinatge no només no està exempt de riscos, sinó que aquests són assumits de manera conscient pels patinadors, que escullen el risc com a forma d'escapar de la monotonia d'una vida rutinària i previsible. D'aquesta manera, entre els patinadors de Barcelona existeix una certa consciència de risc, a la qual donen resposta consolidant les mateixes tendències de prevenció de fa més d'una dècada, per part d'aquest col·lectiu. Finalment, cal dir que ser jove i dona té un efecte protector sobre les conseqüències negatives del patinatge urbà, mentre que tenir passió obsessiva n'incrementa el risc.

9.2. Limitacions i línies futures

Aquesta recerca pot obrir la porta i servir de referent per a l'abordatge sistemàtic d'altres esports urbans des de la perspectiva de l'escala de la passió i per a la creació d'un conjunt d'estudis creuats que aportin llum sobre els individus que viuen apassionats per un esport urbà. Això no obstant, cal que les dades presentades en aquesta recerca siguin interpretades a la llum d'algunes limitacions que podran servir d'orientació per a pròximes investigacions.

L'anàlisi de la identitat dels patinadors urbans des de la perspectiva de la passió és el centre d'aquest estudi, de manera que queda oberta la possibilitat d'aprofundir en anàlisis antropològics del col·lectiu dels patinadors urbans en investigacions futures. Aquests anàlisis poden posar llum, especialment, en el col·lectiu de la modalitat de rutes urbanes, que permeti desglossar-lo per tal d'obtenir dades més precises sobre les diferents identitats que, de ben segur, s'hi troben compreses.

La segona limitació que destaquem en aquesta recerca és la manca d'abordatges anteriors en la mateixa línia de la passió i de les experiències esperades de l'activitat per part dels seus practicants, pel que fa esportistes urbans. Aquesta circumstància ha impedit poder comparar de forma directa els patinadors amb altres col·lectius d'esportistes urbans, així com determinar si existeixen diferències significatives entre perfils de practicants de diferents activitats esportives urbanes. Hem proposat l'abordatge a través de comparacions parcials que, tanmateix, creiem que dóna valor a la nostra cerca recerca, atès que aquestes comparacions han permès traçar un discurs coherent amb els nostres resultats, que pot servir de punt de partida per a futures investigacions.

Podem considerar una tercera limitació la dificultat per extrapolar els resultats a tota la població de patinadors.

Finalment, l'ús de les xarxes socials i els qüestionaris en línia pot suposar una última limitació per a l'abast de la mostra en aquesta recerca. La reserva de partida en aquest punt del mètode és l'esbiaix que pot suposar en la mostra el fet de no comptar, de partida, amb aquells subjectes que s'integren dins el col·lectiu de patinadors perquè no disposen d'accés a internet o no estan adherits als seus grups de patinatge de la xarxa escollida. En aquest sentit, hem intentat pal·liar els efectes d'aquesta limitació animant els subjectes a enviar el qüestionari als seus coneguts, així com també a animar-los a respondre'l.

Capítol 10

Bibliografia

- Abadía, S. (2011). Deporte, ciudadanía y libertad: la transición en España y el deporte, 1975-1982. A X. Pujadas (Coord.), *Atletas y ciudadanos. Historia social del deporte en España 1970-2010* (p. 357-92). Madrid, España: Alianza Editorial.
- Adams S. L., Wyte C. D., Paradise M. S. i del Castillo, J. (1996). A prospective study of in-line skating: observational series and survey of active in-line skaters - Injuries, protective equipment, and training. *Academic Emergency Medicine*, 3(4), 304-11.
- Ajuntament de Barcelona. (1993). *Barcelona, espacio público*. Barcelona, España: Ajuntament de Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona. (2002). *Pla estratègic de l'esport a Barcelona*. Barcelona, España: Ajuntament de Barcelona. Recuperat de <http://www.bcn.cat/esports/plaestrategic/index.htm>
- Ajuntament de Barcelona. (2006). *Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a la ciutat de Barcelona*. Barcelona, España: Ajuntament de Barcelona. Recuperat de <http://w3.bcn.es/fitxers/home/noticies/ordenansacivisme.639.pdf>
- Ajuntament de Barcelona. (2010). *Portal web de Joventut*. Barcelona, España: Ajuntament de Barcelona. Recuperat de http://w3.bcn.es/joventut/0,4022,121995261_122025616_1,00.html
- Ajuntament de Barcelona. (2012). *Pla estratègic de l'esport de Barcelona, 2012-2022*. Barcelona, España: Ajuntament de Barcelona. Recuperat de <http://governobert.bcn.cat/sites/default/files/docs/Pla%20Estrategic%20Esport%202012-2022.pdf>

- Ajuntament de Barcelona. (2013). *Enquesta hàbits esportius a Barcelona - 2013. Presentació de resultats*. Barcelona, Espanya: Departament d'Estudis D'opinió de l'Ajuntament de Barcelona. Recuperat de <http://esports.bcn.cat/sites/default/files/Enquesta%20h%C3%A0bits%20esportius%20poblaci%C3%B3%20adulta%20BCN%202013.pdf>
- Arnaud, P. (1995). *Une histoire du sport. XIX-XX siècle*. París, França: la Documentation Française.
- Bach, L. (1993). Sports without facilities: the use of urban spaces by informal sports. *International review for the sociology of sport*, 28(2+3), 281-98.
- Banas M. P., Dalldorf P. G. i Marquardt J. D. (1992). Skateboard and in-line fractures: A report of one summer's experience. *Journal of Orthopaedic Trauma*, 6(3), 301-5.
- Barcelofília. (2010). *Barcelofília: inventari de la Barcelona desapareguda. La pista del Patín Hockey Club*. Barcelona: Barcelofília. Recuperat de <http://barcelofilia.blogspot.com.es/2010/10/la-pista-del-patin-club-dhoquei.html>
- Bauman, Z. (2000). *Modernidad Líquida*. Buenos Aires, Argentina: Editorial FCE.
- Baumeister, R. F., i Tierney, J. (2001). *Willpower: Rediscovering the greatest human strength*. New York, EUA: The Penguin Press.
- Beck, U. (1996). La modernidad reflexiva. A J. Beriain (Comp.), *Las consecuencias perversas de la modernidad* (p. 201-66). Barcelona: Anthopos.
- Beck, U., Giddens, A. i Lash, S. (1994). *Reflexive modernization: Politics, tradition and aesthetics in the modern social order*. California, EUA: Stanford University Press.
- Bonneville-Roussy, A., Lavigne, G. L. i Vallerand, R. J. (2011). When passion leads to excellence: the case of musicians. *Psychology of Music*, 39, 123-38

- Brown, K. W. i Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: Mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 822-48.
- Brown, J. i Weiner, B. (1984). Affective consequences of ability and effort ascriptions: Empirical controversies, resolutions, and quandaries. *Journal of Educational Psychology*, 76, 146-58.
- Calatayud, F. (2002): *De la gimnasia de Amorós al deporte de masas (1770-1993). Una aproximación histórica a la educación física y el deporte en España*. València, Espanya: Ajuntament de València.
- Calle S. C. (1994). In-line skating injuries, 1987 through 1992. *American Journal of Public Health*, 84, 675.
- Camino, X. (2003). Una aproximación informal del espacio urbano a través del deporte: la Fuixarda de Barcelona y la escalada. A R. Sánchez i F. X. Medina (Eds.), *Culturas en juego* (p. 297-324). Barcelona, Espanya: Editorial Icària.
- Camino, X. (2012). *Estudio cultural del skateboarding en Barcelona (1975-2010)* (Tesi doctoral). Universitat Rovira i Virgili, Tarragona, Espanya.
- Camino, X., Maza, G. i Puig, N. (2008). Xarxes socials i esport als espais públics de Barcelona. *Apunts. Educació física i esports*, 91, 12-28.
- Camy, J., Adamkiewics, E. i Chantelat, P. (1993). Sporting uses of the city: urban anthropology applied to the sports practices in the agglomeration of Lyon. *International review for the sociology of sport*, 28 (2+3), 175-86.
- Capel, H. (2005). *El modelo Barcelona: un examen crítico*. Barcelona, Espanya: Ediciones del Serbal.

- Capell, M. (2010). *Esport urbà a Barcelona. Una aproximació qualitativa (2003-2010)* (Treball de recerca del programa de doctorat). Universitat Ramon Llull, Barcelona, Espanya.
- Capell, M. (2011). Esports urbans. *Enciclopèdia de l'Esport Català*, 2, 451-53.
- Capell, M. (2013). Patinatge Sobre rodes. *Enciclopèdia de l'Esport Català*, 3, 309-13.
- Carbonneau, N., Vallerand, R. J. i Massicotte, S. (2010). Is the practice of yoga associated with positive outcomes? The role of passion. *The Journal of Positive Psychology* 5, 452-65.
- Carranza, M. i Vallès, C. (2008). L'esport a la ciutat: una nova manera de veure'l. *Apunts. Educació física i esports* 91, 9-10.
- Castells, M. (2001). *La era de la informació. La sociedad red, volumen 1*. Editorial Alianza, Madrid.
- Consell d'Europa. (1992). *Carta Europea de l'Esport*. Rodes, Grècia: Consell d'Europa.
- Chamarro, A., Martos, V., Parrado, E. i Oberst, U. (2011). Aspectos psicológicos del baile: Una aproximación desde el enfoque de la pasión. *Aloma. Revista de Psicología, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 29, 341-50
- Chamarro, A., Penelo E., Fornieles A., Oberst U., Vallerand R.J. i Fernández-Castro, J. (2015). Psychometric properties of the Spanish version of the Passion Scale. *Psicothema* 27(4):402-9.
- Consell Català de l'Esport. (2005). *Pla director d'instal·lacions i equipaments esportius de Catalunya*. Esplugues de Llobregat, Espanya: Observatori Català de l'Esport.
- Recuperat de [http://www20.gencat.cat/docs/sge/Home/arees%20dactuacio/Equipaments%20esportius/Pla%20Director%20\(PIEC\)/PIEC_2005.pdf](http://www20.gencat.cat/docs/sge/Home/arees%20dactuacio/Equipaments%20esportius/Pla%20Director%20(PIEC)/PIEC_2005.pdf)

- Consell Català de l'Esport. (2010). *Enquesta d'hàbits esportius a Catalunya 2009-2010*. Esplugues de Llobregat, Espanya: Consell Català de l'Esport. Recuperat de www.observatoridelesport.cat/uploads/pdf/habits2010.pdf
- Curran, T., Appleton, P. R., Hill, A. P. i Hall, H. (2011). Passion and burnout in elite junior soccer players: The mediating role of self-determined motivation. *Psychology of Sport and Exercise*, 12, 655-61.
- Deci, E.L. i Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11, 227-68.
- Delgado, M. (2003). Lo sólido y lo viscoso. Homenage a Ignasi de Solà-Morales. A J. M. Montaner (Ed.), *Teorías de la arquitectura. Memorial Ignasi de Solà-Morales* (p.159-64). Barcelona, Espanya: Edicions UPC.
- Delgado, M. (2006). *Sociedades movedizas*. Barcelona, Espanya: Anagrama.
- Delgado, M. (2007). Lògica del passavolant. Rudiments teòrics per a una antropologia dels carrers. *Revista d'etnologia de Catalunya*, 31, 18-26.
- Eichberg, H. (1993). New Spatial Configurations of Sport? Experiences from Danish Alternative Planning. *International Review for the Sociology of Sport*, 28(2+3), 245-63.
- Elías, N., i Dunning, E. (1992). *Deporte y ocio en el proceso de civilización*. Mèxic: FCE.
- Ellis J. A., Kierulf J. C. i Klassen T. P. (1995). Injuries associated with in-line skating from the Canadian hospitals injury reporting and prevention program database. *Canadian Journal of Public Health*, 86(2), 133-36.
- Forest, J., Mageau, G. A., Sarrazin, C. i Morin, E. M. (2011). “Work is my passion”: The different affective, behavioral, and cognitive consequences of harmonious

- and obsessive passion toward work. *Canadian Journal of Administrative Sciences*, 28, 27-40.
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: the Broaden-and Build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56, 218-26.
- Fredrickson, B. L. i Joiner, T. (2002). Positive emotions trigger upward spirals toward emotional well-being. *Psychological Science*, 13, 172-75.
- Gallen, C. (15 de setembre de 1999). Barcelona, capital mundial del patinaje. *Mundo Deportivo*, p.46.
- García Bonafé, M. (1986): Notas para una historia del deporte en España. *Revista de Occidente*, 62-63, 35-49.
- García Ferrando, M. (2006): Veinticinco años de análisis del comportamiento deportivo de la población española (1980-2005). *Revista Internacional de Sociología*, 64(44), 15-38.
- García Ferrando, M. i Llopis, R. (2011). *Ideal democrático y bienestar personal*. Madrid, Espanya: Centro de Investigaciones Sociológicas del Consejo Superior de Deportes.
- García, M., Lagaredra, F. i Puig, N. (2002). Cultura deportiva y socialización. A M. García Ferrando, N. Puig i F. Lagardera (Comps.), *Sociologia del deporte* (p. 69-98). Madrid, Espanya: Alianza.
- Giddens, A. (1996). Modernidad y autoidentidad. A J. Beriain (Comp.), *Las consecuencias perversas de la modernidad* (p. 201-66). Barcelona: Anthopos.
- Gousse-Lessard, A. S., Vallerand, R. J., Carbonneau, N. i Lafrenière, M-A. K. (2013). The role of passion in mainstream and radical behaviors: A look at environmental activism. *Journal of Enviromental Psychology*, 35, 18-29.

- Gratton, C. i Henry, I. (2001). *Sport in the city: The role of sport in economic and social generation*. London, Regne Unit: Routledge.
- Gustafsson, H., Hassmén, P. i Hassmén, N. (2011). Are athletes burning with of passion? *European Journal of Sport Sciences*, 11, 387-95.
- Guttman, A. (1978). *From ritual to record. The nature of modern sports*. New York, Estats Units: Columbia University Press.
- Halvari, H., Ulstad, S. O., Bagoien, T. E. i Skjesol, K. (2009). Autonomy support and its link to physical activity and competitive performance: Mediations through motivation, competence, action orientation and harmonious passion, and the moderator role of autonomy support by perceived competence. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 53, 533-55.
- Harvey, D. (1998). *La condición de la posmodernidad. Investigación sobre los orígenes del cambio cultural*. Buenos Aires, Argentina: Amorrortu.
- Heinemann, K. (2001). Deporte y cambio social en el umbral del siglo XXI. A M. Latiesa, P. Martos, i J. Paniza (Comps.), *Deporte y cambio social en el umbral del siglo XXI* (p. 43-57). Madrid, Espanya: Librerías deportivas Esteban Sanz.
- Heller, D. (1993). Rollerblading injuries. *Hazard*, 15, 11-13.
- Heller D., Routley V. i Chambers S. (1996). Rollerblading injuries in young people. *Journal of Pediatrics and Child Health*, 32, 35-38.
- Hodgins, H. S. i Knee, R. (2002). The integrating self and conscious experience. A E. L. Deci i R. M. Ryan (Eds), *Handbook of self-determination research: Theoretical and applied issues* (p. 87-100). Nova York, Estats Units: University of Rochester Press.
- Laraña, E. (1989). Esport i cultura en la societat contemporània. Els nous esports. *Apunts. Educació física i esports*, 15, 65-70.

- Lavigne, G., Forest, J. i Crevier-Braud, L. (2012). Passion at work and burnout: A two-study test of the mediating role of flow experiences. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 21, 518-46.
- Lefebvre, H. (1976). *Espacio y política. El derecho a la ciudad II*. Barcelona, Espanya: Península.
- Lipovetsky, G. (1994): *El crepúsculo del deber. La ética indolora de los nuevos tiempos democráticos*. Barcelona, Espanya. Anagrama.
- Lipovetsky, G. (2007): La felicidad paradójica. Ensayo sobre la sociedad de hiperconsumo. Barcelona, Espanya: Anagrama.
- Luhmann, N. (1996). La modernidad contingente. a A. Giddens, Z. Bauman, N. Luhmann, i U. Beck, *Las consecuencias perversas de la modernidad* (p. 121-198). Barcelona: Editorial Anthropos.
- Maffesoli, M. (1990). *El tiempo de las tribus. El declive del individualismo en las sociedades de masas*. Barcelona, Espanya: Icària.
- Mageau, G. A., Vallerand, R. J., Rousseau, F. L, Ratelle, C. F. i Provencher, P. J. (2005). Passion and gambling: Investigating the divergent affective and cognitive consequences of gambling. *Journal of Applied Social Psychology*, 35, 100-18.
- Mageau, G. i Vallerand, R. J. (2007). The moderating effect of passion on the relation between activity engagement and positive affect. *Motivation and Emotion*, 31, 312-32.
- Martos, P. i Salguero, A., (2009). Análisis de los modelos deportivos en la sociedad actual. A Vilanova, A., Castillo, J., Fraile, A., González, M., Martínez del Castillo, J., Puig, N.,...Soler, S. (Comps.,) *Deporte, Salud y medio ambiente* (p.131-41). Madrid, Espanya: Librerías Deportivas Esteban Sanz.

- Mauss, M. (1979). *Sociología y antropología*. Madrid, Espanya: Tecnos.
- Maza, G. (2008). Discursos i pràctiques esportives als espais públics de la Barcelona postolímpica. *Apunts. Educació física i esports*, 91, 66-75.
- Muñoz, F. (2008). *Urbanización. Paisajes comunes, lugares globales*. Barcelona, Espanya: Gustavo Gil.
- Nieswizski, S. (1991). *Rollermania*. Evreux, França: Gallimard.
- Osberg J.S., Schneps S.E., Di Scala C. i Li G. (1998). Skateboarding: More dangerous than roller skating or in-line skating. *Archives of pediatrics and adolescent medicine*, 152, 985-91.
- Osberg, J.S. i Stiles, S. C. (2000). Safety behavior of in-line skaters. *Injury prevention*, 6, 229-31.
- Padiglione, V. (1994). Antropologia de l'esport. *Quaderns de l'Institut Català d'Antropologia*, 7, 85-97.
- Padiglione, V. (1996). Antropología del deporte del ocio. A J. Prat i A. Martínez, *Ensayos en antropología cultural* (p. 394-404). Barcelona, Espanya: Ariel.
- Parastatidou, I. S., Doganis, G., Theodorakis, Y. i Vlachopoulos, S. P. (2012). Exercising with passion: Initial validation of the Passion Scale in Exercise. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*, 16, 119-34.
- Philippe, F. L. i Vallerand, R. J. (2007). Prevalence rates of gambling problems in Montreal, Canada: A look at old adults and the role of passion. *Journal of Gambling Studies*, 23, 275-83.
- Philippe, F. L., Vallerand, R. J., Andrianarisoa, J. i Brunel, P. (2009). Passion in referees: Examining their affective and cognitive experiences in sport situations. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 31, 1-21.

- Philippe, F. L., Vallerand, R. J., Houliort, N., Lavigne, G. L. i Donahue, E. G. (2010). Passion for an activity and quality of interpersonal relationships: The mediating role of emotions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 98, 917-32.
- Pociello, C. (1995). *Les cultures sportives. Pratiques, représentations et mythes sportifs*. París, França: Presses Universitaires de France.
- Przybylski, A. K., Weinstein, N., Ryan, R. M. i Rigby, S. (2009). Having versus wanting to play: Background and consequences of harmonious versus obsessive engagement in video games. *CyberPsychology & Behavior*, 12, 485-92.
- Puig, N. i González, S. (2010): El sistema abierto del deporte en Cataluña. Una actualización. A E. Mata, P. Burillo i A. Dorado *¿Cómo hacer del deporte herramienta para el desarrollo?* (p. 242-52). Toledo, Espanya: AEISAD.
- Puig, N. i Heinemann, K. (1991). El deporte en la perspectiva del año 2000. *Papers. Revista de sociología*, 38, 123-41.
- Puig, N. i Maza, G. (Coords.). (2007). Els espais públics urbans i l'esport com a generadors de xarxes socials a les grans ciutats: el cas de Barcelona Barcelona: Ajuntament de Barcelona.
- Pujadas, X. i Sánchez, R. (2003). Desarrollo urbano y usos deportivos y recreativos de la ciudad: el caso de la Barcelona contemporánea. A M. Hernández, E. Navarro, i A. Lorenzo, *II Congreso de Ciencias del deporte: actas*. Madrid, Espanya: INEF (UPM).
- Pujadas, X. (2004). L'aparició d'un nou concepte de lleure. De l'esport elitista a l'esport de masses (1890-1936). *Afers. Fulls de recerca i pensament*, 49, 641-56.
- Pujadas, X. (2008). Els orígens de l'esport a la Catalunya contemporània: entre la modernització del lleure i la massificació (1870-1936). *Nadala*, 42, 14-28.

- Pujadas, X., Sánchez, J. i Santacana C. (2012). Esport. *Enciclopèdia de l'Esport Català*, 2, 423-34.
- Rabadan, J. i Chamarro, A. (en preparació). Relación entre pasión, experiencia subjetiva y técnica en el baile latino.
- Ratelle, C., Vallerand, R. J., Mageau, G. A., Rousseau, F. L. i Provencher, P. (2004). When passion leads to problematic outcomes: A look at gambling. *Journal of Gambling Studies*, 20, 105-19.
- Ratelle, C. F., Carbonneau, N., Vallerand, R. J. i Mageau, G. A. (2013). Passion in the romantic sphere: A look at relational outcomes. *Motivation and Emotion*, 37, 106-120.
- Rinehart, R. E. i Syndor, S. (2003). *To the extreme: alternative sports, inside and out*. Albany, Estats Units: State University of New York.
- Rip, B., Fortin, S. i Vallerand, R. J. (2006). The relationship between passion and injury in dance students. *Journal of Dance Medicine & Science*, 10, 14-20.
- Rousseau, F.L. i Vallerand, R. J. (2003). Le rôle de la passion dans le bien-être subjectif des aînés. *Revue Québécoise de psychologie*, 24, 197-211.
- Rousseau, F. L. i Vallerand, R. J. (2008). An examination of the relationship between passion and subjective well-being in older adults. *International Journal of Aging & Human Development*, 66, 195-211.
- Rousseau, F. L., Vallerand, R. J., Ratelle, C. F., Mageau, G. A. i Provencher, P. J. (2002). Passion and gambling: On the validation of the Gambling Passion Scale (GPS). *Journal of Gambling Studies*, 18, 45-6.
- Russo, P. (2004). *Sport e società*. Roma, Itàlia: Carocci.
- Ryan, R. M. i Deci, E. L. (2003). On assimilating identities of the self: A Self-Determination Theory perspective on internalization and integrity within

- cultures. A M. R. Leary i J. P. Tangney (Eds.), *Handbook of self and identity* (pp. 253-72). New York, Estats Units: Guilford.
- Sánchez, R. (2004). Nuevos usos de la ciudad: actividades lúdico-deportivas y apropiación del espacio urbano. a C. Ortiz, *La ciudad es para tí. Nuevas y viejas tradiciones en ámbitos urbanos* (p. 165-85). Barcelona: Editorial Anthropos.
- Sánchez, R. (2011). Transformación deportiva: nuevos hábitos ciudadanos y posmodernidad urbana. 1982-2010. A X. Pujadas (Coord.), *Atletas y ciudadanos. Historia social del deporte en España 1970-2010* (p. 467-506). Madrid, Espanya: Alianza.
- Sánchez, R. i Capell, M. (2008). Les lògiques de l'esport al carrer: espais, practicants i socialitats a Barcelona. *Apunts. Educació Física i Esports* (91), 44-53.
- Santacana, C. i Pujadas, X. (2012). *Història de l'atletisme a Catalunya*. Barcelona, Espanya: Federació Catalana d'Atletisme.
- Schieber, Branche-Dorsey C.M, Ryan G.W., Rutherford G.W., Stevens J.A. i O'Neill J. (1996). Risk factors for injuries from in-line skating and the effectiveness of safety gear. *New England Journal of Medicine*, 335, 1630-35.
- Schieber R.A. i Branche-Dorsey C.M. (1995). In-line skating injuries: Epidemiology and recommendations for prevention. *Sports Medicine*, 19(6), 427-32.
- Séguin-Lévesque, C., Laliberté, M.-L., Pelletier, L. G., Blanchard, C. i Vallerand, R. J. (2003). Harmonious and obsessive passion for the internet: Their associations with the couple's relationships. *Journal of Applied Social Psychology*, 33, 197-221.
- Seldes, R. M., Grisso, J. A., Pavell, J. R., Berlin, J. A., Tan, V., Bowman, B.,...Fitzgerald Jr., R. H. (1999). Predictors of injury among adult recreational

in-line skaters: a multicity study. *American journal of public health*, 89(2), 238-41.

Sherker, S. i Cassell, E. (Eds.). (2002). *In-line skating injury: A review of the literature*. Melbourne, Australia: Monash University.

Stephan, Y., Deroche, T., Brewer, B.W., Caudroit, J. i Le Scanff, C. (2009). Predictors of perceived susceptibility to sport-related injury among competitive runners: The role of previous experience, neuroticism, and passion for running. *Applied Psychology: An International Review*, 58, 672-87.

Stoeber, J., Childs, J. H., Hayward, J. A. i Feast, A. R. (2011). Passion and motivation for studying: Predicting academic engagement and burnout in university students. *Educational Psychology*, 31(4), 513-28.

U.S. Department of Health and Human Services. (1996). *Physical activity and health. A report of the surgeon general*. Atlanta, Estats Units: U.S. Department of Health and Human Services.

Vallerand, R. J. (2010). On passion for life activities: The Dualistic Model of Passion. A M. P. Zanna (Ed.), *Advances in Experimental Social Psychology* (p. 97-193). New York, Estats Units: Academic Press.

Vallerand, R. J., Blanchard, C. M., Mageau, G. A., Koestner, R., Ratelle, C. F.,...,Léonard, M. (2003). Les passions de l'âme: On obsessive and harmonious passion. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85, 756-67.

Vallerand, R. J., Rousseau, F. L., Grouzet, F. M. E., Dumais, A. i Grenier, S. (2006). Passion in sport: A look at determinants and affective experiences. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 28, 454-78.

- Vallerand, R. J., Mageau, G. A., Elliot, A. J., Dumais, A., Demers, M. A. i Rousseau, F. (2008a). Passion and performance attainment in sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 373-92.
- Vallerand, R. J., Ntoumanis, N., Philippe, F. L., Lavigne, G. L., Carbonneau, N., Bonneville, A.,...Maliha, G. (2008b). On passion and sports fans: A look at football. *Journal of Sports Sciences*, 26, 1279-93.
- Vallerand, R. J., Salvy, S. J., Mageau, G. A., Elliot, A. J., Denis, P. L., Grouzet, F. M. E. i Blanchard, C. (2007). On the role of passion in performance. *Journal of Personality*, 75, 505-33.
- Vallerand, R. J., i Verner-Filion, J. (2013). Making people's life most worth living: On the importance of passion for positive psychology. *Terapia psicológica*, 31(1), 35-48.
- Verner-Filion, J., Lafreniere, M. A. K. i Vallerand, R. J. (2012). On the accuracy of affective forecasting: The moderating role of passion. *Personality and Individual Differences*, 52, 849-54.
- Waugh, C. E., i Fredrickson, B. L. (2006). Nice to know you: Positive emotions, self-other overlap, and complex understanding in the formation of new relationships. *Journal of Positive Psychology*, 1, 93-106.
- Wen, C.P., Wai, J.P., Tsai, M.K., Yang, Y.C., Cheng, T.Y., Lee, M.C., ...Wu, X. (2011) Minimum amount of physical activity for reduced mortality and extended life expectancy: a prospective cohort study. *Lancet*, 378 (9798), 1244-53.
- Wilcox, R. C. i Andrews, D. L. (2003). Sport in the city: cultural, economic and political portraits. A R. C. Wilcox, D. L. Andrews, R. Pitter, i R. L. Irwin, *Sporting dystopias: the making and meanings of urban sports* (p. 1-16). Albany, Estats Units: State University of New York Press.

Willcocks, M. (2008). Els codis visuals associats a l'esport: una interpretació de l'espai públic. *Apunts. Educació física i esports*, 91, 89-100.

Williams-Avery R.M. i MacKinnon D.P. (1996). Injuries and use of protective equipment among college in-line skaters. *Accident Analysis & Prevention*, 28(6), 779-84.

Young C.C. i Mark D.H. (1995). In-line skating: An observational study of protective equipment used by skaters. *Archives of Family Medicine*, 4,19-23.

Annex

Annex 1. Preguntes i dimensions del qüestionari de l'escala de la passió

Preguntes (escala likert: 1 Nada de acuerdo -7 Muy de acuerdo):

1. El patinaje está en armonía con las otras actividades de mi vida.
2. Tengo dificultad para controlar la urgencia para patinar.
3. Las cosas nuevas que descubro con el patinaje me permiten apreciarlo aún más.
4. Tengo casi un sentimiento obsesivo respecto al patinaje
5. El patinaje refleja las cualidades que me gustan de mi mismo.
6. El patinaje me permite vivir una variedad de experiencias.
7. El patinaje es la única actividad que verdaderamente me activa.
8. El patinaje está bien integrado en mi vida.
9. Si pudiera, solo patinaría.
10. El patinaje está en armonía con otras cosas que són parte de mí.
11. El patinaje es tan excitante que a veces pierdo el control sobre mí.
12. Tengo la impresión que el patinaje me controla.
13. Paso mucho tiempo practicando el patinaje.
14. Me gusta el patinaje.
15. El patinaje es importante para mí.
16. El patinaje es una pasión para mí.
17. El patinaje forma parte de lo que soy.

Dimensiones:

Pasión armoniosa: 1,3,5,6,8,10

Pasión obsesiva: 2,4,7,9,11,12

Criterios pasión: 13,14,15,16,17

Annex 2. Preguntes i dimensions del qüestionari de l'escala d'experiències del patinatge urbà (preguntes inicials)

Preguntes (escala likert: 1 Nada de acuerdo -7 Muy de acuerdo):

- 1 Me pone en forma.
- 2 Mejora mi salud.
- 3 Me ayuda a desconectar de las preocupaciones.
- 4 Me hace sentir libre.
- 5 Es una válvula de escape.
- 6 Me ayuda a ser mejor persona.
- 7 Me relaja, me hace sentir en paz.
- 8 Me ayuda a reducir la tensión.
- 9 Me hace disfrutar de la vida.
- 10 Me lo paso bien.
- 11 Me da satisfacción.
- 12 Me ayuda a dormir bien.
- 13 Me lesiona.
- 14 Me genera dolor.
- 15 Me genera caídas
- 16 Me da fuerzas para seguir patinando.
- 17 Me quita tiempo de otras cosas importantes.
- 18 Me absorbe.
- 19 Me permite conseguir mis objetivos deportivos.
- 20 Me permite mejorar la técnica.
- 21 Me permite mejorar la condición física.
- 22 Me hace estar satisfecho de mi esfuerzo.
- 23 Me permite superarme.
- 24 Me carga las pilas.
- 25 Me hace sentir vivo.
- 26 Me da energía para seguir adelante con la vida.
- 27 Me ayuda a relacionarme con otra gente.
- 28 Me hace sentir parte de un grupo.
- 29 Me ayuda a valorar las necesidades de otros.
- 30 Me permite vivir de forma diferente a mis amigos.
- 31 Me permite viajar.
- 32 Me permite descubrir la ciudad.
- 33 Es una buena forma de transporte.
- 34 Patino con lesiones en proceso de curación.
- 35 Patino entre vehículos a motor.
- 36 Doy prioridad a patinar cuando tengo otras obligaciones o problemas para resolver.
- 37 Patino aunque no siempre domino perfectamente la técnica.

Dimensions de referència (sobre el marc teòric):

Salut i benestar: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12

Riscos i lesions: 13,14,15,34,35,37

Persistència adherència: 16,17,18,22

Rendiment: 19,20,21,23

Vitalitat: 24,25,26

Relacions interpersonals: 27,28,29,30

Altres (vivència de la ciutat):31,32,33

Annex 3. Preguntes i dimensions del qüestionari de l'escala d'experiències del patinatge urbà (escala definitiva)

- 1 M'ajuda a desconnectar de les preocupacions
- 2 Em fa sentir lliure
- 3 És una vàlvula d'escapament
- 4 Em relaxa, em fa sentir en pau
- 5 M'ajuda a reduir la tensió
- 6 Em fa gaudir de la vida
- 7 M'ho passo bé
- 8 Em dona satisfacció
- 9 Em carrega les piles
- 10 Em fa sentir viu
- 11 Em dona energia per seguir endavant amb la vida
- 12 M'ajuda a relacionar-me amb altra gent.
- 13 Em fa sentir part d'un grup.
- 14 M'ajuda a valorar les necessitats d'altres.
- 15 Em lesiona
- 16 Em genera dolor
- 17 Em genera caigudes

Dimensions de referència (sobre els resultats de l'anàlisi)

Vivències beneficioses: ítems 1 a 11.

Relacions interpersonals: ítems 12 a 14.

Conseqüències negatives: ítems 15 a 17,

Annex 4. Mostra del qüestionari en línia typeform

Exemple de quadre informatiu:

“ Paciencia. El promedio de tiempo de respuesta del cuestionario completo són 8 minutos.

Procura responder de forma sincera e intuitiva.

Empecemos. presionar ENTER

Exemple de formulació de pregunta (veure la relació de preguntes de les escales a l'Annex 1 i l'Annex 3):

→ El patinaje es una pasión para mí.*

1	2	3	4	5	6	7
Nada de acuerdo		Moderadamente de acuerdo			Muy de acuerdo	

Pantalla final:

Muchas gracias por tu participación!

Si tienes amistades que patinan, no dudes en animarlos a que respondan al cuestionario.

Puedes compartirlo mediante los siguientes enlaces:

Annex 5. Consentiment informat

HOJA DE CONSENTIMIENTO

Hola! somos un grupo de investigadores de la Universitat Ramon Llull y de la Universitat Autònoma de Barcelona y te invitamos a **dedicar tan solo 8 minutos** a participar en nuestro **estudio sobre la identidad y la pasión de los patinadores urbanos** de Barcelona.

A continuación encontrarás unas preguntas sobre tu experiencia como patinador. Todos los datos que solicitamos son anónimas. Los datos personales, si los hubiera, se tratarán de forma anónima, numérica y únicamente con finalidades de investigación científica. Estos datos se utilizarán de acuerdo con aquello que establece la *Ley Orgánica 15/1995 del 13 de diciembre, de Protección de Datos Personales, (LOPD)*.

Para más información, puedes contactar con nosotros a mateucm@blanquerna.url.edu

ACEPTO LAS CONDICIONES

presionar ENTER

Qui són els patinadors urbans?

El patinatge és una activitat centenària i actualment suposa una de les pràctiques esportives urbanes més esteses en les ciutats i capitals d'arreu del món. Els patinadors urbans són gregaris i s'estructuren en múltiples grups i associacions que es situen en diferents graus de l'espectre de la formalitat. A Barcelona, lluny de ser un problema, aquest col·lectiu ha estat i és, en general, percebut com un element més de l'entorn natural urbà, allunyat dels conflictes presents en altres pràctiques esportives similars.

Aquesta tesi doctoral té com a finalitat estudiar la identitat dels patinadors urbans de la ciutat de Barcelona. Presentem el resultat d'una dècada de recerca (2005-2015) que parteix d'una perspectiva biopsicosocial i d'un abordatge obert, integrador i holístic propi de les Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport.

Qui són els patinadors urbans?
Esport, identitat i passió a la Barcelona contemporània

Mateu Capell i Maymó